

جمهوری اسلامی ایران

وزارت علوم، تحقیقات و فناوری
شورای کتورش و برنامه ریزی آموزشی

برنامه درسی

رشته باستان شناسی

دوره کارشناسی پیوسته

گروه علوم اجتماعی

(پیشنهادی دانشگاه شهید بهشتی)

به استناد آیین نامه و اگذاری اختیارات برنامه ریزی درسی

مصوب جلسه ۸۸۲ تاریخ ۱۳۹۵/۱۱/۲۳ شورای عالی برنامه ریزی آموزشی

نام رشته: باستان شناسی

عنوان گرایش: -

گروه: علوم اجتماعی

دوره تحصیلی: کارشناسی پیوسته

کارگروه تخصصی: -

نوع مصوبه: بازنگری

پیشنهادی: دانشگاه شهید بهشتی

تاریخ تصویب: ۱۳۹۸/۱۱/۱۹

به استناد آیین نامه واگذاری اختیارات برنامه‌ریزی درسی مصوب جلسه شماره ۸۸۲ تاریخ ۱۳۹۵/۱۱/۲۳ شورای عالی برنامه‌ریزی آموزشی، برنامه درسی بازنگری شده دوره کارشناسی پیوسته رشته باستان شناسی طی نامه شماره ۲۱۰/۱۱۴۸/ص تاریخ ۱۳۹۹/۰۲/۰۹ از دانشگاه شهید بهشتی دریافت و به شرح زیر تصویب شد:

ماده یک- این برنامه درسی برای دانشجویانی که از مهرماه سال ۱۳۹۹ وارد دانشگاه‌ها و مراکز آموزش عالی می‌شوند، قابل اجرا است.

ماده دو- برنامه درسی بازنگری شده دوره کارشناسی پیوسته رشته باستان شناسی از نیمسال اول سال تحصیلی ۱۴۰۰-۱۳۹۹، جایگزین برنامه درسی دوره کارشناسی پیوسته رشته باستان شناسی مصوب جلسه ۴۲ تاریخ ۱۳۶۵/۰۲/۰۶ شورای برنامه‌ریزی آموزش عالی می‌شود.

ماده سه- این برنامه درسی در سه فصل: مشخصات کلی، جدول‌های واحدهای درسی و سرفصل دروس تنظیم شده است و به تمامی دانشگاه‌ها و موسسه‌های آموزش عالی کشور که مجوز پذیرش دانشجویان از شورای گسترش و برنامه‌ریزی آموزشی و سایر ضوابط و مقررات مصوب وزارت علوم، تحقیقات و فناوری را دارند، برای اجرا ابلاغ می‌شود.

ماده چهار- این برنامه درسی از شروع سال تحصیلی ۱۴۰۰-۱۳۹۹ به مدت ۵ سال قابل اجرا است و پس از آن نیاز به بازنگری دارد.

دکتر محمدرضا آهنجیان

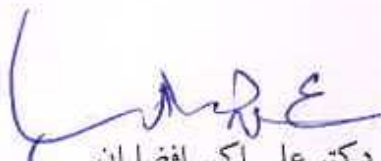
دبیر کمیسیون برنامه‌ریزی آموزشی

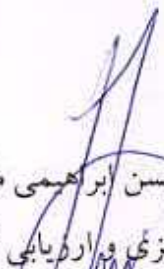
۴

مصوبه شورای آموزشی دانشگاه مورخ ۹۸/۱۱/۱۹ در خصوص بازنگری برنامه درسی رشته باستان شناسی -
دوره کارشناسی

برنامه درسی رشته باستان شناسی دوره کارشناسی که به کوشش کمیته برنامه ریزی درسی باستان شناسی دانشکده ادبیات و علوم انسانی بازنگری شده بود با اکثریت آراء به تصویب رسید.
این برنامه از تاریخ تصویب لازم الاجرا است.*
* هر نوع تغییر در برنامه مجاز نیست مگر آنکه به تصویب شورای آموزشی دانشگاه برسد.

رأی صادره جلسه مورخ ۹۸/۱۱/۱۹ شورای آموزشی دانشگاه در مورد برنامه درسی بازنگری شده رشته باستان شناسی دوره کارشناسی صحیح است به واحدهای ذیربط ابلاغ شود.

دکتر علی اکبر افضلیان
معاون آموزشی دانشگاه

دکتر محسن ابراهیمی مقدم
مدیر برنامه ریزی و ارزیابی آموزشی

اسامی کمیته برنامه‌ریزی درسی

مرتبۀ علمی: استادیار	تخصص: باستان شناسی دوران تاریخی	۱- نام و نام خانوادگی: علی بهادری
مرتبۀ علمی: دانشیار	تخصص: انسان شناسی و باستان شناسی	۲- نام و نام خانوادگی: کامیار عبدی
مرتبۀ علمی: استادیار	تخصص: باستان شناسی دوران تاریخی	۳- نام و نام خانوادگی: کوروش محمدخانی
مرتبۀ علمی: استادیار	تخصص: باستان شناسی دوران تاریخی	۴- نام و نام خانوادگی: نگین میری
مرتبۀ علمی: استادیار	تخصص: باستان شناسی دوران پیش از تاریخ	۵- نام و نام خانوادگی: حمیدرضا ولی‌پور
مرتبۀ علمی: استادیار	تخصص: باستان شناسی دوران پیش از تاریخ	۶- نام و نام خانوادگی: امیرصادق نقشینه

بسمه تعالی

دانشگاه شهید بهشتی
دانشکده ادبیات و علوم انسانی

مشخصات کلی، برنامه درسی و
سرفصل دروس رشته باستان شناسی
دوره کارشناسی

مصوب جلسه شورای آموزشی دانشگاه مورخ ۹۸/۱۱/۱۹

این برنامه بر اساس آئین نامه واگذاری اختیارات برنامه درسی به دانشگاه‌ها مبنی بر ضرورت بازنگری رشته باستان شناسی در دانشگاه شهید بهشتی به کوشش اعضای گروه علمی باستان شناسی دانشکده ادبیات و علوم انسانی بازنگری و در جلسه مورخ ۹۸/۱۱/۱۹ شورای آموزشی دانشگاه به تصویب رسید.

معاونت آموزشی
کد (۲۰۰)

فصل اول:
مشخصات کلی رشته باستان شناسی
دوره کارشناسی

« گزارش توجیهی برای ایجاد رشته باستان‌شناسی در مقطع کارشناسی »

۱- تعریف:

باستان‌شناسی دانش مطالعه فرهنگ‌های انسانی از راه بازمبانی، مستندسازی و تحلیل بازمانده‌های مادی بشر همچون معماری و سایر دست‌ساخته‌های او بر پهنه زمین است. هدف باستان‌شناسی روشنگری درباره تاریخ بشر و شکل‌گیری و فراز و فرود تمدن‌هاست. از این رو، بسیاری از رشته‌های علوم انسانی، تجربی و ریاضی در پیوند با این دانش بشری هستند. با این حال، علم باستان‌شناسی از چندین دهه قبل نه تنها در اصول و روش تحقیق، بلکه در اهداف نیز دستخوش تحولات عمیق و بنیادی شده است.

۲- هدف:

باستان‌شناسی از علوم مستقل و دارای روش‌ها و پایه‌های نظری خاص است که هدف اصلی آن مطالعه ساختار فرهنگی جوامع انسانی و تکوین و تحول آن در زمان‌ها و مکان‌های مختلف است. از آنجا که موضوع و روش‌های علم باستان‌شناسی بسیار گسترده و متنوع است، باستان‌شناسان برای شناخت بهتر گذشته از دستاوردهای علمی چون جغرافیای طبیعی و انسانی، زمین‌شناسی، معماری، شیمی، فیزیک و زیست‌شناسی نیز استفاده می‌کنند.

در حال حاضر، باستان‌شناسی تنها دانشی است که قادر است با پژوهش درباره تعداد پرشمار بناها، یادمان‌های تاریخی و تپه‌های باستانی کشور به پاسداری از میراث دینی و ملی ایران اسلامی و معرفی صحیح آنها به نسل جوان و شناساندن آنها به جهانیان بپردازد. هدف از تحصیل در مقطع کارشناسی رشته باستان‌شناسی تربیت متخصص برای نیل به این هدف و کشف استعدادها و پرورش آنها برای ورود به عرصه فعالیت‌های دانشگاهی است. یکی از ویژگی‌های رشته باستان‌شناسی ظرفیت بالای آن در ایجاد فعالیت‌های مشترک ملی و بین‌المللی در عرصه علمی و دانشگاهی است که هر دو این ابعاد در گروه باستان‌شناسی دانشگاه شهید بهشتی در حال برنامه‌ریزی و انجام است.

۳- ضرورت و اهمیت:

یکی از مهم‌ترین راه‌های ایجاد وحدت و انسجام ملی در این شرایط خطیر و اوضاع بحرانی منطقه ای رجوع به میراث ملی، تاریخی و فرهنگی است که فرهنگ ما حول آنها شکل گرفته است. در حال حاضر نسبت تعداد پرشمار آثار و بناهای باستانی و اسلامی کشور با شمار تقریباً اندک دانشجویان و فارغ‌التحصیلان باستان‌شناسی کشور که مدرک خود را از دانشگاه‌های بزرگ و معتبر دولتی اخذ کرده‌اند و از دانش و شایستگی لازم برای تحقیق درباره این آثار برخوردارند، همخوانی ندارد. یکی از علل معضل کمبود نیروی متخصص برای تحقیق درباره این میراث و معرفی آنها در سطح ملی، منطقه ای و بین‌المللی امتناع اغلب دانشگاه‌های بزرگ و معتبر کشور (به جز دانشگاه تهران) از پذیرش دانشجو در مقطع کارشناسی رشته باستان‌شناسی است. این در حالی است که رشته باستان‌شناسی بنا به دلایل فوق در میان بسیاری از رشته‌های دانشگاهی نیازمند توجه و رویکرد ویژه ای است. چرا که مستقیماً با مسئله مهم هویت ملی ایرانیان مرتبط است. گروه باستان‌شناسی دانشگاه شهید بهشتی با گذشت شش سال از زمان تأسیس آن گام‌های بزرگی جهت شرکت در برنامه‌های پژوهشی باستان‌شناسی در سطح ملی و بین‌المللی برداشته است و در نظر دارد با توجه به ضرورت‌های علمی کشور اقدام به بومی‌سازی رشته باستان‌شناسی نماید تا مکتب باستان‌شناسی دانشگاه شهید بهشتی شکل بگیرد. این گروه معتقد است یکی از لازمه‌های دستیابی به این هدف پذیرش دانشجو در مقطع کارشناسی و پرورش دانشجو از این مقطع پایه به مقاطع بالاتر است. با توجه به ساختار رشته باستان‌شناسی که علاوه بر جنبه نظری از رویکرد عملی (میدانی) نیز برخوردار است، پژوهش‌های میدانی جایگاه خاصی در برنامه‌های پژوهشی دارد. خوشبختانه نظریه عقد تفاهم نامه میان دانشگاه شهید بهشتی و پژوهشگاه میراث فرهنگی زمینه لازم جهت آغاز کاوش‌های میدانی (حفاری) با واگذاری یک محوطه باستانی در استان تهران به گروه باستان‌شناسی این دانشگاه و تربیت دانشجو در این حوزه

معاونت آموزشی
کد (۲۰۰)

فراهم شده است. اهمیت این امر به ویژه از آنجاست که اغلب فارغ التحصیلان باستان شناسی وارد حوزه پژوهشهای میدانی در سطح ملی و بین المللی می شوند و ضرورت دارد از دانش و صلاحیت لازم جهت پژوهش و انتشار آثار علمی برخوردار باشند. روند رو به رشد اجرای پروژه های عمرانی در کشور از قبیل احداث سد و راه های مواصلاتی به معنای ضرورت کاوش های باستان شناسی (نجات بخشی) جهت جلوگیری از نابودی آثار و اشیاء تاریخی است. در سال های اخیر وزارتخانه ها و نهادهای گوناگون مجری این پروژه ها اعتبارات مالی کلانی را به انجام کاوش های نجات بخشی اختصاص داده اند. روشن است که جذب دانشجویان در مقطع کارشناسی و آغاز حفاری آموزشی به معنای تربیت نیروی انسانی و مشارکت غیرمستقیم دانشگاه شهید بهشتی در این پروژه ها و پژوهش های متعاقب آنهاست.

۴- طول دوره و شکل نظام:

طول دوره مطابق قوانین وزارت علوم و دانشگاه ۸ نیم سال است. شکل نظام ترمی واحدی است که معمولاً دانشجویان کارشناسی، آن واحدها را در طول ۴ سال می گذرانند.

۵- تعداد و نوع واحدهای درسی دوره:

۱۴۰ واحد شامل ۲۲ واحد دروس عمومی، ۲۰ واحد دروس پایه تخصصی، ۷۸ واحد تخصصی الزامی، ۲۰ واحد تخصصی اختیاری.

۶- نقش و توانایی فارغ التحصیلان:

کسب مهارت های علمی لازم جهت پژوهش در حوزه باستان شناسی

توانایی انجام کاوش های باستان شناسی

توانایی انجام بررسی های باستان شناسی

گونه شناسی و طبقه بندی مواد باستان شناسی

موزه داری و ساماندهی آثار و اشیای موزه ای

ظراحی آثار و مواد باستان شناسی

آموزش دروس تاریخ، باستان شناسی و هنر در مقاطع گوناگون تحصیلی در آموزش و پرورش

کارشناسی رسمی دادگستری و نیروی انتظامی در حوزه میراث فرهنگی

برنامه ریزی و مدیریت گردشگری

خدمات مشاوره ای در حوزه میراث فرهنگی به وزارتخانه های مجری پروژه های عمرانی، توسعه ای و صنعتی، به ویژه وزارت نیرو

خدمات مشاوره ای و نظارتی در پروژه های مرمت و احیای بافت ها، بناها و اشیای تاریخی

افزایش سطح مهارت های کاربردی دانشجویان رشته باستان شناسی در حوزه های مورد نیاز نهادها و سازمان ها از طریق به روزرسانی و

تعریف مهارت های جدید در حوزه های مدیریت میراث، مدیریت گردشگری و حفاظت میراث آثار تاریخی

۷- شرایط ورود به رشته /گرایش:

جذب دانشجویان در مقطع کارشناسی رشته باستان شناسی براساس دستورالعمل ها و ضوابط سازمان سنجش و آموزش کشور و وزارت علوم،

تحقیقات و فناوری صورت خواهد گرفت.

۸- مواد و ضرایب امتحانی و...:

ارزشیابی و آزمون های میان ترم و پایان ترم از منابع معرفی شده به تشخیص مدرس بوده و نمره نهایی از ۲۰ محاسبه می شود.

خصوصاً دروس عملی و کارگاهی بخشی از نمره به فعالیت های مرتبط با این کارها اختصاص دارد.

فصل دوم: جداول دروس

- ۱- دروس پایه
- ۲- دروس اختصاصی الزامی
- ۳- دروس اختصاصی اختیاری

معاونت آموزش
کد (۲۰۰)

کد درس	نام درس	تعداد واحد	ساعت		
			جمع	نظری	عملی
۱۱۲۸۰۰۱	مبانی انسان شناسی	۲	۳۲	۳۲	
۱۱۲۸۰۰۲	تاریخچه باستان شناسی در ایران و جهان	۲	۳۲	۳۲	
۱۱۲۸۰۰۳	تاریخچه اندیشه باستان شناسی	۲	۳۲	۳۲	۱۱۲۸۰۰۲
۱۱۲۸۰۰۴	مبانی باستان شناسی	۲	۳۲	۳۲	۱۱۲۸۰۰۱
۱۱۲۸۰۰۵	پیدایش و دگرگشت انسان	۲	۳۲	۳۲	۱۱۲۸۰۰۱
۱۱۲۸۰۰۶	تاریخ علم	۲	۳۲	۳۲	
۱۱۲۸۰۰۷	بررسی اساطیر و باستان شناسی متون مقدس	۲	۳۲	۳۲	
۱۱۲۸۰۰۸	جغرافیای تاریخی ایران	۲	۳۲	۳۲	
۱۱۲۸۰۰۹	زیست بوم شناسی فرهنگی	۲	۳۲	۳۲	۱۱۲۸۰۰۴
۱۱۲۸۰۱۰	روش تحقیق در باستان شناسی	۲	۳۲	۳۲	۱۱۲۸۰۰۴
	جمع	۲۰			

جدول شماره ۲: دروس تخصصی الزامی

کد درس	نام درس	تعداد واحد	ساعت		
			جمع	نظری	عملی
۱۱۲۸۰۱۱	باستان شناسی دوره پارینه سنگی ایران	۲	۳۲	۳۲	
۱۱۲۸۰۱۲	باستان شناسی دوره نوسنگی ایران	۲	۳۲	۳۲	۱۱۲۸۰۱۱
۱۱۲۸۰۱۳	باستان شناسی دوره مس سنگی ایران	۲	۳۲	۳۲	۱۱۲۸۰۱۲
۱۱۲۸۰۱۴	باستان شناسی دوره مفرغ ایران	۲	۳۲	۳۲	۱۱۲۸۰۱۳
۱۱۲۸۰۱۵	باستان شناسی دوره آهن ایران	۲	۳۲	۳۲	۱۱۲۸۰۱۴
۱۱۲۸۰۱۶	باستان شناسی پیش از تاریخ بین النهرین	۲	۳۲	۳۲	۱۱۲۸۰۱۱ و ۱۱۲۸۰۱۲
۱۱۲۸۰۱۷	باستان شناسی پیش از تاریخ جهان	۲	۳۲	۳۲	
۱۱۲۸۰۱۸	تمدن های آغازین	۲	۳۲	۳۲	۱۱۲۸۰۱۷
۱۱۲۸۰۱۹	باستان شناسی عیلام	۲	۳۲	۳۲	
۱۱۲۸۰۲۰	باستان شناسی دوران تاریخی ایران ۱	۲	۳۲	۳۲	
۱۱۲۸۰۲۱	باستان شناسی دوران تاریخی ایران ۲	۲	۳۲	۳۲	۱۱۲۸۰۲۰
۱۱۲۸۰۲۲	باستان شناسی دوران تاریخی ایران ۳	۲	۳۲	۳۲	۱۱۲۸۰۲۱
۱۱۲۸۰۲۳	باستان شناسی بین النهرین در دوران تاریخی	۲	۳۲	۳۲	۱۱۲۸۰۲۰
۱۱۲۸۰۲۴	خطوط و کتیبه های ایران باستان ۱	۲	۳۲	۳۲	
۱۱۲۸۰۲۵	خطوط و کتیبه های ایران باستان ۲	۲	۳۲	۳۲	۱۱۲۸۰۲۴
۱۱۲۸۰۲۶	باستان شناسی دوران اسلامی ۱	۲	۳۲	۳۲	
۱۱۲۸۰۲۷	باستان شناسی دوران اسلامی ۲	۲	۳۲	۳۲	۱۱۲۸۰۲۶
۱۱۲۸۰۲۸	باستان شناسی دوران اسلامی ۳	۲	۳۲	۳۲	۱۱۲۸۰۲۷
۱۱۲۸۰۲۹	منابع و متون تاریخی دوره اسلامی	۲	۳۲	۳۲	
۱۱۲۸۰۳۰	سفال و کاشیکاری دوران اسلامی	۲	۳۲	۳۲	
۱۱۲۸۰۳۱	سکه شناسی	۲	۳۲	۳۲	
۱۱۲۸۰۳۲	کاربرد آمار در باستان شناسی	۲	۳۲	۳۲	

معاونت آموزشی
گت (۲۰۰)

		۲۲	۳۲	۲	کاربرد علوم در باستان شناسی	۱۱۲۸۰۳۳
	۲۲	۱۶	۴۸	۲	نرم افزارهای کاربردی در باستان شناسی	۱۱۲۸۰۳۴
	۲۲	۱۶	۴۸	۲	نقشه خوانی و نقشه برداری	۱۱۲۸۰۳۵
۱۱۲۸۰۰۴		۲۲	۳۲	۲	باستان شناسی میدانی ۱ (روش های بررسی و نمونه برداری)	۱۱۲۸۰۳۶
۱۱۲۸۰۰۴		۲۲	۳۲	۲	باستان شناسی میدانی ۲ (روش های کاوش)	۱۱۲۸۰۳۷
۱۱۲۸۰۰۴	۵۷۶		۵۷۶	۱۲	باستان شناسی میدانی ۳ (بررسی و کاوش در عمل)	۱۱۲۸۰۳۸
	۲۲	۱۶	۴۸	۲	حفاظت و مرمت در باستان شناسی ۱ (اشیا)	۱۱۲۸۰۳۹
	۲۲	۱۶	۴۸	۲	حفاظت و مرمت در باستان شناسی ۲ (بنا)	۱۱۲۸۰۴۰
	۶۴		۶۴	۲	طراحی ۱ (اشیا)	۱۱۲۸۰۴۱
	۶۴		۶۴	۲	طراحی ۲ (بنا)	۱۱۲۸۰۴۲
	۲۲	۱۶	۴۸	۲	سفال در باستان شناسی	۱۱۲۸۰۴۳
		۲۲	۳۲	۲	متون تخصصی باستان شناسی	۱۱۲۸۰۴۴
				۷۸	جمع	

جدول شماره ۳: دروس تخصصی اختیاری

کد درس	نام درس	تعداد واحد	ساعت		پیشنیاز یا همنیاز
			جمع	نظری	
۱۱۲۸۰۴۵	باستان شناسی مصر	۲	۳۲	۳۲	
۱۱۲۸۰۴۶	باستان شناسی آسیای صغیر و قفقاز	۲	۳۲	۳۲	
۱۱۲۸۰۴۷	باستان شناسی آسیای مرکزی	۲	۳۲	۳۲	
۱۱۲۸۰۴۸	باستان شناسی شبه قاره هند	۲	۳۲	۳۲	
۱۱۲۸۰۴۹	باستان شناسی یونان و روم	۲	۳۲	۳۲	
۱۱۲۸۰۵۰	باستان شناسی خلیج فارس	۲	۳۲	۳۲	
۱۱۲۸۰۵۱	باستان شناسی جهان اسلام	۲	۳۲	۳۲	
۱۱۲۸۰۵۲	تاریخ هنر	۲	۳۲	۳۲	
۱۱۲۸۰۵۳	موزه داری	۲	۳۲	۳۲	
۱۱۲۸۰۵۴	عکاسی در باستان شناسی	۲	۱۶	۴۸	۳۲
۱۱۲۸۰۵۵	میراث فرهنگی و گردشگری	۲	۳۲	۳۲	
۱۱۲۸۰۵۶	مدیریت میراث فرهنگی	۲	۳۲	۳۲	
۱۱۲۸۰۵۷	زبان فارسی باستان	۲	۳۲	۳۲	
۱۱۲۸۰۵۸	زبان اوستایی	۲	۳۲	۳۲	
۱۱۲۸۰۵۹	زبان فارسی میانه	۲	۳۲	۳۲	
۱۱۲۸۰۶۰	زبان عیلامی	۲	۳۲	۳۲	
۱۱۲۸۰۶۱	آشنایی با زبان های سومری و اکدی	۲	۳۲	۳۲	
۱۱۲۸۰۶۲	نسخه برداری و هنر کتاب آرایشی دوران اسلامی	۲	۳۲	۳۲	
۱۱۲۸۰۶۳	علم و فناوری در دوران اسلامی	۲	۳۲	۳۲	
۱۱۲۸۰۶۴	پایان نامه کارشناسی	۲	۶۴	۶۴	۶۴
	جمع	۴۰			

فصل سوم :

شناسنامه و سرفصل

دروس رشته باستان شناسی

دوره کارشناسی

۱- دروس پایه

۲- دروس اختصاصی الزامی

۳- دروس اختصاصی اختیاری

سرفصل درس: مبانی انسان شناسی					
دروس پیش نیاز: -	تعداد واحد نظری:	پایه		تعداد واحد: ۲	عنوان درس به فارسی: مبانی انسان شناسی
	تعداد واحد عملی:			تعداد	
	تعداد واحد نظری:	الزامی	تخصصی	تعداد ساعت: ۳۲	عنوان درس به انگلیسی: Principles of Anthropology
	تعداد واحد عملی:				
	تعداد واحد نظری:	اختیاری	نوع واحد	آموزش تکمیلی عملی: ☐ دارد ☒ ندارد	
	تعداد واحد عملی:				
سال ارائه درس: ۹۸-۹۹					

اهداف درس: اهداف اصلی این درس آشنایی دانشجویان با مقدمات انسان شناسی، معرفی زیر شاخه های انسان شناسی و تشریح رابطه انسان شناسی و باستان شناسی است. در این درس ابتدا به تاریخچه علم انسان شناسی در جهان پرداخته شده سپس زیرشاخه های آن معرفی گشته و در ادامه به توصیف مفاهیمی کلیدی همچون فرهنگ، نژاد و قوم پرداخته خواهد شد. جایگاه انسان در طبیعت و دستاورد های انسان در طول سیر حرکت فرهنگی خویش از دیگر مباحث مطرح شده در این درس هستند.

سرفصل درس:

- مقدمات انسان شناسی
- معرفی زیر شاخه های انسان شناسی
- انسان شناسی فرهنگی - اجتماعی
- رویکرد زیست شناختی تطوری در انسان شناسی
- ظهور انسان مدرن و پراکندگی انسان در سراسر جهان
- اقوام انسانی در جهان
- انقلاب نوسنگی و آغاز یکجانشینی
- رشد و نمو اقتصاد در جوامع انسانی از ابتدا تا حال حاضر
- ارتباطات در جوامع انسانی
- انسان شناسی مذهب
- انسان شناسی هنر
- انسان شناسی کاربردی

سرفصل درس:

هفته	سرفصل
اول	مقدمات انسان شناسی
دوم	معرفی زیر شاخه های انسان شناسی
سوم	انسان شناسی فرهنگی - اجتماعی
چهارم	مفهوم «فرهنگ»، طبقه، نژاد و قوم در انسان شناسی
پنجم	رویکرد زیست شناختی تطوری در انسان شناسی

ششم	انسان‌شناسی جسمانی و مقدمات تطور زیستی انسان
هفتم	مروری بر دیرین انسان‌شناسی
هشتم	ظهور انسان مدرن و پراکندگی انسان در سراسر جهان
نهم	اقوام انسانی در جهان
دهم	انقلاب نوسنگی و آغاز یکجانشینی
یازدهم	رشد و نمو اقتصاد در جوامع انسانی از ابتدا تا حال حاضر
دوازدهم	ارتباطات در جوامع انسانی
سیزدهم	انسان‌شناسی مذهب
چهاردهم	انسان‌شناسی هنر
پانزدهم	انسان‌شناسی کاربردی
شانزدهم	جمع بندی

ارزشیابی:

پروژه	آزمون‌های نهایی		میان ترم	ارزشیابی مستمر
	عملکردی	نوشتاری		
		۳		

منابع اصلی:

بیتس، د. و ف. بلاگ (۱۳۹۵). انسان‌شناسی فرهنگی (ترجمه محسن ثلاثی، چاپ دوازدهم). تهران: انتشارات علمی
کتاب، کنراد فیلیپ (۱۳۹۲). انسان‌شناسی، کشف تفاوت‌های انسانی (ترجمه محسن ثلاثی، چاپ ششم). تهران: انتشارات علمی

- Bernard, H. R. (2011). *Research Methods in Anthropology, Qualitative and Quantitative Approaches*. 5th Edition. AltaMira Press.
- Ember, C. R. , M. R. Ember, P. N. Peregrine (2014). *Anthropology*. 14th Edition, Lawrence University and the Santa Fe Institute.
- Kottak, Ph. C. (2019). *Anthropology: Appreciating Human Diversity*, 18th Edition, McGraw-Hill Education, OH.
- Stanford, C., J. S. Allen, S. C. Antón (2016). *Biological Anthropology, The Natural History of Humankind*, 4th Edition, Pearson Education.
- Stein, Ph. L. and B. M. Rowe (2019). *Physical Anthropology*, 12th Edition. McGraw-Hill Education.

سرفصل درس: تاریخچه باستان شناسی در ایران و جهان					
عنوان درس به فارسی: تاریخچه باستان شناسی در ایران و جهان	تعداد واحد: ۲	پایه		نوع واحد	تعداد ساعت: ۳۲
		تعداد واحد نظری: ۲	تعداد واحد عملی:		
	تعداد واحد نظری: تعداد واحد عملی: تعداد واحد نظری: تعداد واحد عملی:	الزامی	تخصصی	تعداد واحد نظری: تعداد واحد عملی:	
					اختیاری
		تعداد واحد عملی:			
آموزش تکمیلی عملی: ☒ دارد ☐ ندارد سفر علمی: ☒ کارگاه ☐ آزمایشگاه ☐ سمینار ☐					
سال ارائه درس: ۹۸-۹۹					

اهداف درس: باستان شناسی به مثابه یک دانش نوین، از زمان شکل گیری خود به عنوان یک رشته دانشی از اواخر سده ۱۹ میلادی تحولات بسیاری را پشت سر گذاشته است. روش های به کار گرفته شده توسط باستان شناسان به موازات پیشرفت تکنیک های کاوش و بررسی و نحوه مواجهه با آثار باستانی - کشف، ثبت و ضبط و حفاظت - تکامل یافته اند. کشفیات چشمگیر و بی شمار باستان شناسان از یک سو روز به روز بر دامنه شناخت ایشان از گذشته افزوده و از سوی دیگر آنها را با چالش های جدیدی در زمینه های نظری و عملی روبرو کرده است. به موازات دستاوردها و پیشرفت های علمی باستان شناسی در جهان، در ایران نیز باستان شناسی مسیری طولانی را از عتیقه جویی تا باستان شناسی علمی پیموده است. هدف از این درس آشنایی دانشجویان با مهم ترین دستاوردها، اکتشافات و تحولات مهم و تاثیرگذار باستان شناسی در جهان به ویژه در ایران است. جهت درک بهتر و تکمیل آموزش مفاهیم این درس با سفر و بازدید علمی همراه خواهد بود.

سرفصل درس:

مروری بر مهم ترین دستاوردها و کشفیات باستان شناسی در مصر و خاور نزدیک
 مروری بر مهم ترین دستاوردها و کشفیات باستان شناسی در خاور دور
 مروری بر مهم ترین دستاوردها و کشفیات باستان شناسی در اروپا
 مروری بر مهم ترین دستاوردها و کشفیات باستان شناسی در قاره آمریکا
 نقش جهانگردان اروپایی در باستان شناسی ایران
 آغاز و انجام فعالیت های باستان شناسی فرانسویان در ایران
 مرور تاریخچه قوانین و نهادهای مربوط به باستان شناسی در ایران
 نقش باستان شناسان غیر ایرانی در تحولات باستان شناسی ایران
 تاسیس رشته باستان شناسی دانشگاه تهران و ورود باستان شناسان ایرانی به عرصه فعالیت ها
 باستان شناسی و ناسپونالیسم ایرانی؛ تخت جمشید و پاسارگاد
 تحولات باستان شناسی ایران پس از انقلاب اسلامی ۱۳۵۷
 مرور کاوش های باستان شناسی در ایران از نیمه قرن نوزدهم و نقد روش ها و نتایج آنها

هفته	سرفصل
اول	آشنایی با کلیات، اهداف و برنامه درس
دوم	مروری بر مهم ترین دستاوردها و کشفیات باستان‌شناسی در مصر و خاور نزدیک
سوم	مروری بر مهم ترین دستاوردها و کشفیات باستان‌شناسی در خاور دور
چهارم	مروری بر مهم ترین دستاوردها و کشفیات باستان‌شناسی در اروپا
پنجم	مروری بر مهم ترین دستاوردها و کشفیات باستان‌شناسی در قاره آمریکا
ششم	نقش جهانگردان اروپایی در باستان‌شناسی ایران
هفتم	آغاز و انجام فعالیت‌های باستان‌شناسی فرانسویان در ایران
هشتم	مرور تاریخچه قوانین و نهادهای مربوط به باستان‌شناسی در ایران
نهم	نقش باستان‌شناسان غیرایرانی در تحولات باستان‌شناسی ایران
دهم	تاسیس رشته باستان‌شناسی دانشگاه تهران و ورود باستان‌شناسان ایرانی به عرصه فعالیت‌ها
یازدهم	باستان‌شناسی و ناسیونالیسم ایرانی؛ تخت‌جمشید و پاسارگاد
دوازدهم	تحولات باستان‌شناسی ایران پس از انقلاب اسلامی ۱۳۵۷
سیزدهم	تغییرات قوانین میراث فرهنگی و تشکیل این سازمان
چهاردهم	مرور کاوش‌های باستان‌شناسی در ایران از نیمه قرن نوزدهم و نقد روش‌ها و نتایج آنها
پانزدهم	مرور کاوش‌های باستان‌شناسی در ایران از نیمه قرن نوزدهم و نقد روش‌ها و نتایج آنها
شانزدهم	جمع‌بندی مباحث و مرور بر مهمترین آنها

ارزشیابی:

ارزشیابی مستمر	میان ترم	آزمون‌های نهایی		پروژه
		نوشتاری	عملکردی	
		#		

منابع اصلی:

- بان، پ. (۱۳۹۴). تاریخ مصور باستان‌شناسی کمبریج (ترجمه زهرا باستی). تهران: مرکز نشر دانشگاهی.
- فاکان، ب. (۱۳۸۷). سرآغاز: درآمدی بر باستان‌شناسی (ترجمه غلامعلی شاملو). تهران: سمت.
- معصومی، غ. (۱۳۷۹). تاریخچه علم باستان‌شناسی. تهران: سمت.
- ملک شه‌میرزادی، ص. (۱۳۶۵). اشاره ای مختصر بر تحول باستان‌شناسی در ایران. مجله اثر. شماره ۱۲-۱۴. صص. ۱۶۰-۱۳۳.
- تگهبان، ع. (۱۳۸۵). مروری بر پنجاه سال باستان‌شناسی ایران. تهران: سازمان میراث فرهنگی
- Bahn, P. (ed)(2014). A History of Archaeology: An Introduction. London, Routledge.
- Daniel, G. (1975). A Hunred Years of Archaeology. London, Duckworth.
- Fagan, F. and Durrani, N (eds.)(2016). A Brief History of Archaeology: Classical Times to the Twenty-First Century. London, Routledge.

سرفصل درس: تاریخچه اندیشه باستان شناسی						
دروس پیش نیاز: تاریخچه باستان شناسی در ایران و جهان	تعداد واحد نظری: ۲	پایه		نوع واحد	تعداد واحد: ۲	عنوان درس به فارسی: تاریخچه اندیشه باستان شناسی
	تعداد واحد عملی:				تعداد ساعت: ۲۲	
	تعداد واحد نظری:	الزامی	تخصصی		عنوان درس به انگلیسی: A History of Archaeological Thought	
	تعداد واحد عملی:					
	تعداد واحد نظری:	اختیاری				
تعداد واحد عملی:						
آموزش تکمیلی عملی: ☐ دارد ☒ ندارد سفر علمی ☐ کارگاه ☐ آزمایشگاه ☐ سمینار ☐						
سال ارائه درس: ۹۸-۹۹						

اهداف درس: باستان شناسی زاینده کنجکاوی دیرپای انسان درباره پیشینه حضور خود در جهان است. شواهد مستند این کنجکاوی را می توان دست کم تا هزاره سوم پ.م. عقب برد. تا پیش از شکل گیری باستان شناسی به عنوان دانشی آکادمیک با اهداف و روش های مشخص در اواخر سده ۱۹، جامعه علمی به ویژه در اروپا همگام با سایر تحولاتی که به دنبال رنسانس در جایگاه علوم رخ داد و به ویژه همگام با تضعیف جایگاه کتاب مقدس به عنوان منبع رجوع کسب اطلاعات درباره گذشته، پرسش های نوینی را در خصوص گذشته انسان و تطور جوامع انسانی مطرح کرد. این پرسش ها با طرح نظریات نوین در علمی مانند زیست شناسی و زمین شناسی، سمت و سوی ویژه ای یافتند و نهایتاً اندیشه باستان شناسانه منجر به تولد دانش باستان شناسی شد. به دنبال آن باستان شناسی تا اواخر قرن نوزدهم و اوایل قرن بیستم میلادی از نظر عملی (روش ها یا تکنیک های حفاری) و نظری (تفسیر داده ها از منظر مکاتب فکری گوناگون) پیشرفت زیادی کرد و به عنوان یک رشته علمی مستقل در دانشگاه ها و نهادهای پژوهشی به رسمیت شناخته شد. باستان شناسی در اروپا و ایالات متحده از نیمه قرن بیستم تاکنون همچنان به عنوان یک علم یویا شاهد پیشرفت و تحول نگرش های عملی و نظری است و از دستاوردها و امکانات علوم دیگر جهت بازسازی ابعاد گوناگون گذشته بشر بهره می گیرد. انتظار می رود دانشجویان در این درس با زمینه ها و تاریخچه شکل گیری و تحول باستان شناسی از منظر نظری و عملی آشنا شوند.

سرفصل درس:

مقدمه ای بر رویکردهای موجود درباره تاریخچه باستان شناسی

علاقه به گذشته، عتیقه جویی و کلاسیسیسم.

تیین جریانات و تحولات سیاسی و استعماری و تأثیر آن بر اندیشه باستان شناسی

تأثیر جریانات فکری و فرهنگی به ویژه رنسانس و روشنگری بر تحول دیدگاه دانشمندان و روشنفکران اروپا نسبت به گذشته انسان

شکل گیری باستان شناسی پیش از تاریخ

پیشرفت علوم طبیعی به ویژه زمین شناسی و زیست شناسی و تأثیر آنها بر باستان شناسی

بررسی و مرور زمینه های ظهور مکاتب فکری و نظری در باستان شناسی در اواخر سده ۱۹ و اوایل سده ۲۰ میلادی

بررسی تحول نظریه ها و مکاتب باستان شناسی بعد از جنگ جهانی دوم

تحولات باستان شناسی در دهه های اخیر

کتابخانه آموزش عالی
کتاب (۲۰۰)

هفته	سرفصل
اول	میادی و مبانی
دوم	تاریخچه باستان شناسی (کشفیات و تحولات)
سوم	عتیقه گرایی و عتیقه جویی
چهارم	زمینه های شکل گیری تفکر باستان شناسی
پنجم	تحولات علمی حوزه اسکاندیناوی در باستان شناسی و گاهنگاری
ششم	باستان شناسی به عنوان یک علم
هفتم	جایگاه علم باستان شناسی در بین علوم
هشتم	تطور گرایان اولیه
نهم	باستان شناسی تاریخی فرهنگی
دهم	باستان شناسی مارکسیستی
یازدهم	نو تطور گرایی و باستان شناسی نو
دوازدهم	باستان شناسی و علوم دیگر (پژوهش های بینا رشته ای)
سیزدهم	باستان شناسی روندگرا
چهاردهم	باستان شناسی پسا روندگرا
پانزدهم	باستان شناسی امروز و چالش های فکری پیش رو
شانزدهم	تحلیل و جمع بندی

ارزشیابی:

ارزشیابی مستمر	میان ترم	آزمون های نهایی		پروژه
		نوشتاری	عملکردی	
		*		

منابع اصلی:

بان، پ. جی. (۱۳۹۵). تاریخ مصور باستان شناسی (ترجمه زهرا باستی). تهران: مرکز نشر دانشگاهی.
 تریگر، ب. (۱۳۹۳). تاریخ تفکر باستان شناسی (ترجمه غلامعلی شاملو). تهران: سمت.
 معصومی، غ. (۱۳۷۹). تاریخچه علم باستان شناسی. تهران: سمت.

- Bahn, P. (1996). The Story of Archaeology. New York: Orion.
 Bahn, P. (ed)(2014). A History of Archaeology: An Introduction. London: Routledge.
 Fagan, F. and Durrani, N (eds.)(2016). A Brief History of Archaeology: Classical Times to the Twenty-First Century. London: Routledge.
 Daniel, G. (1975). A Hunred Years of Archaeology. London, Duckworth.
 Greene, K., and Moore, T. (2012). Archaeology: An Introduction. London, Routledge.
 Murray, T., and Evans, C. (eds.)(2008). Histories of Archaeology. Oxford: Oxford University Press.

سرفصل درس: مبانی باستان شناسی					
عنوان درس به فارسی: مبانی باستان شناسی	تعداد واحد:	۲	پایه		تعداد واحد: ۲
	تعداد واحد نظری:	۲			
	تعداد واحد عملی:				
	تعداد واحد نظری:		الزامی	تخصصی	نوع واحد
	تعداد واحد عملی:		اختیاری		
تعداد واحد نظری:				تعداد ساعت: ۲۲	
تعداد واحد عملی:					
آموزش تکمیلی عملی: ☐ دارد ☒ ندارد سفر علمی ☐ کارگاه ☐ آزمایشگاه ☐ سمینار ☐					
عنوان درس به انگلیسی: Principles of Archaeology					
سال ارائه درس: ۹۸-۹۹					

اهداف درس: هدف این درس درک چستی علم باستان شناسی است. بر این اساس جایگاه باستان شناسی در حوزه دانش و علوم مورد بررسی قرار می گیرد. دانشجویان در این درس خواهند آموخت که باستان شناسی به عنوان یک علم دارای چه ساختاری است و ضرورت های رویکرد باستان شناسانه به تاریخ و گذشته انسان چیست. موضوع محوری این درس چرایی علم باستان شناسی و ضرورت های وجودی آن است. بر این اساس لازم است دانشجویان بدانند که موضوعات باستان شناسی کدام ها هستند، چه ویژگی هایی دارند و چگونه باید آنها را مطالعه کرد. انتظار می رود در پایان این درس دانشجویان ضمن آشنایی با مبانی و ماهیت علم باستان شناسی بتوانند درک نمایند که ماهیت فرهنگ، جامعه، اقتصاد، سیاست و موضوعاتی از این دست در باستان شناسی چگونه است و تفاوت آنها با موضوعات مشابه در سایر علوم انسانی چیست و اینکه باستان شناسان چگونه یافته های باستانی را به داده های علمی تبدیل می کنند.

سرفصل دروس:

چستی شناسی علم و چستی شناسی باستان شناسی

جایگاه باستان شناسی در بین علوم دیگر

رویکردهای باستان شناختی و عتیقه گرایی

رابطه باستان شناسی با سایر علوم انسانی و اجتماعی

باستان شناسی و رویکردهای بینا رشته ای

مفاهیم و اصطلاحات بنیادی در باستان شناسی

موضوعات باستان شناسی و ویژگی های آن

مسئله ها و پرسش های کلیدی در باستان شناسی

زمان و مکان در باستان شناسی

کارکرد باستان شناسی در جامعه معاصر و دنیای مدرن، رویکردهای کاربردی

سرفصل درس:

هفته	سرفصل
اول	مبانی و مبانی
دوم	چستی شناسی باستان شناسی
سوم	باستان شناسی و علوم دیگر
چهارم	مفاهیم و اصطلاحات بنیادین در باستان شناسی

پنجم	موضوعات باستان شناسی و ویژگی های آن ها
ششم	یافته ها، مدارک و شواهد در باستان شناسی
هفتم	باستان شناسی نظری
هشتم	روش شناسی در باستان شناسی
نهم	باستان شناسی میدانی
دهم	مفهوم زمان در باستان شناسی و اهمیت آن
یازدهم	مفهوم مکان در باستان شناسی
دوازدهم	مفهوم فرهنگ در باستان شناسی
سیزدهم	تغییرات تک زمانی و در زمانی
چهاردهم	باستان شناسی و جامعه
پانزدهم	باستان شناسی اجتماعی
شانزدهم	جمع بندی و نتیجه گیری

ارزشیابی:

پروژه	آزمون های نهایی		میان ترم	ارزشیابی مستمر
	عملکردی	توشتاری		
		*		

منابع اصلی:

- یان، ب. جی. (۱۳۹۴). باستان شناسی (ترجمه کامیار عبدی). تهران: نشر ماهی
- تریگر، ب. (۱۳۹۳). تاریخ تفکر باستان شناسی (ترجمه غلامعلی شاملو). تهران: سمت.
- علیزاده، ع. (۱۳۹۴). مبانی نظری و عملی در باستان شناسی، با فصل هایی در زیست شناسی، تاریخ و معرفت شناسی (به کوشش ناهید غفوری). تهران: ایران نگار.
- فاگان، ب. (۱۳۸۷). سرآغاز: درآمدی بر باستان شناسی (ترجمه غلامعلی شاملو). تهران: سمت.
- معصومی، غ. (۱۳۷۹). تاریخچه علم باستان شناسی. تهران: سمت.

- Bahn, P. (ed)(2014). A History of Archaeology: An Introduction. London: Routledge.
- Gamble, C.(2008), Archaeology: The Basics(Third Edition), London, Routledge.
- Greene, K., and Moore, T. (2012). Archaeology: An Introduction. London, Routledge.
- Price, T. Douglas and Knudson, K.(2018), Principles of Archaeology (Second Edition), Thames & Hudson
- Renfrew, C. and Bahn, P.(2016), Archaeology: Theories, Methods, and Practice (Seventh Edition), Thames & Hudson.

کتابخانه آیت الله العظمی
کتاب (۰۰۰۰)

سرفصل درس: پیدایش و دگرگشت انسان						
عنوان درس به فارسی: پیدایش و دگرگشت انسان	تعداد واحد: ۲	پایه		نوع واحد	تعداد ساعت: ۲۲	
		تعداد واحد نظری: ۲	تعداد واحد عملی:			
	عنوان درس به انگلیسی: Principles of Human Evolution	آموزش تکمیلی عملی: ☐ دارد ☒ ندارد	الزامی	تخصصی	تعداد واحد نظری:	سفر علمی ☐ کارگاه ☐ آزمایشگاه ☐ سمینار ☐
					تعداد واحد عملی:	
					تعداد واحد نظری:	
تعداد واحد عملی:	اختیاری					
سال ارائه درس: ۹۸-۹۹						

اهداف درس: این واحد درسی سعی دارد تا با بررسی انسان از منظر زیست‌شناختی به جایگاه انسان در طبیعت پرداخته و مروری اجمالی بر مکانیزمهای ایجاد گوناگونی در موجودات زنده من جمله انسان داشته باشد. در این درس نظریات پیرامون منشاء حیات و منشاء انسان به بحث گذارده خواهند شد.

سرفصل درس:

- تاریخچه علم و تفکر علمی
- نظریات پیرامون منشاء حیات
- انتخاب طبیعی و تنازع برای بقا
- مبانی ژنتیک
- اساس مولکولی وراثت
- داروینیسیم و لامارکیسم جدید و نقش ژنتیک در نظریات تطوری
- مکانیسم های گونه زایی
- اساس طبقه بندی موجودات زنده و جایگاه انسان در طبیعت
- نخستی ها، نزدیک ترین خویشاوندان انسان
- رابطه انسان و نخستی ها از دیدگاه ژنتیک مولکولی
- ظهور انسان مدرن و نظریات مربوط به آن
- رابطه ژنتیکی انسان مدرن با دیگر انسان ریختها

سرفصل درس:

هفته	سرفصل
اول	مبادی و مبانی
دوم	انسان شناسی جسمانی و موضوعات آن
سوم	دیرین انسان شناسی
چهارم	نظریه ثبات گونه های موجودات زنده
پنجم	نظریه تغییر پذیری گونه های موجودات زنده
ششم	نظریات لامارک (ارتتی شدن صفات اکتسابی)
هفتم	نظریات داروین (انتخاب طبیعی و تنازع برای بقا)
هشتم	مبانی ژنتیک و نظریه ترکیبی

نهم	حیات زمین و شکل گیری گونه های موجودات زنده (زمین شناسی و زیست شناسی)
دهم	تاریخچه تطور انسان (۱)- نخستی ها، میمون ها و ایپ ها
یازدهم	تاریخچه تطور انسان (۲)- انسان ریختها و انواع آنها
دوازدهم	تاریخچه تطور انسان (۳)- هومو هابلیس و هومو ارکتوس
سیزدهم	مهاجرت هومو ارکتوس و دلایل و عوام آن
چهاردهم	تاریخچه تطور انسان (۲)- انسان هوشمند عتیق و نئاندرتال ها
پانزدهم	تاریخچه تطور انسان (۲)- ظهور انسان مدرن
شانزدهم	رابطه ژنتیکی انسان مدرن با دیگر انسان ریختها

ارزشیابی:

پروژه	آزمون های نهایی		میان ترم	ارزشیابی مستمر
	عملکردی	نوشتاری		
		*		

منابع اصلی:

- کناک، کتراد فیلیپ (۱۳۹۲). انسان شناسی، کشف تفاوت های انسانی (ترجمه محسن ثلاثی، چاپ ششم). تهران: انتشارات علمی
- Gela-Conde, C. J. and Ayala, C. J. (2007). Human Evolution. Oxford University Press.
- Carroll, S.B. (2003). Genetics and the making of Homo sapiens. Nature, 422, 849-857.
- Cavalli-Sforza, L. L. and Feldman, M. W. (2003). The application of molecular genetic approaches to the study of human evolution. Nature Genetics, 33 (supplement), 266-275.
- Eckhardt, R.B. (2000). Human Paleobiology. Cambridge: Cambridge University Press.
- Harding, R. M. and McVean, G. (2004). A structured ancestral population for the evolution of modern humans. Current Opinion in Genetics and Development, 14 (6), 667-674.
- De Beaune, S., Coolidge, F. L. and Wynne T. (2009). Cognitive archaeology and Human Evolution. Cambridge University Press.
- Darwin, C., Bonner, J. T., May, R. m. (1981), The Descent of Man, and Selection in Relation to Sex, Princeton University Press.
- Muehlenbein, M. P. (2010), Human Evolutionary Biology 1st Edition, Cambridge University Press.
- Smith, C. H. and Beccaloni, G. (2010), Natural Selection and Beyond: The Intellectual Legacy of Alfred Russel Wallace (1st Edition), Oxford University Press.
- Stringer, C. and Andrews, P. (2012), The Complete World of Human Evolution (Second Edition), Thames & Hudson.
- Wood, B. (2019), Human Evolution: A Very Short Introduction (2nd Edition), Oxford University Press.

سازمان آموزش عالی
شماره (۲۰۰)

سرفصل درس: جغرافیای تاریخی ایران						
عنوان درس به فارسی: جغرافیای تاریخی ایران	تعداد واحد: ۲	پایه		نوع واحد	تعداد ساعت: ۳۲	
		تعداد واحد نظری: ۲	تعداد واحد عملی: ۱			
	عنوان درس به انگلیسی: Historical Geography of Iran	آموزش تکمیلی عملی: ☒ دارد ☐ ندارد سفر علمی ☒ کارگاه ☐ آزمایشگاه ☐ سمینار ☐	تعداد واحد نظری:	الزامی	تخصصی	تعداد ساعت: ۳۲
			تعداد واحد عملی:	اختیاری		
			تعداد واحد نظری:			
سال ارائه درس: ۹۸-۹۹						

اهداف درس: باستان‌شناسی به منزله دانش پژوهش درباره جوامع انسانی گذشته به واسطه فرهنگ مادی به جای مانده از آنها، پیوندی ماهوی با محیط زیست، منابع طبیعی و بستر جغرافیایی جوامع انسانی دارد. این نسبت به ویژه با ظهور باستان‌شناسی نو از دهه ۱۹۶۰ میلادی و تغییر رویکرد باستان‌شناسانه از توصیف به تفسیر اهمیت بیشتری یافت. جغرافیای تاریخی طبق تعریف تغییرات جغرافیایی مناطق خاص را در زمانی به خصوص در گذشته مورد بررسی قرار می‌دهد و تأثیر زیست محیط را بر حوادث تاریخی و نیز دستاوردهای فرهنگی انسانی متبلور در محیط را می‌کاود. به این ترتیب بررسی روند تحول رفتار فرهنگی انسان در بستر جغرافیایی و در ادوار مختلف، چگونگی برهمکنش متقابل انسان و منابع طبیعی، شناخت دانش جغرافیایی و درک زیست‌بوم در جوامع گذشته، آنگونه که در منابع تاریخی بارتاب یافته است، نقطه تلاقی رویکردها و روش‌های مطالعات جغرافیای تاریخی و باستان‌شناسی به ویژه باستان‌شناسی دوران تاریخی و اسلامی است. آشنایی دانشجویان با روش‌ها و رویکردهای مطالعات جغرافیای تاریخی، آشنایی با منابع پایه برای پژوهش‌های جغرافیای تاریخی ایران، شناخت پیوند و کاربرد مطالعات جغرافیای تاریخی در پژوهش‌های باستان‌شناختی از اهداف این درس است. جهت درک بهتر و تکمیل آموزش مفاهیم این درس با سفر و بازدید علمی همراه خواهد بود.

سرفصل درس:

آشنایی با تعارف و مفاهیم جغرافیای تاریخی

پیشینه و سیر تحول شکل‌گیری شاخه مطالعاتی جغرافیای تاریخی

رویکردهای مطالعاتی جغرافیای تاریخی در غرب و ایران

پیوند و نسبت میان جغرافیای تاریخی و باستان‌شناسی

منبع‌شناسی (منابع نوشتاری و مادی) و روش‌شناسی پژوهش‌های جغرافیای تاریخی

شناخت منابع جغرافیای تاریخی ایران در دوران پیش از اسلام (ماد، عیلام، هخامنشی، اشکانی و ساسانی)

شناخت منابع جغرافیای تاریخی ایران در دوره اسلامی

سرفصل درس:

هفته	سرفصل
اول	آشنایی با تعارف و مفاهیم جغرافیای تاریخی
دوم	پیشینه و سیر تحول شکل‌گیری شاخه مطالعاتی جغرافیای تاریخی
سوم	رویکردهای مطالعاتی جغرافیای تاریخی در غرب و ایران
چهارم	پیوند و نسبت میان جغرافیای تاریخی و باستان‌شناسی

پنجم	منبع شناسی (منابع نوشتاری و مادی) و روش شناسی پژوهش‌های جغرافیای تاریخی
ششم	شناخت منابع جغرافیای تاریخی ایران در دوران عیلام
هفتم	شناخت منابع جغرافیای تاریخی ایران در دوران ماد
هشتم	شناخت منابع جغرافیای تاریخی ایران در دوران هخامنشی
نهم	شناخت منابع جغرافیای تاریخی ایران در دوران سلوکی و اشکانی
دهم	شناخت منابع جغرافیای تاریخی ایران در دوران ساسانی
یازدهم	آشنایی با مکاتب جغرافیای دوران اسلامی
دوازدهم	شناخت منابع جغرافیای تاریخی ایران در سده‌های نخستین اسلامی
سیزدهم	شناخت منابع جغرافیای تاریخی ایران در سده‌های میانه اسلامی
چهاردهم	شناخت منابع جغرافیای تاریخی ایران در سده‌های متاخر اسلامی
پانزدهم	سمینار
شانزدهم	جمع بندی و نتیجه‌گیری

ارزشیابی:

ارزشیابی مستمر	میان ترم	آزمون‌های نهایی		پروژه
		نوشتاری	عملکردی	
		*		

منابع اصلی:

- بارتلد، و. (۱۳۷۷). جغرافیای تاریخی ایران. ترجمه همایون صنعتی زاده. تهران: بنیاد موقوفات دکتر محمود افشار.
- بهار، م. (۱۳۴۷). جغرافیای اساطیری جهان در ادبیات پهلوی. نشریه بنیاد فرهنگ ایران. جلد اول، شماره ۱: ۱۱-۲۴.
- توین بی، آ. ج. (۱۳۷۹). جغرافیای اداری ایران باستان. (ترجمه و گردآوری همایون صنعتی زاده). تهران: بنیاد موقوفات دکتر محمود افشار.
- رهنمایی، م. ت. (به کوشش) (۱۳۹۶). مجموعه مقالات همایش جغرافیای تاریخی. ۲ جلد. تهران: پژوهشکده تاریخ اسلام.
- سیدسجادی، م. (۱۳۸۳). مرو: بازسازی جغرافیای تاریخی یک شهر بر پایه نوشته های تاریخی و شواهد باستان شناسی. تهران: سازمان میراث فرهنگی.
- کراچکوفسکی، ای. ی. (۱۳۷۹). تاریخ نوشته های جغرافیایی در جهان اسلامی. ترجمه ابوالقاسم پاینده. تهران: شرکت انتشارات علمی و فرهنگی.
- لسترینج، گ. (۱۳۶۴). جغرافیای تاریخی سرزمینهای خلافت شرقی (ترجمه محمود عرفان) (چاپ دوم). تهران: شرکت انتشارات علمی و فرهنگی.

Alai, C. (2010). Special Maps of Persia 1477-1925. Leiden: Brill.

Alai, C. (2010). General Maps of Persia 1477-1925. Leiden: Brill.

Arfaee, M. (2008). The geographical background of the Persepolis Tablets. PhD Dissertaton, University of Chicago.

Gyselen, R. (1989). La Geographie Adminstrative de l' Empire Sassanide. Paris: Groupe pour l'etude de la civilisation du Moyen-Orient

Morrissey, J., Nally, D., Strohmayer, U. and Whelan, Y. (2014). Key Concepts in Historical Geography. London and Thousand Oaks: SAGE Publishing.

Pacion M. (ed.)(2012). Historical Geography: Progress and Prospect. London: Routlage.

Schwarz, P. (1896-1912) Iran im Mittelalter nach den arabischen Geographen. O. Harrassowitz.

سرفصل درس: تاریخ علم					
عنوان درس به فارسی: تاریخ علم	تعداد واحد نظری: ۲	پایه		تعداد واحد: ۲	عنوان درس به انگلیسی: History of Science
	تعداد واحد عملی:				
	تعداد واحد نظری:	الزامی	تخصصی	تعداد ساعت: ۳۲	
	تعداد واحد عملی:	اختیاری			
تعداد واحد نظری:					
تعداد واحد عملی:					
آموزش تکمیلی عملی: ☐ دارد ☒ ندارد					
سفر علمی ☐ کارگاه ☐ آزمایشگاه ☐ سمینار ☐					
سال ارائه درس: ۹۸-۹۹					

اهداف درس: تاریخ علم داستان سرگذشت یکی از معتبرترین و پیچیده‌ترین دانسته‌های انسانی است. علم به مثابه ستون معرفتی تمدن غربی، همواره در چهار سده گذشته، نقشی سرنوشت‌ساز در مناسبات فرهنگی-اجتماعی باختران ایفا می‌کرده است. این تاثیر تا بدان جااست که می‌توان ادعا کرد فهم جریان فلسفه در دوران مدرن بدون درک تحولات علم تجربی ناممکن است. این پدیده پیچیده کی، کجا و از آن مهم‌تر چگونه سربرآورده؟ این واحد آموزشی کاوشی است پیرامون سوال اخیر.

محتوای بخشی از دوره آموزشی را تاریخ پیشگامان انقلاب علمی تشکیل می‌دهد. کوپرنیک، کپلر، گالیله و نیوتن همگی نقشی پررنگ در شکل‌گیری علم تجربی (science) ایفا می‌کردند. در نیمه اول دوره با چگونگی مشارکت ایشان در پیدایش علم تجربی آشنا می‌شویم. در این بخش با استفاده از یک روایت، تحولات و وقایع اساسی زمینه‌ساز انقلاب دوره می‌شوند.

بخش بعدی دوره به تکرار تاریخ‌نگاری‌های علم اختصاص دارد. موضوع این نیمه از کلاس "تاریخ‌نگاری انقلاب علمی" است. چه انواعی از تاریخ‌نگاری‌های انقلاب علمی را می‌توانیم شناسایی کنیم؟ این نوع تاریخ‌نگاری چگونه و چرا پدید آمده؟ تاریخ تاریخ‌نگاری علم، یا شاید هم فلسفه تاریخ‌نگاری علم چه افزوده‌ای به حوزه عمومی مطالعات علم دارد؟ این‌ها سوالاتی است که مکمل واحد تاریخ علم خواهند بود.

سرفصل درس:

مقدمه: تاریخ‌نگاری علم به مثابه یک شاخه علم‌شناسی

از فلسفه طبیعی تا علم تجربی: ریاضیات، تجربه‌گرایی و ظهور آزمایش، فلسفه مکانیکی، فایده‌گرایی... جریاناتی که فلسفه طبیعی را دگرگون کردند.

فلسفه طبیعی در قرون میانه

رئسانس: تولد دوباره "انسان"

کوپرنیک: مسئله جایگاه ریاضیات

کپلر: «قانون»، ریاضی و جهان رمزآلود فیثاغورسی

کپلر: اتحاد عالم تحت‌القمر و فوق‌القمر

گالیله: پدر نجوم مشاهده‌ای

گالیله: ریاضی‌دان در قامت فیلسوف طبیعی

تجربه و آزمایش: بی‌اعتباری تجربه در علوم تجربی

نیوتن: دانشمند الهی‌دان

نیوتن: «هیرو» و دیگر رازهای جهان

نیوتن: تقابل با فلسفه مکانیکی

«انقلاب علمی» و مسئله تاریخ‌نگاری علم

تاریخ تاریخ‌نگاری علم: دو روایت کلان

نخستین تاریخ‌نگاران علم، روشنگری و اصحاب دایره‌المعارف

معاونت آموزش

کد (۳۰۰)

هفته	سرفصل
اول	تاریخ‌نگاری علم به مثابه یک شاخه علم‌شناسی
دوم	از فلسفه طبیعی تا علم تجربی: ریاضیات، تجربه‌گرایی و ظهور آزمایش، فلسفه مکانیکی، فایده‌گرایی... جریاناتی که فلسفه طبیعی را دگرگون کردند.
سوم	فلسفه طبیعی در قرون میانه
چهارم	رنسانس: تولد دوباره "انسان"
پنجم	کوپرنیک: مسئله جایگاه ریاضیات
ششم	کپلر: «قانون»، ریاضی و جهان رم‌آلود فیثاغورسی
هفتم	کپلر: اتحاد عالم تحت‌القمر و فوق‌القمر
هشتم	گالیله: پدر نجوم مشاهده‌تی
نهم	گالیله: ریاضی‌دان در قامت فیلسوف طبیعی
دهم	تجربه و آزمایش: بی‌اعتباری تجربه در علوم تجربی
یازدهم	نیوتن: دانشمند الهی‌دان
دوازدهم	نیوتن: «تیرو» و دیگر رازهای جهان
سیزدهم	نیوتن: تقابل با فلسفه مکانیکی
چهاردهم	«انقلاب علمی» و مسئله تاریخ‌نگاری علم
پانزدهم	تاریخ تاریخ‌نگاری علم: دو روایت کلان
شانزدهم	نخستین تاریخ‌نگاران علم، روشنگری و اصحاب دایره‌المعارف

ارزشیابی:

ارزشیابی مستمر	میان ترم	آزمون‌های نهایی		پروژه
		نوشتاری	عملکردی	
		*		

منابع اصلی:

کرومبی، آ.سی. (۱۳۷۱). از آگوستین تا گالیله، (ترجمه احمد آرام، چاپ اول). تهران: سمت
 شپین، استیون. (۱۹۹۶). انقلاب علمی. (ترجمه یاسر خوشنویس). تهران: کرگدن.

Henry, J. (2008). The scientific revolution and the origins of modern science, New York: Palgrave.
 Dear, P. (2001). Revolutionizing the sciences: European knowledge and its ambitions, 1500-1700.
 Golinski, J. (2005). Making natural knowledge: Constructivism and the history of science. Chicago: University of Chicago Press.
 Kragh, H. (1987). An Introduction to Historiography of Science. Cambridge University Press.

سرفصل درس: روش تحقیق در باستان شناسی						
عنوان درس به فارسی: روش تحقیق در باستان شناسی	تعداد واحد نظری: ۲	پایه		نوع واحد	تعداد واحد: ۲	
	تعداد واحد عملی:				تعداد ساعت: ۳۲	
	دروس پیش نیاز: میانی باستان شناسی	تعداد واحد نظری:	الزامی	تخصصی		
		تعداد واحد عملی:				
		تعداد واحد نظری:	اختیاری			
		تعداد واحد عملی:				
آموزش تکمیلی عملی: ☒ دارد ☐ ندارد سفر علمی ☐ کارگاه ☐ آزمایشگاه ☐ سمینار ☒						
عنوان درس به انگلیسی: Research Methodology						
سال ارائه درس: ۹۸-۹۹						

اهداف درس: در این درس دانشجویان با انواع روش های تحقیق در علوم انسانی و اجتماعی آشنا می شوند. هدف از درس آن است که دانشجویان بتوانند متناسب با موضوع پژوهش در باستان شناسی، روش شناسی مطلوب را انتخاب کرده و از ابزارهای آن در فرایند پژوهش استفاده کنند.

سرفصل درس:

- انواع پژوهش در باستان شناسی
- آشنایی با انواع روش های تحقیق کمی و کیفی
- انتخاب موضوع و بیان مساله در پژوهش های باستان شناسی
- فرضیه، نظریه و تدوین چهاچوب نظری بر مبنای نظریه های باستان شناسی
- روش های گردآوری داده ها و نمونه گیری
- خواندن انتقادی متون، تحلیل داده ها و سنجش فرضیات
- تدوین و نگارش گزارش پژوهشی
- ارائه دستاوردهای پژوهش های باستان شناسی برای جامعه علمی و عموم مردم
- آشنایی با انواع شیوه های ارجاع دهی

سرفصل درس:

هفته	سرفصل
اول	کلیات و معرفی منابع
دوم	تعریف و ماهیت امر پژوهشی
سوم	انواع پژوهش در باستان شناسی
چهارم	آشنایی با انواع روش های تحقیق کمی و کیفی ۱
پنجم	آشنایی با انواع روش های تحقیق کمی و کیفی ۲
ششم	ارکان پژوهش
هفتم	انتخاب موضوع و بیان مساله در پژوهش های باستان شناسی
هشتم	فرضیه، نظریه و تدوین چهاچوب نظری بر مبنای نظریه های باستان شناسی
نهم	فرضیه، نظریه و تدوین چهاچوب نظری بر مبنای نظریه های باستان شناسی
دهم	روش های گردآوری داده ها و نمونه گیری

کارشناس آموزش
کد (۳۰۰)

یازدهم	خواندن انتقادی متون، تحلیل داده ها و سنجش فرضیات
دوازدهم	تدوین و نگارش گزارش پژوهشی
سیزدهم	ارائه دستاوردهای پژوهش های باستان شناسی برای جامعه علمی و عموم مردم
چهاردهم	آشنایی با انواع شیوه های ارجاع دهی
پانزدهم	آشنایی با انواع شیوه های ارجاع دهی
شانزدهم	سمینار ارائه تمرین های پژوهشی

ارزشیابی:

ارزشیابی مستمر	میان ترم	آزمون های نهایی		پروژه
		نوشتاری	عملکردی	
		۴	۴	

منابع اصلی:

- بی.ا. (۱۳۹۵). روش های تحقیق در علوم اجتماعی (نظری و علمی) (ترجمه رضا فاضل). تهران: سمت.
- براون، ام. نیل و اس. ام. کیلی (۱۳۹۴). راهنمای تفکر نقادانه (ترجمه: کورش کامیاب). تهران: مینوی خرد.
- حافظ نیا، م. (۱۳۹۶). مقدمه ای بر روش تحقیق در علوم انسانی. تهران: سمت.
- خواجه نوری، ع. (۱۳۷۴). روش تحقیق. تهران: موسسه چاپ و انتشارات دانشگاه تهران.
- ساعی، ع. (۱۳۹۵). روش شناسی و روش تحقیق کمی و کیفی و ترکیبی. تهران: سمت.
- مارشال، ک. و گ. راسن من (۱۳۹۵). روش تحقیق کیفی / کاترین مارشال؛ گرجن ب. راسن من؛ (ترجمه علی پارسائیان؛ محمد اعرابی). تهران: دفتر پژوهشهای فرهنگی.
- نمامیان، ف. ر. ایبسی وح ایزدی (۱۳۹۶). روش شناسی و روش تحقیق کمی و کیفی و ترکیبی. تهران: مهربان

سرفصل درس: بررسی اساطیر و باستان شناسی متون مقدس					
عنوان درس به فارسی: بررسی اساطیر و باستان شناسی متون مقدس	تعداد واحد نظری: ۲	پایه		تعداد واحد: ۲	عنوان درس به انگلیسی: Mythology and Archaeology of Sacred Texts
	الزامی	تخصصی			
			اختیاری		
	تعداد واحد نظری: تعداد واحد عملی: تعداد واحد نظری: تعداد واحد عملی:				
آموزش تکمیلی عملی: ☐ دارد ☒ ندارد سفر علمی ☐ کارگاه ☐ آزمایشگاه ☐ سمینار ☐					
سال ارائه درس: ۹۸-۹۹					

اهداف درس: اساطیر نقش مهمی در تاریخ تحول اندیشه بشری داشته اند. اسطوره ها بازتاب جهان بینی تاریخی جوامع انسانی هستند که با توجه به پیشینه فرهنگی، تاریخی و جغرافیایی جوامع شکل گرفته و متحول شده اند. اسطوره های کهن در قالب های مکتوب، مصور یا شفاهی به جا مانده اند. بسیاری از مواد و یافته های باستان شناسی نظیر مهرها، سکه ها، سفال ها و نیز نقش برجسته ها و نقاشی های دیواری در بردارنده نقوش و مضامینی هستند که در ظاهر و در نگاه اول یادآور اسطوره ها و حماسه های شناخته شده اند. هدف این درس آشنایی دانشجویان با اسطوره ها و حماسه های ایرانی، و خاور نزدیک باستان علی الخصوص بین النهرین و نیز یونان و بارتاب آنها در مواد فرهنگی و آثار باستان شناسی، درک بهتر تغییر و تحولات روندهای اجتماعی و فرهنگی تاثیر پذیرفته از اسطوره ها و نیز عوامل مؤثر بر خلق اسطوره ها و حماسه ها و شناخت سیر تحول آنها در طول زمان است. در بخش دیگر اهمیت و روش های شناخت متون مقدس و جایگاه آنها در مطالعات باستان شناسی مورد بحث قرار می گیرد.

سرفصل درس:

شناخت اسطوره و خاستگاه آن

اهمیت اسطوره برای شناخت و بازسازی های تاریخی

اسطوره شناسی تطبیقی

چگونگی بازتاب اسطوره ها و باورهای اسطوره ای در آثار باستان شناسی

آشنایی با اساطیر ایران و بازتاب احتمالی آنها در آثار باستان شناسی

آشنایی با اساطیر مذهبی ایران (اوستا و متون زرتشتی)

آشنایی با اساطیر ادبی ایران (شاهنامه ها و سایر حماسه ها)

آشنایی با اساطیر بین النهرین و بازتاب احتمالی آنها در آثار باستان شناسی

آشنایی با اساطیر یونان و روم و بازتاب احتمالی آنها در آثار باستان شناسی

باستان شناسی متون مقدس

سرفصل درس:

هفته	سرفصل
اول	شناخت اسطوره و خاستگاه آن
دوم	معرفی و نقد مهمترین منابع
سوم	اهمیت اسطوره برای شناخت و بازسازی های تاریخی

چهارم	اسطوره‌شناسی تطبیقی
پنجم	چگونگی بازتاب اسطوره‌ها و باورهای اسطوره‌ای در آثار باستان‌شناختی
ششم	آشنایی با اساطیر ایران و بازتاب احتمالی آنها در آثار باستان‌شناختی
هفتم	آشنایی با اساطیر مذهبی ایران (اوستا)
هشتم	آشنایی با اساطیر مذهبی ایران (متون زرتشتی)
نهم	آشنایی با اساطیر ادبی ایران (شاهنامه‌ها)
دهم	آشنایی با اساطیر ادبی ایران (سایر حماسه‌ها)
یازدهم	آشنایی با اساطیر بین‌النهرین و بازتاب احتمالی آنها در آثار باستان‌شناختی
دوازدهم	آشنایی با اساطیر یونان و روم و بازتاب احتمالی آنها در آثار باستان‌شناختی
سیزدهم	معرفی و اهمیت مهمترین متون مقدس
چهاردهم	روش‌شناسی قرآنت و تفسیر متون مقدس
پانزدهم	باستان‌شناسی متون مقدس
شانزدهم	جمع‌بندی و مروری بر مهمترین نتایج

ارزشیابی:

ارزشیابی مستمر	میان ترم	آزمون‌های نهایی		پروژه
		نوشتاری	عملکردی	
		۵		

منابع اصلی:

- الیاده، م. (۱۳۷۸). اسطوره بازگشت جاودانه (ترجمه بهمن سرکاراتی). تهران: قطره.
- الیاده، م. (۱۳۸۸). اسطوره و آیین از روزگار باستان تا امروز (ترجمه ابوالقاسم اسماعیل پور). تهران: اسطوره
- الیاده، م. (۱۳۹۲). چشم‌اندازهای اسطوره. (ترجمه جلال ستاری). تهران: توس.
- بلک، ج. و گرین، آ. (۱۳۹۲). فرهنگنامه خدایان، دیوان و نمادهای بین‌النهرین باستان (ترجمه پیمان متین). تهران: امیرکبیر.
- بهار، م. (۱۳۷۵). پژوهشی در اساطیر ایران. تهران: آگاه.
- کرپستن‌سن، آ. (۱۳۹۶). نمونه‌های نخستین انسان و نخستین شهریار (ترجمه زاله آموزگار و احمد تفضلی). تهران: چشمه.
- فینکلشتاین، ای. و سیلبرمن، ن. آ. (۱۳۹۴). باستان‌شناسی کتاب مقدس (مترجم سعید کریم پور). تهران: سبزان
- شیک، روبرت. (۱۳۹۴). باستان‌شناسی و قرآن. دائرة المعارف قرآن، جلد اول. تهران: انتشارات حکمت.
- وارنر، ر. (۱۳۸۹). دانشنامه اساطیر جهان. (ترجمه ابوالقاسم اسماعیل پور). تهران: اسطوره

Dalley, S. (2000). *Myths from Mesopotamia: Creation, the Flood, Gilgamesh and Others*. New York: Oxford University Press.

Kramer, S. (1972). *Sumerian Mythology: A Study Of Spiritual And Literary Achievement In The Third Millennium B. C.*

Leick, G. (1991). *A Dictionary of Ancient Near Eastern Mythology*. London: Routledge.

سرفصل درس: زیست بوم شناسی فرهنگی					
مبانی باستان شناسی دروس پیش نماز:	تعداد واحد نظری: ۲	پایه		تعداد واحد: ۲	عنوان درس به فارسی: زیست بوم شناسی فرهنگی
	تعداد واحد عملی:				نوع واحد
	تعداد واحد نظری:	الزامی	عنوان درس به انگلیسی: Cultural Ecology		
	تعداد واحد عملی:			اختیاری	
تعداد واحد نظری:	آموزش تکمیلی عملی: ☐ دارد ☒ ندارد				
تعداد واحد عملی:	سفر علمی ☐ کارگاه ☐ آزمایشگاه ☐ سمینار ☐				
سال ارائه درس: ۹۸-۹۹					

اهداف درس: آشنایی دانشجویان با مبانی زیست بوم شناسی فرهنگی و کاربرد آن در تحلیل های باستان شناختی، به اضافه بررسی روشهای گوناگون انطباق جوامع انسانی با زیست محیط و شیوه های گوناگون اقتصادی.

سرفصل درس:

- مبانی زیست بوم شناسی
- تبادل ماده و انرژی در زیست بوم های طبیعی
- تفاوت زیستبومهای طبیعی با زیست بوم های انسانی
- تبادل اطلاعات در زیست بوم های انسانی
- اصل انطباق طبیعی
- شیوه های انطباق انسانی
- جوامع شکارگر و گردآورنده
- آغاز تولید غذا و تبعات زیست بوم شناختی آن
- جوامع کشاورز آغازین
- جوامع دامپرور آغازین
- تولید در جوامع روستایی آغازین
- زیستبوم طبیعی و پیچیدگی اجتماعی
- زیستبوم و پیدایش شهرنشینی
- زیستبوم و دگرگونی های فرهنگی
- زیستبوم و فروپاشی حکومت ها و تمدن ها
- صنعتی گرایی و زیست بوم شناسی فرهنگی

سرفصل درس:

هفته	سرفصل
اول	مبانی زیست بوم شناسی
دوم	تبادل ماده و انرژی در زیست بوم های طبیعی
سوم	تفاوت زیست بوم های طبیعی با زیست بوم های انسانی
چهارم	تبادل اطلاعات در زیست بوم های انسانی
پنجم	اصل انطباق طبیعی

ششم	شیوه‌های انطباق انسانی
هفتم	جوامع شکارگر و گردآورنده
هشتم	آغاز تولید غذا و تبعات زیست‌بوم شناختی آن
نهم	جوامع کشاورز آغازین
دهم	جوامع دامپرور آغازین
یازدهم	تولید در جوامع روستایی آغازین
دوازدهم	زیست‌بوم طبیعی و پیچیدگی اجتماعی
سیزدهم	زیست‌بوم و پیدایش شهرنشینی
چهاردهم	زیست‌بوم و دگرگونی‌های فرهنگی
پانزدهم	زیست‌بوم و فروپاشی حکومت‌ها و تمدن‌ها
شانزدهم	صنعتی‌گرایی و زیست‌بوم‌شناسی فرهنگی

ارزشیابی:

پروژه	آزمون‌های نهایی		میان ترم	ارزشیابی مستمر
	عملکردی	نوشتاری		

منابع اصلی:

عبدی، کامیار. ۱۳۸۰. زیست‌بوم‌شناسی انسانی و اهمیت آن در پژوهش‌های باستان‌شناختی. مجله باستان‌شناسی و تاریخ. پاییز و زمستان ۱۳۸۰ شماره (پیاپی ۳۱)
فکوهی، ناصر. ۱۳۹۷. تاریخ اندیشه و نظریه‌های انسان‌شناسی. تهران، نشر نی.

Butzer, Karl W. 1982, Archaeology as human ecology: Method and theory for a contextual approach, Cambridge University Press.

Steward, Julian H. 1972, Theory of Culture Change: The Methodology of Multilinear Evolution: University of Illinois Press.

Sutton, Mark Q. and E. N. Anderson (2004). Introduction to Cultural Ecology. Walnut Creek: AltaMira Press.

سرفصل درس: باستان شناسی دوره پارینه سنگی ایران					
عنوان درس به فارسی: باستان شناسی دوره پارینه سنگی ایران	تعداد واحد: ۲			تعداد واحد نظری:	عنوان درس به انگلیسی: Archaeology of Iran in the Paleolithic Period
				تعداد واحد عملی:	
	نوع واحد	تخصصی	الزامی	تعداد واحد نظری: ۲	
				تعداد واحد عملی:	
		اختیاری	تعداد واحد نظری:		
			تعداد واحد عملی:		
آموزش تکمیلی عملی: ☒ دارد ☐ ندارد سفر علمی ☒ کارگاه ☐ آزمایشگاه ☐ سمینار ☐					
سال ارائه درس: ۹۸-۹۹					

اهداف درس: هدف از این درس آشنایی با تحولات فرهنگی جوامع انسانی در دوره پارینه سنگی در غرب آسیا (خاور نزدیک) با تمرکز بر سرزمین ایران است. در این راستا دانشجویان با مباحثی چون ساختار اجتماعی جوامع انسانی دوره پارینه سنگی، فن آوری و تولید ابزار سنگی، سیر تطور جسمانی انسان، اقتصاد معیشتی جوامع انسانی، نقش محیط زیست در تحولات فرهنگی جوامع انسانی، مهاجرت ها و پراکندگی جوامع انسانی، هنرها و باورهای مردمان این دوره و ... آشنا می شوند. علاوه بر این یافته ها و مدارک به دست آمده از این دوره در سرزمین ایران و مناطق همجوار در چهارچوب موضوعات فوق مورد بحث و تحلیل قرار می گیرد. انتظار می رود دانشجویان در خاتمه دیدگاهی عمومی در رابطه با تحولات جوامع انسانی در دوره پارینه سنگی در سطح منطقه و خصوصا ایران به دست آورند و با مکانیزم ها و عوامل تاثیرگذار بر تحولات فرهنگی، اجتماعی و اقتصادی این دوره آشنا شوند. جهت درک بهتر و تکمیل آموزش مفاهیم این درس با سفر و بازدید علمی همراه خواهد بود.

سرفصل درس:

- تعاریف و ماهیت دوران پارینه سنگی از منظر باستان شناسی
- معرفی منابع دوران پارینه سنگی و زمینه های مطالعات تخصصی
- گاهنگاری دوران پارینه سنگی در ایران، خاور میانه و دنیا
- مولفه های فرهنگ در دوران پارینه سنگی
- پیشینه مطالعات باستان شناسی پارینه سنگی در ایران
- پارینه سنگی قدیم در ایران
- پارینه سنگی میانی در ایران
- پارینه سنگی جدید در ایران
- فراپارینه سنگی در ایران

سرفصل درس:

هفته	سرفصل
اول	تعاریف و ماهیت دوران پارینه سنگی از منظر باستان شناسی
دوم	معرفی منابع دوران پارینه سنگی و زمینه های مطالعات تخصصی
سوم	ماهیت یافته های باستان شناسی دوران پارینه سنگی و روش های مطالعه و تحلیل داده های فرهنگی این دوره
چهارم	گاهنگاری دوران پارینه سنگی در ایران، خاور میانه و دنیا

پنجم	مولفه‌های فرهنگ در دوران پارینه‌سنگی
ششم	پیشینه مطالعات باستان‌شناسی پارینه‌سنگی در ایران
هفتم	پارینه‌سنگی قدیم در ایران
هشتم	انتقال از پارینه‌سنگی قدیم به میانی
نهم	پارینه‌سنگی میانی در ایران ۱
دهم	پارینه‌سنگی میانی در ایران ۲
یازدهم	انتقال از پارینه‌سنگی میانی به جدید در ایران
دوازدهم	پارینه‌سنگی جدید در ایران ۱
سیزدهم	پارینه‌سنگی جدید در ایران ۲
چهاردهم	انتقال از پارینه‌سنگی جدید به فراپارینه‌سنگی در ایران
پانزدهم	فراپارینه‌سنگی در ایران
شانزدهم	جمع بندی

ارزشیابی:

ارزشیابی مستمر	میان ترم	آزمون‌های نهایی		پروژه
		نوشتاری	عملکردی	
		*		

منابع اصلی:

وحدتی نسب، ح. و ش. آریامنش (۱۳۹۵). باستان‌شناسی پارینه‌سنگی ایران. از آغاز تا سپیده دم روستانشینی (چاپ اول). تهران: پژوهشگاه مبراث فرهنگی و گردشگری.

- Bar-Yosef, O. (1994). The Lower Paleolithic of the Near East. *Journal of World History* 8/2: 211-265.
- Bar-Yosef, O. (1998). Early Colonizations and Cultural Continuities in the Lower Paleolithic of Western Asia. In *Early Human Behaviour in Global Context: The Rise and Diversity of the Lower Paleolithic Record*. M. D. Petraglia and R. Korisettar, eds. pp. 221-279. London and New York: Routledge.
- Bar-Yosef, O. (2000). The Middle and Early Upper Paleolithic in Southwest Asia and Neighboring Regions. In *The Geography of Neandertals and Modern Humans in Europe and the Greater Mediterranean*. O. Bar-Yosef and D. Pilbeam, eds. pp. 107-156. Peabody Museum Bulletin 8. Cambridge MA: Peabody Museum of Archaeology and Ethnology, Harvard University.
- Bar-Yosef, O. (2002). The Upper Paleolithic Revolution. *Annual Review of Anthropology* 31: 363-393.
- Bar-Yosef, O. (1995). Middle Paleolithic Scraper Reduction: Background, Clarification, and Review of the Evidence to Date. *Journal of Archaeological Method and Theory* 2: 299-368.
- Dibble, H. L. (1984). The Mousterian Industry from Bisitun Cave (Iran). *Paleorient* 10: 323-334.
- Kuhn, S. L. (1995) *Mousterian Lithic Technology: An Ecological Perspective*. Princeton: Princeton University Press.
- Olszewski, D. I., and H. L. Dibble (1993). The Zagros Aurignacian. *Current Anthropology* 35: 68-75.
- Smith, Ph. E. L. (1986). *Palaeolithic Archaeology in Iran*. Philadelphia: The University Museum of the University of Pennsylvania.

سرفصل درس: باستان شناسی دوره نوسنگی ایران						
عنوان درس به فارسی: باستان شناسی دوره نوسنگی ایران عنوان درس به انگلیسی: Archaeology of Iran in the Neolithic Period	تعداد واحد: ۲			تعداد واحد نظری:		
	تعداد ساعت: ۲۲	نوع واحد	تخصصی	تعداد واحد عملی:		
				تعداد واحد نظری: ۲	الزامی	
				اختیاری	تعداد واحد عملی:	
					تعداد واحد نظری:	
	آموزش تکمیلی عملی: ☒ دارد ☐ ندارد سفر علمی ☒ کارگاه ☐ آزمایشگاه ☐ سمینار ☐					
سال ارائه درس: ۹۸-۹۹						

اهداف درس: آشنایی موضوعی با باستان شناسی دوره نوسنگی و فرایند نوسنگی شدن در خاور نزدیک و فلات ایران. در این واحد درسی، نظریه های مطرح در باره اهلی سازی و فرایند آن مورد بحث و بررسی قرار می گیرد و سپس مناطق مختلف طبیعی- فرهنگی فلات ایران و یافته های باستان شناختی مربوط به دوره نوسنگی در راستای درک تطور فرهنگی جوامع دوره نوسنگی ارزیابی می شود. موضوعاتی چون شکل گیری نخستین روستاهای کشاورز و شروع رمه داری کوچ نشینی در ایران از مباحث اصلی این واحد درسی است. جهت درک بهتر و تکمیل آموزش مفاهیم این درس با سفر و بازدید علمی همراه خواهد بود.

سرفصل دروس:

- «انقلاب نوسنگی»: یکجانشینی و انتقال از تأمین مواد غذایی به تولید مواد غذایی
 مکانیزم اهلی سازی گیاهان و جانوران
 پیامدهای تولید مواد غذایی: تغذیه، سلامت جسمی، تقسیم کار، نابرابری اجتماعی
 پیشرفتهای فناوری و انتقال از دوره نوسنگی به دوره مس سنگی
 زندگی در یک روستای باستانی ۱: فعالیتهای معیشتی
 زندگی در یک روستای باستانی ۲: فعالیتهای اجتماعی - فرهنگی

سرفصل درس:

هفته	سرفصل
اول	مبادی و مبانی (موضوعات، مسئله ها و رویکردها)
دوم	نقش پدیده ها و ویژگی های زیست محیطی فلات ایران در شکل گیری فرهنگ های دوره نوسنگی
سوم	بررسی دیدگاه های گوردن چایلد در باره انقلاب نوسنگی و نقدهای وارده بر آن
چهارم	بررسی نظریه های اهلی سازی (۱) چایلد و نظریه واجه ای، هلال حاصلخیزی، منطقه هسته ای
پنجم	بررسی نظریه های اهلی سازی (۲) رویکردهای تطور گرایانه: بینفورد و کنت فلاثری و ...
ششم	بررسی نظریه های اهلی سازی (۳) رویکردهای اجتماعی
هفتم	بررسی نوسنگی شدن در خاور نزدیک (لوانت، بین النهرین و آسیای صغیر)
هشتم	نوسنگی گرایي و تطور فرهنگی جوامع در زاگرس (۱) - شمالی، جنوبی و مرکزی
نهم	نوسنگی گرایي و تطور فرهنگی جوامع در زاگرس (۲) - شمالی، جنوبی و مرکزی
دهم	نوسنگی گرایي و تطور فرهنگی جوامع در فلات مرکزی ایران
یازدهم	نوسنگی گرایي و تطور فرهنگی جوامع در مناطق شمالی و ساحلی دریای خزر

دوازدهم	نوسنگی گرابی و تطور فرهنگی اجتماعی جوامع در مناطق شرقی فلات ایران
سیزدهم	مواد فرهنگی دوره نوسنگی: معماری و روستا نشینی
چهاردهم	مواد فرهنگی دوره نوسنگی: سفال، تدفین و ...
پانزدهم	کوچ نشینان گله دار در دوره نوسنگی
شانزدهم	ارزیابی روند تطور فرهنگی دوره نوسنگی در فلات ایران

ارزشیابی:

ارزشیابی مستمر	میان ترم	آزمون های نهایی		پروژه
		نوشته‌ای	عملکردی	
		۵		

منابع اصلی:

مک کارتر، سوزان فاستر (۱۳۹۰). نوسنگی (ترجمه حجت دارابی و سید جواد حسین زاده). تهران: انتشارات سمیرا.
 ملک شهپیرزادی، صادقی (۱۳۹۱). ایران در پیش از تاریخ: باستان شناسی ایران از آغاز تا سپیده دم شهرنشینی. تهران: ناشر سبحان نور هول. فرانک (۱۳۹۳). باستان شناسی غرب ایران (ترجمه زهرا بایستی) (چاپ ششم). تهران: انتشارات سمت

- Abdi, K. (2003). "The Early Development of Pastoralism in the Central Zagros Mountains," *Journal of World Prehistory* 17, pp. 395-447.
- Hole, F. (ed.) (1987), *The Archaeology of Western Iran. Settlement and Society from Prehistory to the Islamic Conquest*, Washington, D.C.
- Matthews, Roger and Fazeli Nashli, Hassan (2013). *Neolithisation of Iran*, British Association for Near Eastern Archaeology, Oxbow Books.
- Nesbitt, M. (2002). "When and Where Did Domesticated Cereals First Occur in Southwest Asia?" in *The Dawn of Farming in the Near East*, ed. Sytze Bottema and René T. J. Cappers, *Studies in early Near Eastern production, subsistence, and environment* 6, Berlin, pp. 113-32.
- Voigt, M. (1987). "Relative and Absolute Chronologies for Iran between 6500 and 3500 B.C.," in *Chronologies in the Near East: Relative Chronologies and Absolute Chronology 16,000-4,000 B.P.*, ed. Olivier Aurenche, Jacques Evin, and Francis Hours, *Archaeological series of Maison de l'Orient méditerranéen* 3, 2 vols., Oxford, II, pp. 615-46.
- Voigt M. and R. H. Dyson (1992). "The Chronology of Iran ca. 8000 -2000 B.C.," in *Chronologies in Old World History*, ed. Robert W. Ehrich, 3rd ed., 2 vols., Chicago, I, pp.122-178.
- Yoshihiro Nishiaki (2003). *Prehistoric Pottery from the Marv Dasht Plain, Iran*, *Catalog of Archaeological Materials in the Department of Archaeology of Western Asia* 6, Tokyo (in Japanese, with legends in Japanese and English).

اوست آموزگار
 ۲۰۰۰

سرفصل درس: باستان شناسی دوره مس سنگی ایران					
دروس پیش نیاز: باستان شناسی دوره ایران	تعداد واحد نظری:	تخصصی	نوع واحد	تعداد واحد: ۲	عنوان درس به فارسی: باستان شناسی دوره مس سنگی ایران
	تعداد واحد عملی:			تعداد ساعت: ۳۲	عنوان درس به انگلیسی: Archaeology of Iran in the Chalcolithic Period
	تعداد واحد نظری: ۲			الزامی	
	تعداد واحد عملی:			اختیاری	
	تعداد واحد نظری:				
تعداد واحد عملی:					
آموزش تکمیلی عملی: ☒ دارد ☐ ندارد سفر علمی ☒ کارگاه ☐ آزمایشگاه ☐ سمینار ☐					
سال ارائه درس: ۹۸-۹۹					

اهداف درس: دوره مس سنگی یکی از دوره های فرهنگی مهم در پیش از تاریخ است که طی آن جوامع انسانی روند تطور از جوامع برابر و همبند رتبه ای دوره نوسنگی تا شکل گیری جوامع حکومتی در آغاز عصر مفرغ را پیموده اند. شکل گیری نهادهای اجتماعی و سیاسی پیش از شکل گیری حکومت در جوامع خان سالار این دوره از موضوعات کلیدی به شمار می رود. بنابراین هدف اصلی این درس آشنایی دانشجویان با تحولات فرهنگی این دوره و مواد فرهنگی آن در فلات ایران است. جهت درک بهتر و تکمیل آموزش مفاهیم، این درس با سفر و بازدید علمی همراه خواهد بود.

سرفصل درس:

- پیشرفتهای فناوری و انتقال از دوره نوسنگی به دوره مس سنگی
- اهلی سازی گاو و پیامدهای آن
- تخصص گرایی در فعالیتهای پیشه وری
- شکل گیری مالکیت و اقتصاد خانوادگی
- شکل گیری خانواده های گسترده و پیدایش جوامع رتبه دار
- شکل گیری جوامع عشیره ای
- طبقه بندی اجتماعی
- برهمن کش جوامع یکجانشین و کوچرو
- شکل گیری جوامع خان سالار

سرفصل درس:

هفته	سرفصل
اول	مبانی و مبانی (مفاهیم، اصطلاحات و موضوعات)
دوم	دوره مس سنگی و ویژگی های آن
سوم	گذار از نوسنگی به مس سنگی
چهارم	تطور فرهنگی (پیشرفتهای فناوری)
پنجم	تطور اجتماعی (ساختار اجتماعی جوامع)
ششم	تخصص گرایی در تولید
هفتم	شکل گیری جوامع خان سالار
هشتم	اقتصاد اجتماعی و سیاسی

نهم	تطور فرهنگ های دوره مس سنگی در زاگرس - پیوستگی یا گسست فرهنگ ها
دهم	تطور فرهنگ های دوره مس سنگی در جنوب و جنوب غربی ایران - پیوستگی یا گسست فرهنگ ها
یازدهم	تطور فرهنگ های دوره مس سنگی در فلات مرکزی ایران - پیوستگی یا گسست فرهنگ ها
دوازدهم	تطور فرهنگ های دوره مس سنگی در سایر مناطق ایران - پیوستگی یا گسست فرهنگ ها
سیزدهم	مواد فرهنگی دوره مس سنگی : سفال، معماری، تدفین و گورستان
چهاردهم	مواد فرهنگی دوره مس سنگی : سفال، معماری، تدفین و گورستان
پانزدهم	برهم کنش های فرهنگی (مبادلات اجتماعی، اقتصادی و فرهنگی)
شانزدهم	ارزیابی روند تطور فرهنگی دوره مس سنگی در فلات ایران

ارزشیابی:

پروژه	آزمون های نهایی		میان ترم	ارزشیابی مستمر
	عملکردی	نوشتاری		
		#		

منابع اصلی:

طلایی، حسن (۱۳۹۵). ایران پیش از تاریخ. عصر مس سنگی. تهران: انتشارات سمت
 ملک شهبرزادی، صادق (۱۳۹۱). ایران در پیش از تاریخ: باستان شناسی ایران از آغاز تا سپیده دم شهرنشینی. تهران: ناشر سبحان نور

منابع کمکی:

- R. M. Adams, (1974). "The Mesopotamian Social Landscape. A View from the Frontier," in C. B. Moore, ed., *Reconstructing Complex Societies*, Cambridge, Mass., 1974, pp. 1-20.
- Hole, F. (ed.) (1987), *The Archaeology of Western Iran. Settlement and Society from Prehistory to the Islamic Conquest*, Washington, D.C.
- F. Hole, K. V. Flannery, and J. A. Neely (1969). *Prehistory and Human Ecology of the Deh Luran Plain*, The University of Michigan Museum of Anthropology Memoirs 1, Ann Arbor, Mich.
- S. H. Lees and D. G. Bates (1974). "The Origins of Specialized Pastoralism. A Systemic Model," *American Antiquity* 39, pp. 187-93.
- Majidzadeh, Y. (1976). *The Early Prehistoric Cultures of the Central Plateau of Iran. An Archaeological History of Its Development during the Fifth and Fourth Millennia B.C.*, Ph.D. diss., The University of Chicago.
- Voigt, M. (1987). "Relative and Absolute Chronologies for Iran between 6500 and 3500 cal. B. C.," in O. Aurenche, J. Evin, and F. Hours, eds., *Chronologies in the Near East. Relative Chronologies and Absolute Chronology. 16,000-4,000 B.P.*, British Archaeological Reports International Series 379, Oxford, pp. 615-46.
- Idem and R. H. Dyson, Jr. (forthcoming) "The Chronology of Iran, ca. 8000-2000 B.C.," in R. W. Ehrich, ed., *Chronologies in Old World Archaeology*, Chicago.
- Wright, H. et al., (1975). "Early Fourth Millennium Developments in Southwestern Iran," *Iran* 13, pp. 129-48.

سرفصل درس: باستان شناسی دوره مفرغ ایران

دروس پیش نیاز: باستان شناسی دوره سن سنگی ایران	تعداد واحد نظری:		نوع واحد	تعداد واحد: ۲	عنوان درس به فارسی: باستان شناسی دوره مفرغ ایران
	تعداد واحد عملی:				
	تعداد واحد نظری: ۲	الزامی	تخصصی	تعداد ساعت: ۳۲	عنوان درس به انگلیسی: Archaeology of Iran in the Bronze Age
	تعداد واحد عملی:				
	تعداد واحد نظری:	اختیاری			
تعداد واحد عملی:					
آموزش تکمیلی عملی: ☒ دارد ☐ ندارد سفر علمی ☒ کارگاه ☐ آزمایشگاه ☐ سمینار ☐					
سال ارائه درس: ۹۸-۹۹					

اهداف درس: هدف کلی از این درس آشنایی با تحولات فرهنگی جوامع عصر مفرغ در ایران است. در این درس دانشجویان با فرهنگ‌هایی که در این دوره در مناطق مختلف ایران شکل گرفته‌اند و ویژگی‌ها و تمایزات میان آنها آشنا می‌شوند. همچنین مباحثی چون ساختار اجتماعی جوامع انسانی، فن‌آوری و گسترش استفاده از فلز، نقش مبادلات تجاری در تحولات اجتماعی، رابطه متقابل جوامع عصر مفرغ ایران با تمدن‌های همجوار، مهاجرت‌ها و پراکندگی جوامع عصر مفرغ در ایران و خاور نزدیک و... در این درس طرح خواهند شد. علاوه بر این، مواد فرهنگی برجای مانده از فرهنگ‌های این دوره در مناطق مختلف ایران، در راستای موضوعات فوق مورد بحث و تحلیل قرار می‌گیرند. انتظار می‌رود در پایان این درس دانشجویان به دیدگاهی کلی درباره ویژگی‌ها و تحولات جوامع انسانی در عصر مفرغ ایران و مناطق همجوار دست یابند. جهت درک بهتر و تکمیل آموزش مفاهیم این درس با سفر و بازدید علمی همراه خواهد بود.

سرفصل درس:

- آشنایی با منابع مطالعاتی عصر مفرغ ایران
- گاهنگاری عصر مفرغ ایران
- فرهنگ‌های عصر مفرغ در مناطق مختلف ایران
- مواد فرهنگی جوامع عصر مفرغ ایران
- فن‌آوری تولید مفرغ و توسعه آن
- ساختار اجتماعی جوامع عصر مفرغ ایران
- ساختار اقتصادی و معیشتی جوامع عصر مفرغ ایران
- مبادلات تجاری و نقش آن در تحولات عصر مفرغ
- برهمکنش فرهنگی میان جوامع عصر مفرغ ایران و تمدن‌های همجوار

سرفصل درس:

هفته	سرفصل
اول	پهنه جغرافیای ایران در عصر آهن
دوم	حوزه‌های فرهنگی عصر مفرغ ایران
سوم	گاهنگاری عصر مفرغ در ایران
چهارم	فرهنگ کورا-ارس در شمال غرب ایران
پنجم	عصر مفرغ میانی و جدید در شمال غرب ایران
ششم	منطقه زاگرس مرکزی در عصر آهن
هفتم	شمال شرق ایران در عصر مفرغ

معاونت آموزشی (۱)

۱۳۳۸

۱۳۳۸

هشتم	فلات مرکزی ایران در عصر مفرغ
نهم	جنوب ایران در عصر مفرغ ۱
دهم	جنوب ایران در عصر مفرغ ۲
یازدهم	جنوب شرق ایران در عصر مفرغ
دوازدهم	فن آوری تولید مفرغ و توسعه آن در ایران
سیزدهم	ساختار اقتصادی و معیشتی جوامع عصر مفرغ ایران
چهاردهم	ساختار اجتماعی جوامع عصر مفرغ ایران
پانزدهم	مبادلات تجاری و نقش آن در تحولات عصر مفرغ
شانزدهم	برهمکنش فرهنگی میان جوامع عصر مفرغ ایران و تمدن‌های همجوار

ارزشیابی:

پروژه	آزمون‌های نهایی		میان ترم	ارزشیابی مستمر
	عملکردی	نوشتاری		
		*		

منابع اصلی:

- اسکالونه، ا. (۱۳۹۵). باستان‌شناسی جوامع ایران باستان در هزاره سوم پیش از میلاد (ترجمه س. م. سید سجادی). تهران: سمت.
 سیدسجادی، س. م. (۱۳۹۱). نخستین شهرهای فلات ایران. تهران: سمت.
 طلایی، ح. (۱۳۸۵). عصر مفرغ ایران. تهران: سمت.
 مجیدزاده، ی. (۱۳۹۱). آغاز شهرنشینی در ایران. تهران: مرکز نشر دانشگاهی.
 وایت هاوس، ر. (۱۳۶۹). نخستین شهرها (ترجمه م. سبحانی). تهران: نشر فضا.
 منابع کمکی:
 سیدسجادی، س. م. (۱۳۸۶). گزارش‌های شهر سوخته ۱. تهران: سازمان میراث فرهنگی، صنایع دستی و گردشگری.
 گوینیک، ه. و رائمن، م. (۱۳۹۵). در مسیر شاهراه: پژوهش‌های باستان‌شناختی در گودین تپه (ترجمه م. ا. میرقادری و ه. صبوری). تهران: مرکز دائرة المعارف بزرگ اسلامی.

- Burney, Ch. A. (1961). "Excavations at Yanik Tepe, North-West Iran". *Iraq XXIII* (2): 138-153.
 Burney, Ch. A. (1962). "The Excavations at Yanik Tepe, Azerbaijan, 1961 Second Preliminary Report". *Iraq XXIV* (2): 134-152.
 Burney, Ch. A. (1964). "The Excavations at Yanik Tepe, Azerbaijan, 1962: Third Preliminary Report". *Iraq XXVI* (1): 54-61.
 Burney, Ch. A., (1973). "Excavations at Haftavan Tepe 1971: Third Preliminary Report", *Iran XI*: 153-172.
 Burney, Ch. A. (1975). "Excavations at Haftavan Tepe 1973; Fourth Preliminary Report". *Iran XIII*: 149-164.
 Contenau, G. and Ghirshman, R. (1935). *Fouilles du Giyan*. Paris: Geuthner.
 Hearinck, E., and Overlaet, B. (2006). *Bani Surmah: An Early Bronze Age Graveyard in Pusht-I Kuh, Luristan (Luristan Excavation Documents VI)*. *Acta Iranica XLIII*, Leuven.
 Summers, G.D. (2004). "Yanik Tepe and Early Trans-Caucasian Culture: Problems and Perspectives", in *A View from The Highlands: Studies in Honour of Charles Burney* (Sagona A. ed.), Leuven: Peeters (*Ancient Near Eastern Studies Suppl. 12*): 617-643.
 Summers, G.D. (2014). "The Early Trans-Caucasian Culture in Iran: Perspectives and Problems". *Paleorient 40*(2):155-168.
 Young, T.C. JR. (1969). *Excavation at Godin Tepe: First Progress Report*. Toronto: Royal Ontario Museum.
 Young, T.C. JR. and Levine, L.D. (1974). *Excavations of the Godin Project: Second Progress Report*. Toronto: Royal Ontario Museum.

سرفصل درس: باستان شناسی دوره آهن ایران					
دروس پیش نیاز: باستان شناسی دوره مفرغ ایران	تعداد واحد نظری:		نوع واحد	تعداد ساعت: ۳۲	عنوان درس به فارسی: باستان شناسی دوره آهن ایران
	تعداد واحد عملی:				عنوان درس به انگلیسی: Archaeology of Iran in the Iron Age
	تعداد واحد نظری: ۲	الزامی	تخصصی		
	تعداد واحد عملی:				
	تعداد واحد نظری:				
	تعداد واحد عملی:				
آموزش تکمیلی عملی: ☒ دارد ☐ ندارد					
سفر علمی ☒ کارگاه ☐ آزمایشگاه ☐ سمینار ☐					
سال ارائه درس: ۹۸-۹۹					

اهداف درس: هدف کلی از این درس آشنایی با تحولات فرهنگی عصر آهن در ایران است. در این درس با تحولاتی که در پایان عصر مفرغ در فرهنگ های مناطق شمالی ایران رخ داد و منجر به شکل گیری فرهنگ جدیدی گردید، آشنا می شویم. علاوه بر این، جهت آشنایی با ویژگی های فرهنگ عصر آهن ایران، مباحثی نظیر الگوی استقرار، فن آوری تولید آهن، نظریه مهاجرت جوامع عصر آهن ایران، ساختار اجتماعی جوامع انسانی و... مطرح می گردد. همچنین ویژگی های مواد فرهنگی این دوره در ایران مورد بحث و تحلیل قرار می گیرد. موضوع شکل گیری حکومت های پیش از هخامنشی و شروع دروران تاریخی از دیگر مباحث این درس است. در خاتمه انتظار می رود دانشجویان به دیدگاهی عمومی درباره تحولات این عصر در ایران دست یابند. جهت درک بهتر و تکمیل آموزش مفاهیم، این درس با سفر و بازدید علمی همراه خواهد بود.

سر فصل درس:

آشنایی با منابع مطالعاتی عصر آهن در ایران

گاهنگاری عصر آهن ایران

آشنایی با ویژگی های اصلی فرهنگ های عصر آهن در ایران

مواد فرهنگی عصر آهن ایران

الگوی استقراری عصر آهن در ایران

گورستان های عصر آهن ایران

فن آوری تولید آهن و توسعه آن

ساختار اجتماعی جوامع عصر آهن ایران

ساختار اقتصادی و معیشتی جوامع عصر آهن ایران

سرفصل درس:

هفته	سرفصل
اول	آشنایی با منابع مطالعاتی عصر آهن در ایران
دوم	گاهنگاری عصر آهن ایران
سوم	تحولات فرهنگی عمده در پایان عصر مفرغ و آغاز عصر آهن
چهارم	مراکز شاخص عصر آهن در ایران-شمال غرب
پنجم	مراکز شاخص عصر آهن در ایران-فلات مرکزی
ششم	مراکز شاخص عصر آهن در ایران-غرب
هفتم	مراکز شاخص عصر آهن در ایران-شمال شرق

معاونت آموزش
کد (۳۰۰)

هشتم	مراکز شاخص عصر آهن در ایران-جنوب
نهم	مراکز شاخص عصر آهن در ایران-جنوب شرق
دهم	فن آوری تولید آهن و توسعه آن
یازدهم	آداب تدفین در عصر آهن-گورستان ها
دوازدهم	مواد فرهنگی عصر آهن-سفال
سیزدهم	مواد فرهنگی عصر آهن-اشیاء فلزی
چهاردهم	مواد فرهنگی عصر آهن-مهر و اشیاء کوچک
پانزدهم	ساختار اجتماعی جوامع عصر آهن ایران
شانزدهم	ساختار اقتصادی و معیشتی جوامع عصر آهن ایران

ارزشیابی:

ارزشیابی مستمر	میان ترم	آزمون های نهایی		پروژه
		نوشته‌ای	عملکردی	
		*		

منابع اصلی:

اورلت، برنو. (۱۳۹۲). عصر آهن اولیه در پشتکوه لرستان، ترجمه کمال الدین نیکنای و امیر ساعد موجشی. تهران: انتشارات سمت.
 طلایی، ح. (۱۳۷۴). باستان شناسی و هنر ایران در هزاره اول قبل از میلاد. تهران: انتشارات سمت.
 طلایی، ح. (۱۳۸۷). عصر آهن ایران. تهران: انتشارات سمت.
 مدودسکایا، ی. (۱۳۸۳). ایران در عصر آهن ۱ (ویراست جدید) (ترجمه ع. ا. وحدتی). تهران: پژوهشکده باستان شناسی سازمان میراث فرهنگی و گردشگری.

منابع کمکی:

دایسون، ر. ه. (۱۳۸۷). کاوش در حسنلو (ترجمه ع. صدرائی و ص. علیون). تهران: گنجینه هنر و سازمان میراث فرهنگی، صنایع دستی و گردشگری.
 حیدری، ر. (۱۳۸۶). "نتایج دومین فصل پژوهش های باستان شناختی در محوطه‌ی باستانی رتبط سردشت، آبان و دی ۱۳۸۵". گزارش های باستان شناسی (۷)، مجموعه مقاله های نهمین گردهمایی سالانه باستان شناسی ایران. صص. ۲۲۹-۲۰۱.
 کارگر، ب. (۱۳۸۳). "فالایچی، زیرتو مرکز مانا لایه IB، ۱۳۷۸-۱۳۸۱. در مجموعه مقالات همایش بین المللی باستان شناسی ایران: حوزه شمال غرب (به کوشش مسعود آذرنوش). تهران: سازمان میراث فرهنگی و گردشگری (پژوهشگاه)، پژوهشکده باستان شناسی، صص. ۲۴۵-۲۲۹.
 کامبخش فرد، س. (۱۳۷۰). تهران سه هزار و دویست ساله بر اساس کاوشهای باستان شناسی. تهران: نضر فضا.
 مارکوس، م. (۱۳۸۷). مهرهای حسنلو (ترجمه ع. صدرائی و ص. علیون). تهران: گنجینه هنر و سازمان میراث فرهنگی، صنایع دستی و گردشگری.
 ماسکارلا، ا. و. (۳۸۷). عاج های حسنلو (ترجمه ع. صدرائی و ص. علیون). تهران: گنجینه هنر و سازمان میراث فرهنگی، صنایع دستی و گردشگری.
 مجیدزاده، ی. (۱۳۸۹). کاوش های محوطه باستانی ازبکی (جلد اول و دوم). تهران: اداره کل میراث فرهنگی، صنایع دستی و گردشگری استان تهران.
 معتمدی، ن. (۱۳۷۶). "زبویه، کاوش های سال ۱۳۷۴، معماری و شرح سفال". گزارش های باستان شناسی (۱). تهران: سازمان میراث فرهنگی کشور. صص. ۱۷۰-۱۴۳.

Ghirshman, R. (1939). Fouilles de Sialk Prés de Kashan. Vol. II. Paris.

Muscarella, O. Wh. (1974). "The Iron Age at Dinkha Tepe, Iran". Metropolitan Museum Journal 9: 35-90.

Negahban, E.O. (1996). Marlik, The Complete Excavation Report. Vol. I and II. Philadelphia: University Museum.

سرفصل درس: باستان شناسی پیش از تاریخ بین النهرین					
عنوان درس به فارسی: باستان شناسی پیش از تاریخ بین النهرین عنوان درس به انگلیسی: Archaeology of Prehistoric Mesopotamia	تعداد واحد:	۲	توع واحد	تخصصی	آموزش تکمیلی عملی: ☐ دارد ☒ ندارد سفر علمی ☐ کارگاه ☐ آزمایشگاه ☐ سمینار ☐
	تعداد واحد نظری:				
	تعداد واحد عملی:				
	تعداد واحد نظری: ۲				
	تعداد واحد عملی:				
	تعداد واحد نظری:				
تعداد واحد عملی:					
سال ارائه درس: ۹۸-۹۹					

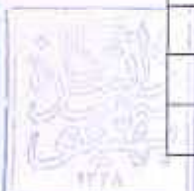
اهداف درس: هدف کلی از این درس آشنایی با تحولات فرهنگی جوامع پیش از تاریخ بین النهرین است. در این درس با قدیمی ترین شواهد و مدارک به دست آمده از حضور انسان در بین النهرین تا پایان دوره عبید آشنا می شویم. در این راستا مباحثی در رابطه با زیست بوم بین النهرین و نقش آن در تحولات فرهنگی این سرزمین، برهمکنش میان جوامع پیش از تاریخ بین النهرین با مناطق مجاور و اهمیت مطالعات باستان شناسی در بین النهرین مطرح می شوند. علاوه بر این آشنایی با روند توالی فرهنگی، گاهنگاری و سواد فرهنگی دوره های مختلف پیش از تاریخ بین النهرین از دیگر اهداف این درس هستند. در خاتمه انتظار می رود دانشجویان به دیدگاهی عمومی درباره تحولات فرهنگی پیش از تاریخ بین النهرین دست یابند.

سرفصل درس:

آشنایی با ویژگی های اصلی زیست بوم بین النهرین
 توالی فرهنگی و گاهنگاری پیش از تاریخ بین النهرین
 شناخت مواد فرهنگی دوره های مختلف پیش از تاریخ بین النهرین

سرفصل درس:

هفته	سرفصل
اول	ویژگی های جغرافیایی و اقلیمی بین النهرین
دوم	توالی فرهنگی و گاهنگاری پیش از تاریخ بین النهرین
سوم	بین النهرین در دوره پارینه سنگی
چهارم	نشاندن تال ها در بین النهرین
پنجم	بین النهرین در دوره پارینه سنگی جدید
ششم	بین النهرین در دوره فراپارینه سنگی
هفتم	نو سنگی و شروع تولید غذا در بین النهرین
هشتم	فرهنگ حسونا آغازین
نهم	فرهنگ حسونا
دهم	فرهنگ سامراء
یازدهم	فرهنگ حلف ۱
دوازدهم	فرهنگ حلف ۲
سیزدهم	سفالگری پیش از تاریخ بین النهرین

معاونت آموزشی
 کد (۳۰۰)

چهاردهم	الگوهای استقرار در پیش از تاریخ بین‌النهرین
پانزدهم	مبادلات در پیش از تاریخ بین‌النهرین
شانزدهم	ارتباطات بین‌النهرین و فلات ایران در پیش از تاریخ

ارزشیابی:

پروژه	آزمون‌های نهایی		میان‌ترم	ارزشیابی مستمر
	عملکردی	نوشتاری		
		*		

منابع اصلی:

طلایی، ح. (۱۳۹۴)، باستان‌شناسی پیش از تاریخ بین‌النهرین. تهران: سازمان مطالعه و تدوین کتب علوم انسانی دانشگاه‌ها.
 مانیوز، ر. (۱۳۹۳)، پیش از تاریخ دیرین بین‌النهرین از دوره‌ی پارینه‌سنگی دیرین تا پایان دوره‌ی فرهنگی حلف (ترجمه بهرام آجورلو).
 تبریز: دانشگاه هنر اسلامی تبریز.
 ملک شه میرزادی، ص. (۱۳۹۰)، بین‌النهرین در دوران پیش از تاریخ. تهران: سبحان نور.

سرفصل درس: باستان شناسی عیلام					
دروس پیش نیاز: -	تعداد واحد نظری:			تعداد واحد: ۲	عنوان درس به فارسی: باستان شناسی عیلام
	تعداد واحد عملی:				
	تعداد واحد نظری: ۳	الزامی	نوع واحد	تعداد ساعت: ۳۲	عنوان درس به انگلیسی: Archaeology of Elam
	تعداد واحد عملی:				
	تعداد واحد نظری:				
	تعداد واحد عملی:				
تعداد واحد نظری:					
تعداد واحد عملی:					
آموزش تکمیلی عملی: ☒ دارد ☐ ندارد سفر علمی ☒ کارگاه ☐ آزمایشگاه ☐ سمینار ☐					
سال ارائه درس: ۹۸-۹۹					

اهداف درس: هدف از این درس آشنایی دانشجویان با روند و زمینه های شکل گیری پادشاهی عیلام و بررسی سیر تطور فرهنگی در این دوره با بهره گیری از مدارک تاریخی و باستان شناسی است. در این راستا دانشجویان با مباحثی چون زمینه های تاریخی و باستان شناسی شکل گیری پادشاهی های نخستین که خود شاید زمینه ساز ظهور امپراتوری های بزرگ بعدی بودند، ساختارهای اجتماعی، سیاسی و اقتصادی، فرهنگ مادی و نقش آنها در تفسیرهای باستان شناسانه این دوران، برهمکنش های منطقه ای و فرامنطقه ای پادشاهی عیلام و زمینه های اضمحلال و تداوم آن آشنا می شوند. انتظار می رود دانشجویان در نهایت قادر باشند ورای نگاه توصیفی به مواد باستان شناسی این دوره، آنها را در بستر تاریخی و باستان شناسی مناسب آن قرار داده و در یک چشم انداز گسترده تر زمانی مورد سنجش و تفسیر قرار دهند. جهت درک بهتر و تکمیل آموزش مفاهیم، این درس با سفر و بازدید علمی همراه خواهد بود.

سرفصل ها:

منابع مطالعاتی: متون تاریخی و پژوهش های باستان شناسی
بستر و پیشینه باستان شناسی شکل گیری پادشاهی عیلام
حدود و بستر جغرافیایی و تاریخی عیلام
مواد فرهنگی و گاهنگاری (سفال، معماری، مهر و ...)
برهمکنش های منطقه ای و فرامنطقه ای: عیلام و بین النهرین
برهمکنش های منطقه ای: خوزستان، فارس، قلات مرکزی و جنوب شرق ایران
ساختار و نظام سیاسی و اداری پادشاهی عیلام
عیلام نو و اضمحلال پادشاهی عیلام
عیلامیان در امپراطوری هخامنشی: شواهد تاریخی و باستان شناسی
ایلامیها و عیلامیان در دوره های فراهخامنشی و پس از آن

سرفصل درس:

هفته	سرفصل
اول	منابع مطالعاتی: متون تاریخی و پژوهش های باستان شناسی
دوم	پیشینه شناخت و پژوهش های مرتبط با تمدن عیلام
سوم	بستر و پیشینه باستان شناسی عیلام
چهارم	حدود و بستر جغرافیایی و تاریخی عیلام
پنجم	گاهنگاری تمدن عیلام

ششم	آشنایی با محوطه ها و مواد فرهنگی عیلام قدیم
هفتم	آشنایی با محوطه ها و مواد فرهنگی عیلام قدیم
هشتم	آشنایی با محوطه ها و مواد فرهنگی عیلام میانه
نهم	آشنایی با محوطه ها و مواد فرهنگی عیلام میانه
دهم	آشنایی با محوطه ها و مواد فرهنگی عیلام نو
یازدهم	برهمکنش های منطقه ای و فرامنطقه ای: عیلام و بین النهرین
دوازدهم	برهمکنش های منطقه ای: خوزستان، فارس، فلات مرکزی و جنوب شرق ایران
سیزدهم	ساختار و نظام سیاسی و اداری پادشاهی عیلام
چهاردهم	اضمحلال پادشاهی عیلام
پانزدهم	عیلامیان در امپراطوری هخامنشی: شواهد تاریخی و باستان شناسی
شانزدهم	البمای ها و عیلامیان در دوره های فراهخامنشی و پس از آن

ارزشیابی:

ارزشیابی مستمر	میان ترم	آزمون های نهایی		پروژه
		نوشتاری	عملکردی	
		۵		

منابع اصلی:

- پاتس، د. ت. (۱۳۹۵). باستان شناسی ایلام (ترجمه زهرا باستی) (چاپ ششم). تهران: سمت.
- صراف، م. ر. (۱۳۹۵). نقوش برجسته ایلامی (چاپ چهارم). تهران: سمت.
- صراف، م. ر. (۱۳۹۳). مذهب قوم ایلام (۲۶۰۰-۵۰۰۰ سال پیش) (چاپ چهارم). تهران: سمت.
- مجیدزاده، ی. (۱۳۸۷). تاریخ و تمدن ایلام. تهران: مرکز نشر دانشگاهی.
- هبتس، و. (۱۳۷۱). دنیای گمشده عیلام (ترجمه فیروز فیروزنیا). تهران: علمی و فرهنگی.

- Alvarez-Mon, J. and Garrison, M. B. (eds.) (2011). Elam and Persia. Winona Lake, IN: Eisenbraun.
- Carter, E. and Stolper, M. (1984). Elam: Surveys of Political History and Archaeology. University of California Press.
- De Graef, K. and Tavernier, J. (eds.) (2012). Susa and Elam. Archaeological, Philological, Historical and Geographical Perspectives. Proceedings of the International Congress held at Ghent University, December 14-17, 2009. Leiden: Brill.
- Potts, D. T. 2016. The Archaeology of Elam, Formation and Transformation of an Ancient Iranian State. 2nd Edition. New York: Cambridge University Press.

سرفصل درس: باستان شناسی دوران تاریخی ایران ۱					
دروس پیش‌نیاز: -	تعداد واحد نظری:			تعداد واحد: ۲	عنوان درس به فارسی:
	تعداد واحد عملی:				باستان شناسی دوران تاریخی ایران ۱
	تعداد واحد نظری: ۳	الزامی	تخصصی	نوع واحد	تعداد ساعت: ۲۲
	تعداد واحد عملی:				
تعداد واحد نظری:	Archaeology of Iran in the Historical Period 1				
تعداد واحد عملی:			آموزش تکمیلی عملی: ☒ دارد ☐ ندارد		
سفر علمی ☒ کارگاه ☐ آزمایشگاه ☐ سمینار ☐					
سال ارائه درس: ۹۸-۹۹					

اهداف درس: هدف کلی از مجموعه دروس باستان شناسی دوران تاریخی ایران آشنایی با باستان‌شناسی و تحولات فرهنگی دوران تاریخی در ایران از حکومت های پیش-مادی تا پایان دوره ساسانی است.

در باستان شناسی دوران تاریخی ایران ۱ با نظر به منابع مکتوب و مدارک مادی، حکومت‌های پیش و همزمان با مادها، مادها و هخامنشیان و مراکز باستانی و مواد فرهنگی منسوب به آنها و نیز تحولات و عوامل موثر در شکل‌گیری، تثبیت و افول و زوال این حکومت‌ها مورد بحث و تحلیل قرار می‌گیرند و مدارک مختلف باستان‌شناسی، تاریخی و زبان‌شناسی مرتبط با این موضوع ارزیابی می‌شوند. درک چگونگی تداوم سنت‌های فرهنگی از دوره پیشین (عصر آهن ۳) به دوره هخامنشی و ارزیابی روند انتقال سنت‌های فرهنگی از دوره هخامنشی به دوره بعد (فراهخامنشی و سلوکی) از محورهای اصلی این واحد درسی خواهند بود. مطالعه روابط میان غرب ایران با دولت‌های بین‌النهرین، خصوصاً آشور در عصر آهن و برهمکنش‌های فرهنگی میان مرکز (ایران) یا به تعبیر دقیق‌تر فارس) و پیرامون (ایالات تابعه که امروزه در خارج از مرزهای فعلی ایران واقع شده‌اند) در دوره هخامنشی براساس آثار و مدارک باستان‌شناختی و کیفیت تأثیر فرهنگ و هنر هخامنشی بر این سرزمین‌ها از دیگر مباحث اصلی این درس است.

امید است که دانشجویان در خاتمه ضمن آشنایی با مواد فرهنگی این دوران، درک صحیحی از روند ظهور و سقوط حکومت های اولیه پیش از ماد، پادشاهی مادها و امپراتوری هخامنشی و تحلیل باستان‌شناسانه آن به دست آورند.

سرفصل درس:

ویژگی‌های مدارک مکتوب و باستان‌شناختی مرتبط با مادها

آشنایی با حکومت‌های مختلف نیمه اول هزاره اول ق.م. در غرب ایران

گونگونگی فرهنگی در غرب ایران در دوره مادها

برهمکنش میان فرهنگ‌های غرب ایران و بین‌النهرین در دوره مادها

مسئله مهاجرت اقوام هندواروپایی به فلات ایران و مدارک مرتبط با آن

مواد فرهنگی منسوب به اقوام و حکومت‌های مختلف در غرب ایران در دوره مادها

ریشه‌های فرهنگی، اجتماعی و سیاسی هخامنشیان از آغاز تا بنیان امپراتوری: منابع مکتوب و مدارک باستان‌شناختی

باستان‌شناسی دوره هخامنشی: مسائل، مشکلات و چشم‌انداز

انتقال از عصر آهن ۳ به دوره هخامنشی (تداوم و تغییر)

باستان‌شناسی فارس و خوزستان در دوره هخامنشی (احیاء رشد و زوال)

بررسی مواد فرهنگی (معماری، آثار هنری، سفال، مهرها و نقوش برجسته)

جایگاه و کیفیت حضور فرهنگی و سیاسی هخامنشیان در سایر بخش‌های فلات ایران از نگاه باستان‌شناسی (غرب، شمال و شرق)

مرکز و پیرامون: تعامل و تقابل سنت‌های هخامنشی و محلی در ممالک تابعه (آسیای مرکزی و قفقاز، بین‌النهرین، آسیای صغیر و مصر)
 ایدئولوژی هخامنشی و بازتاب آن در هنر و معماری
 ساختار اجتماعی شاهنشاهی هخامنشی
 ساختار و نظام اداری و اقتصادی امپراتوری هخامنشی

سرفصل درس:

هفته	سرفصل
اول	ویژگی‌های مدارک مکتوب و باستان‌شناختی مرتبط با مدها
دوم	آشنایی با حکومت‌های مختلف نیمه اول هزاره اول ق.م. در غرب ایران
سوم	گوناگونی فرهنگی در غرب ایران در دوره مدها
چهارم	برهمکنش میان فرهنگ‌های غرب ایران و بین‌النهرین در دوره مدها
پنجم	مسئله مهاجرت اقوام هندواروپایی به فلات ایران و مدارک مرتبط با آن
ششم	مواد فرهنگی منسوب به اقوام و حکومت‌های مختلف در غرب ایران در دوره مدها
هفتم	ریشه‌های فرهنگی، اجتماعی و سیاسی هخامنشیان از آغاز تا بنیان امپراتوری: منابع مکتوب و مدارک باستان‌شناختی
هشتم	باستان‌شناسی دوره هخامنشی: مسائل، مشکلات و چشم‌انداز
نهم	انتقال از عصر آهن ۳ به دوره هخامنشی (تداوم و تغییر)
دهم	باستان‌شناسی فارس و خوزستان در دوره هخامنشی (احیا، رشد و زوال)
یازدهم	بررسی مواد فرهنگی (معماری، آثار هنری، سفال، مهرها و نقوش برجسته)
دوازدهم	جایگاه و کیفیت حضور فرهنگی و سیاسی هخامنشیان در سایر بخش‌های فلات ایران از نگاه باستان‌شناسی (غرب، شمال و شرق)
سیزدهم	مرکز و پیرامون: تعامل و تقابل سنت‌های هخامنشی و محلی در ممالک تابعه (آسیای مرکزی و قفقاز، بین‌النهرین، آسیای صغیر و مصر)
چهاردهم	ایدئولوژی هخامنشی و بازتاب آن در هنر و معماری
پانزدهم	ساختار اجتماعی شاهنشاهی هخامنشی
شانزدهم	ساختار و نظام اداری و اقتصادی امپراتوری هخامنشی

ارزشیابی:

ارزشیابی مستمر	میان ترم	آزمون‌های نهایی	
		نوشته‌ای	عملکردی
		*	

منابع اصلی:

استروناخ د. و روف، م. (۱۳۹۰). توشیجان ۱، بناهای بزرگ دوره ماد (ترجمه کاظم ملازاده). همدان: دانشگاه بوعلی سینا.
 استروناخ، د. (۱۳۷۹). پاسارگاد (ترجمه حمید خطیب شهیدی). تهران: سازمان میراث فرهنگی کشور.
 اشمیت، ا. (۱۳۴۲). تخت جمشید (ترجمه عبدالله فریار). تهران: فرانکلین.

بریان، پ.، بوشارلا، ر. (ویراستاران) (۱۳۹۲). باستان‌شناسی امپراتوری هخامنشی: پژوهش‌های نوین (ترجمه محمدامین امامی، علی اکبر وحدتی و محمود بهفروزی). تهران: پارسه.

عبدی، ک. (۱۳۷۳). "واریسی دوره ماد (قسمت اول)". باستان‌شناسی و تاریخ ۱۵: ۱۵-۲۸.

عبدی، ک. (۱۳۷۴). "واریسی دوره ماد (قسمت دوم)". باستان‌شناسی و تاریخ ۱۶: ۱۹-۳۵.

کرتیس، ج. (۱۳۹۳). نوشیجان ۳، یافته‌های کوچک. ترجمه کاظم ملازاده. همدان: دانشگاه بوعلی سینا.

ملازاده، ک. (۱۳۹۳). باستان‌شناسی ماد. تهران: سمت.

وردنبورخ، ه.، کورت، آ.، کول روت، م. (ویراستاران) (۱۳۹۱). تاریخ هخامنشیان (ترجمه مرتضی ثاقب‌فر). تهران: توس

Alvarez-Mon, Javier. 2010. *The Arjān Tomb at the Crossroads of the Elamite and the Persian Empires*. Leuven.

Alvarez-Mon, Javier., and Mark B. Garrison. (eds.). 2011. *Elam and Persia*. Winona Lake.

Genito B. (1986). "The Medes. A Reassessment of the archaeological Evidence", *East and West* 36 (1-3): 11-82.

Genito, B. (2005). "The Archaeology of Median Period: An Outline and a Research Perspective", *Iranica Antiqua* 40: 315-340.

Perrot, Jean. (ed.). 2013. *The Palace of Darius at Susa: The Great Royal Residence of Achaemenid Persia*. London.

Stronach, D. (2003), "Independent Media: Archaeological Notes from the Homeland", Lanfranchi, G. B., Roaf, M., Rollinger, R. (eds.), *Continuity of Empire (?) Assyria, Media, Persia*, Padova: 233-248.

Roaf, M. (2010). "The role of the Medes in the Architecture of the Achaemenids" in Curtis J. and Simpson St. John (eds.), *The World of Achaemenid Persia. History, Art and Society in Iran and the Ancient Near East*: 247-254.

Sinopoli, Carla. 1995. "The Archaeology of Empires: A View from South Asia," *Bulletin of the American School of Oriental Research* 300: 3-11.

Sumner, William. 1986. "Achaemenid Settlement in the Persepolis Plain," *American Journal of Archaeology* 90: 3-31.

Wright, Henry, and James Neely. (eds.). 2010. *Elamite and Achaemenid Settlement on the Deh Luran Plain*. Ann Arbor.

منابع کمکی:

دیاکونوف، ا.م. (۱۳۷۱). تاریخ ماد (ترجمه کریم کشاورز). تهران: انتشارات علمی و فرهنگی. چاپ دوم.

ملازاده، ک. (۱۳۹۰). "مطالعه معماری مذهبی دوره ماد و تداوم آن تا دوره اشکانی بر اساس داده های باستان شناسی به دست آمده از نوشیجان و قومس". نامه باستان شناسی ۱: ۱۲۳-۱۳۶.

ملکزاده، م. (۱۳۷۴). "پایتخت های ماد". در پایتخت های ایران (به کوشش محمدیوسف کیانی). تهران: سازمان میراث فرهنگی.

ملکزاده، م. (۱۳۸۲). "بنای سنگی زاربلخ قم، نیایشگاهی (؟) از دوره ماد: گزارش بازدید و بررسی مقدماتی، پاییز ۱۳۸۱". باستان شناسی و تاریخ ۳۴: ۵۲-۶۴.

ملکزاده، م. (۱۳۸۳). "بنای سنگی واسون کهک، سازه ای از دوره ماد (؟): گزارش بازدید و بررسی مقدماتی-زمستان ۱۳۸۲". باستان شناسی و تاریخ ۳۶: ۴۲-۵۱.

Huff, D. (2005). "From Median to Achaemenian Palace", *Iranica Antiqua* XL: 375-377.

Medvedskaya, I. (1992). "The Question of the Identification of 8th-7th Century Median Sites and the Formation of the Iranian Architectural Tradition", *Archaeologische Mitteilungen aus Iran* 25: 73-79.

Muscarella, O. Wh. (1987). "Median Art and Medizing Scholarship", *Journal of Near Eastern Studies* 46 (2): 109-127.

Roaf, M. (1995). "Media and Mesopotamia: History and Architecture", in Curtis J. (ed.), *Later Mesopotamia and Iran: Tribes and Empires 1600-539 BC*: 54-66.

سرفصل درس: باستان شناسی دوران تاریخی ایران ۲						
دروس پیش‌نیاز: باستان شناسی دوران تاریخی ایران ۱	تعداد واحد نظری:			تعداد واحد: ۲	عنوان درس به فارسی: باستان شناسی دوران تاریخی ایران ۲	
	تعداد واحد عملی:					
	تعداد واحد نظری: ۲	الزامی	تخصصی	تعداد ساعت: ۳۲	عنوان درس به انگلیسی: Archaeology of Iran in the Historical Period 2	
	تعداد واحد عملی:					
	تعداد واحد نظری:	اختیاری				
	تعداد واحد عملی:					
آموزش تکمیلی عملی: ☒ دارد ☐ ندارد سفر علمی ☒ کارگاه ☐ آزمایشگاه ☐ سمینار ☐						
سال ارائه درس: ۹۸-۹۹						

اهداف درس: معرفی و توضیح علل و ریشه‌های سقوط شاهنشاهی هخامنشی به دست اسکندر مقدونی و تأثیر اسکندر، سلوکیان و هلنیسم بر ایران از آغاز تا پایان با نظر به مدارک باستان‌شناختی از محورهای مهم این درس هستند. بررسی برآمدن اشکانیان و شاهنشاهی اشکانی در سه سطح شکل‌گیری، تثبیت و زوال بر پایه شواهد و مدارک باستان‌شناختی و تأثیر هر یک از این مراحل بر ساختارهای سیاسی، اقتصادی و فرهنگی ایران بدنه اصلی سلسله مباحث این درس را تشکیل می‌دهند. همچنین درک چگونگی تداوم سنت‌های فرهنگی از دوره پیشین (هخامنشی و سلوکی) به دوره اشکانی، خاستگاه و جایگاه حکومت‌های محلی پیش-اشکانی و همزمان با اشکانیان و ارزیابی باستان‌شناسانه روند انتقال سنت‌های فرهنگی از دوره اشکانی به دوره بعد (ساسانی) از محورهای اصلی این واحد درسی خواهند بود. مطالعه برهمکنش‌های فرهنگی میان اشکانیان و حکومت‌های مستقل و نیمه‌مستقل ایران (فارس و خوزستان) و خارج از ایران (کوشانی و کوماژن) براساس آثار و مدارک باستان‌شناختی از دیگر مباحث اصلی این درس است. انتظار می‌رود که دانشجویان در خاتمه ضمن آشنایی با مواد فرهنگی این دوره درک صحیحی از روند ظهور و سقوط شاهنشاهی اشکانی و تحلیل باستان‌شناسانه آن به دست آورند.

سرفصل درس:

ریشه‌های فرهنگی، اجتماعی و سیاسی اشکانیان از آغاز تا بنیان شاهنشاهی: منابع مکتوب و مدارک باستان‌شناختی باستان‌شناسی امپراتوری‌ها: مباحث نظری (رویکرد انسان‌شناسی) انتقال از دوره هخامنشی و سلوکی به دوره اشکانی (تداوم و تغییر) باستان‌شناسی پارت در دوره اشکانی (رشد و زوال) جایگاه و کیفیت حضور اشکانیان در ایران از نگاه باستان‌شناسی مرکز و پیرامون: تعامل سنت‌های اشکانی و محلی در ایران و سرزمین‌های همجوار (بین‌النهرین، سوریه، افغانستان و پاکستان) برهم‌کنش‌های میان اشکانیان و یونانیان با نظر به مدارک باستان‌شناسی ایدئولوژی پادشاهی اشکانیان و بازتاب آن در هنر و معماری ساختار و نظام اداری و اقتصادی شاهنشاهی اشکانی سقوط شاهنشاهی اشکانی، انتقال به دوره ساسانی و تأثیر آن بر ساختارهای سیاسی، اقتصادی و فرهنگی

سرفصل درس:

هفته	سرفصل
اول	معرفی منابع و بیان اهداف درس
دوم	سقوط امپراتوری هخامنشی، انتقال به دوره سلوکی و تأثیر آن بر ساختارهای سیاسی، اقتصادی و فرهنگی

سوم	ریشه‌های فرهنگی، اجتماعی و سیاسی اشکانیان از آغاز تا بنیان شاهنشاهی
چهارم	مشکلات باستان‌شناسی و تاریخ دوره‌های اشکانی و سلوکی
پنجم	باستان‌شناسی امپراتوری‌ها: مباحث نظری (رویکرد انسان‌شناسی)
ششم	انتقال از دوره هخامنشی و سلوکی به دوره اشکانی (تداوم و تغییر)
هفتم	باستان‌شناسی پارت در دوره اشکانی (رشد و زوال)
هشتم	جایگاه و کیفیت حضور اشکانیان در ایران از نگاه باستان‌شناسی
نهم	تنوع فرهنگی ایران در دوره اشکانی از نظرگاه آثار و مدارک باستان‌شناسی
دهم	مرکز و پیرامون: تعامل سنت‌های اشکانی و محلی در ایران و سرزمین‌های همجوار (بین‌النهرین، سوریه، افغانستان، پاکستان)
یازدهم	برهم‌کنش‌های میان اشکانیان و یونانیان با نظر به مدارک باستان‌شناسی
دوازدهم	ایدئولوژی پادشاهی اشکانیان و بازتاب آن در هنر و معماری
سیزدهم	هنر ایران در دوره اشکانی
چهاردهم	ساختار و نظام اداری و اقتصادی شاهنشاهی اشکانی
پانزدهم	سقوط شاهنشاهی اشکانی، انتقال به دوره ساسانی و تأثیر آن بر ساختارهای سیاسی، اقتصادی و فرهنگی
شانزدهم	جمع‌بندی و مروری بر مهمترین نتایج

ارزشیابی:

ارزشیابی مستمر	میان ترم	آزمون‌های نهایی		پروژه
		نوشتاری	عملکردی	

منابع اصلی:

- کالج، م. (۱۳۸۸). اشکانیان، ترجمه مسعود رجینیا، تهران: هیرمند.
- کوامی، ت. (۱۳۹۲). هنر یادمانی ایران در دوره اشکانی (ترجمه یعقوب محمدی‌فر). همدان: دانشگاه بوعلی سینا.
- گیرشمن، ر. (۱۳۷۷). هنر ایران در دوران پارتی و ساسانی (ترجمه بهرام فره‌وشی). تهران: علمی و فرهنگی.
- محمدی‌فر، یعقوب. ۱۳۹۶. باستان‌شناسی و هنر اشکانی. تهران: سمت.
- والدنبرگ، ل و شیپمان، ک. (۱۳۹۲). نقوش برجسته منطقه الیمایی در دوران اشکانی. ترجمه یعقوب محمدی‌فر و آزاده محبت‌خو. تهران: سمت.
- ویزهوفر، ی. (۱۳۹۲). امپراتوری اشکانی و منابع و اسناد آن (ترجمه ه صادق، خ. بهاری، ف. جواهرکلام و آ. رسولی). تهران: فرزانه روز.
- پارشاطر، ا. (ویراستار) (۱۳۸۴). تاریخ ایران کمبریج (جلد سوم) (ترجمه حسن انوشه). تهران: امیرکبیر.
- یونسکو. (۱۳۷۶). تاریخ تمدن‌های آسیای مرکزی (بخش دوم از جلد دوم) (ترجمه صادق ملک شه‌میرزادی). تهران: وزارت امور خارجه.

Colledge, M. (1986). The Parthian Period. Leiden: Brill.

Downey, S. (1988). Mesopotamian Religious Architecture: Alexander through the Parthians. Princeton: Princeton University Press.

Hauser, S. (2012). "The Arsacid (Parthian) Empire." In A Companion on the Archaeology of the Ancient Near East, edited by D.T. Potts, 1001-21. Oxford: Wiley-Blackwell.

Invernizzi, A. (2001). "Arsacid Palaces." In The Royal Palace and Institution in the First Millennium BC, edited by I. Nielsen, 295-315. Aarhus: Aarhus University Press.

سرفصل درس: باستان شناسی دوران تاریخی ایران ۳					
دروس پیش‌نیاز: باستان شناسی دوران تاریخی ایران ۲	تعداد واحد نظری:	تعداد واحد عملی:	نوع واحد	تعداد ساعت: ۳۲	عنوان درس به فارسی: باستان شناسی دوران تاریخی ایران ۳
	تعداد واحد نظری: ۲				عنوان درس به انگلیسی: Archaeology of Iran in the Historical Period 3
	تعداد واحد عملی:	الزامی			آموزش تکمیلی عملی: ☐ دارد ☐ ندارد
	تعداد واحد نظری:				
	تعداد واحد عملی:	سفر علمی ☐ کارگاه ☐ آزمایشگاه ☐ سمینار ☐			
تعداد واحد نظری:	سال ارائه درس: ۹۸-۹۹				

اهداف درس: هدف از این درس آشنایی دانشجویان با روند و زمینه‌های شکل‌گیری شاهنشاهی ساسانی و بررسی سیر تطور فرهنگی در این دوره با بهره‌گیری از مدارک تاریخی و باستان‌شناسی است. معرفی و توضیح خاستگاه ساسانیان با مروری بر حکومت‌های پیش‌ساسانی به ویژه در فارس و بررسی فرایند شکل‌گیری شاهنشاهی ساسانی بر اساس شواهد نوشتاری و مدارک مادی، مطالعه شاهنشاهی ساسانی در سه سطح شکل‌گیری، تثبیت و زوال بر پایه شواهد و مدارک باستان‌شناختی و نیز بررسی ساختارهای سیاسی، اقتصادی و فرهنگی ایران ساسانی. درک چگونگی تداوم سنت‌های فرهنگی از دوره‌های پیشین به دوره ساسانی و ارزیابی روند انتقال سنت‌های فرهنگی از دوره ساسانی به دوره اسلامی از محورهای اصلی این واحد درسی خواهند بود. مطالعه برهمکنش‌های فرهنگی میان ایرانیان و رومیان و نیز هاسیگان شرقی ساسانیان براساس آثار و مدارک باستان‌شناختی از دیگر مباحث اصلی این درس است. در خاتمه انتظار می‌رود دانشجویان ضمن آشنایی با مواد فرهنگی این دوره، بتوانند آنها را در بستر تاریخی و باستان‌شناختی مناسب قرار داده و در چشم انداز گسترده‌تر زمانی مورد سنجش و تفسیر قرار دهند.

سرفصل درس:

پیشینه، اهمیت و چشم انداز کنونی باستان شناسی ساسانی
زمینه های تاریخی و فرهنگی شکل گیری شاهنشاهی ساسانی
منبع شناسی تاریخی و باستان شناختی دوران ساسانی

معرفی و شناخت شواهد و مدارک مادی / باستان شناختی ساسانی (معماری، سنگ نگاره ها، سفال، ...)
آشنایی با نظام شهرسازی و شهرهای ساسانی
ساختار و نظام اداری و اقتصادی شاهنشاهی ساسانی
سقوط شاهنشاهی ساسانی و تداوم فرهنگی دوران پیش از اسلام در دوران اسلامی

سرفصل درس:

هفته	سرفصل
اول	معرفی منابع و بیان اهداف درس
دوم	پیشینه، اهمیت و چشم انداز کنونی باستان شناسی ساسانی
سوم	زمینه های تاریخی و فرهنگی شکل گیری شاهنشاهی ساسانی
چهارم	منبع شناسی تاریخی و باستان شناختی دوران ساسانی
پنجم	انتقال از دوره اشکانی به ساسانی (تداوم و تغییر)
ششم	آشنایی با مهم ترین محوطه های باستان شناختی دوران ساسانی

معاونت آموزشی
گلد (۱۰۰)

هفتم	بررسی شواهد و مدارک مادی/ باستان‌شناختی ساسانی: معماری و شهرسازی
هشتم	بررسی شواهد و مدارک مادی/ باستان‌شناختی ساسانی: سکه و مهر
نهم	بررسی شواهد و مدارک مادی/ باستان‌شناختی ساسانی: سفال
دهم	بررسی شواهد و مدارک مادی/ باستان‌شناختی ساسانی: سنگ نگاره‌ها و شمایل نگاری
یازدهم	مرکز و پیرامون: تعامل سنت‌های ساسانی و محلی در ایران و سرزمین‌های همجوار
دوازدهم	برهم‌کنش‌های میان ساسانیان و رومیان با نظر به مدارک تاریخی و باستان‌شناسی
سیزدهم	ساختار و نظام اداری و اقتصادی شاهنشاهی ساسانی
چهاردهم	ساختار و نظام اداری و اقتصادی شاهنشاهی ساسانی
پانزدهم	سقوط شاهنشاهی ساسانی و تداوم فرهنگی دوران پیش از اسلام در دوران اسلامی
شانزدهم	جمع بندی

ارزشیابی:

پروژه	آزمون‌های نهایی		میان ترم	ارزشیابی مستمر
	عملکردی	نوشتاری		
		*		

منابع اصلی:

- یورشریعتی، ب. (۱۳۹۷). زوال و فروپاشی ساسانیان (ترجمه خشتیار بهاری). تهران: فرزانه روز.
- دریایی، ت. (۱۳۹۷). شاهنشاهی ساسانی (ترجمه مرتضی ثاقب فر) (چاپ هشتم). تهران: ققنوس.
- دریایی، ت. (۱۳۸۷). تاریخ و فرهنگ ساسانی (ترجمه مهرداد قدرت دیزجی). تهران: ققنوس.
- شاپور شهنازی، ع. ۱۳۹۳. تاریخ ساسانیان. تهران: مرکز نشر دانشگاهی.
- کریستن سن، ا. (۱۳۹۴). ایران در زمان ساسانیان (ترجمه رشید یاسمی). تهران: نگاه.
- گیرشمن، ر. (۱۳۹۱). هنر ایران در دوران پارت و ساسانی (ترجمه بهرام فره‌وشی) (چاپ سوم). تهران: علمی و فرهنگی.
- محمدی فره، ی. و امینی، ف. (۱۳۹۴). باستان‌شناسی و هنر ساسانی. تهران: شاپیکان.
- ویسهوفر، ی. (۱۳۹۳). ایران باستان، از ۵۵۰ پیش از میلاد تا ۶۵۰ پس از میلاد (ترجمه مرتضی ثاقب فر) (چاپ دوازدهم). تهران: ققنوس.

- Potts, D. T. (ed.) (2013). The Oxford Handbook of Ancient Iran. Oxford University Press.
- Huff, D. 1986. "ARCHAEOLOGY iv. Sasanian", Encyclopedia Iranica, Vol. II, pp. 302-308.
- Musavi, A. (2008). A Survey of the Archaeology of the Sasanian Period during the past three decades, c-Sasanika Archaeology 1.
- Musavi, A. and Daryaei, T. (2016). The Sasanian Empire: An Archaeological Survey, c.220–AD 640. in A Companion to the Archaeology of the Ancient Near East, ed. D. T. Potts, Wiley, pp. 1076-1094.
- Sauer, E. (ed.) (2017). Sasanian Persia, Between Rome and the Steppes of Eurasia. Edinburg University Press.

منابع کمکی:

- Dodgeon, M. H. and Leiu, S. N. C. (eds.) (2002). The Roman Eastern Frontier and the Persian Wars (AD 226±363); A Documentary History (4th ed.). London and New York: Routledge.
- Gratex, G. and Leiu, S. N. C. (eds.) (2002). The Roman Eastern Frontier and the Persian Wars (AD 363-630); A narrative sourcebook. London and New York: Routledge.

سرفصل درس: باستان شناسی بین النهرین در دوران تاریخی					
دروس پیش‌نیاز: باستان شناسی دوران تاریخی ایران ۱	تعداد واحد نظری:			تعداد واحد: ۲	عنوان درس به فارسی: باستان شناسی بین النهرین در دوران تاریخی
	تعداد واحد عملی:				
	تعداد واحد نظری: ۳	الزامی	تخصصی	نوع واحد	عنوان درس به انگلیسی: Archaeology of Mesopotamia in Historical Periods
	تعداد واحد عملی:				
	تعداد واحد نظری:				
تعداد واحد عملی:					
آموزش تکمیلی عملی: ☐ دارد ☒ ندارد. ☐ سفر علمی ☐ کارگاه ☐ آزمایشگاه ☐ سمینار					
سال ارائه درس: ۹۸-۹۹					

اهداف درس: جنوب بین‌النهرین از اواخر دوره اوروک جدید که به ابداع فن نگارش منتهی شد تا نیمه هزاره نخست ق.م. که خود را تحت استیلای ایرانیان یافت، تحولات بسیاری به خود دید. در دوره اوروک جدید پیشرفت‌های تدریجی و ناگهانی موجب رشد و توسعه شهرنشینی، معماری یادمانی و هنرهای ظریفه شد. این پیشرفت‌ها در دوره جمده نصر یا شتاب کمتری ادامه یافتند، اما در سراسر هزاره سوم در ادوار سلسله‌های قدیم (سومر)، اکد و اور سوم به اوج خود رسیدند و نخستین امپراتوری‌ها در همین دوره ظهور کردند. جنوب بین‌النهرین (بابل) در هزاره دوم ق م تحت تأثیر هجوم پی در پی اقوام بیگانه قرار گرفت و آشور به تدریج وارد جریانات سیاسی و فرهنگی خاور نزدیک شد، اما مرکز سیاسی و فرهنگی بین‌النهرین همچنان در بابل بود. آشور در هزاره اول ق م به قدرت اول سیاسی و فرهنگی بین‌النهرین و خاور نزدیک تبدیل شد و بابل جز در برهه‌هایی کوتاه فرصت عرض اندام دوباره نیافت. هدف از این درس، آشنایی دانشجویان با شواهد و مدارک باستان‌شناختی مربوط به فرازها و نشیب‌های فرهنگ و تمدن بین‌النهرین در طول این سه هزاره و علل ظهور و سقوط سلسله‌هاست.

سرفصل درس

- آشنایی با منابع و مدارک باستان‌شناسی و تاریخ بین‌النهرین
- آشنایی با جغرافیا و زیست‌بوم بین‌النهرین و تأثیر آن بر اوضاع فرهنگی
- آشنایی با تاریخچه تحقیقات باستان‌شناسی در بین‌النهرین
- آشنایی با علل و زمینه‌های پیشرفت بین‌النهرین در دوره اوروک جدید
- آشنایی با مدارک باستان‌شناختی تمدن سومر و آغاز و پایان آن
- آشنایی با باستان‌شناسی امپراتوری‌ها و شواهد باستان‌شناختی ظهور، اوجگیری و سقوط آنها: اکد، اور سوم، بابل قدیم و بابل میانه (کاسی)
- آشنایی با خصوصیات شهرها، روستاها و الگوهای استقراری در بین‌النهرین
- آشنایی با باستان‌شناسی آشور قدیم و میانی (هزاره دوم و اول ق م)
- آشنایی با باستان‌شناسی امپراتوری آشور نو و معماری، هنر و پایتخت‌های آن
- آشنایی با باستان‌شناسی جنوب بین‌النهرین در دوره بابل نو تا ورود ایرانیان

سرفصل درس:

هفته	سرفصل
اول	بیان اهداف، منابع و برنامه درس
دوم	آشنایی با جغرافیا و زیست‌بوم بین‌النهرین و تأثیر آن بر اوضاع فرهنگی

کتابخانه
معاونت مدیریت
کد (۰۰۰)

سوم	تاریخچه تحقیقات باستان‌شناسی در بین‌النهرین
چهارم	علل و زمینه‌های پیشرفت بین‌النهرین در دوره اوروک جدید
پنجم	مدارک باستان‌شناختی تمدن سومر و آغاز و پایان آن
ششم	باستان‌شناسی امپراتوری‌ها: دوره اکد
هفتم	باستان‌شناسی بین‌النهرین در دوره سومر نو (اور سوم)
هشتم	شهرها، روستاها و الگوهای استقراری در بین‌النهرین
نهم	باستان‌شناسی بین‌النهرین در دوره بابل قدیم (حمورابی)
دهم	باستان‌شناسی بین‌النهرین در دوره بابل میانی (کاسی‌ها)
یازدهم	سیر تحول هنر بین‌النهرین در هزاره سوم و دوم ق م
دوازدهم	باستان‌شناسی شمال بین‌النهرین در دوره آشور قدیم و میانی
سیزدهم	احیای قدرت آشوری‌ها در دوره آشور نو
چهاردهم	باستان‌شناسی شمال بین‌النهرین در دوره آشور نو
پانزدهم	جنوب بین‌النهرین در دوره بابل نو
شانزدهم	جمع‌بندی و مروری بر مهمترین نتایج

ارزشیابی:

پروژه	آزمون‌های نهایی		میان ترم	ارزشیابی مستمر
	عملکردی	نوشتاری		
		✱		

منابع اصلی:

پارو، آ. (۱۳۹۲). سومر و اکد (ترجمه زهرا باستی و محمدرحیم صراف). تهران: سمت.
 کرافورد، ه. (۱۳۹۵). سومر و سومریان (ترجمه زهرا باستی). تهران: سمت.
 مجیدزاده، ی. (۱۳۷۶). تاریخ و تمدن بین‌النهرین. تهران: مرکز نشر دانشگاهی.
 مورنگات، آ. (۱۳۷۷). هنر بین‌النهرین باستان (ترجمه زهرا باستی و محمدرحیم صراف). تهران: سمت.

- Adams, R. (1981). Heartland of Cities. Chicago: University of Chicago Press.
 Frahm, E. (ed.) (2017). A Companion to Assyria. Wiley-Blackwell.
 Frankfort, H. (1954). The Art and Architecture of the Ancient Orient. London: Penguin Books.
 Oppenheim, L. (1964). Ancient Mesopotamia: Portrait of a Dead Civilization. Chicago: University of Chicago Press.
 Pollock, S. (1999). Ancient Mesopotamia. Cambridge: Cambridge University Press.
 Roaf, M. (1990). Cultural Atlas of Mesopotamia and the Ancient Near East. London: Facts on File.

سرفصل درس: خطوط و کتیبه های ایران باستان ۱					
عنوان درس به فارسی: خطوط و کتیبه های ایران باستان ۱	تعداد واحد نظری:			نوع واحد	تعداد واحد: ۲
		تعداد واحد عملی:			
	تعداد واحد نظری: ۲	تعداد واحد عملی:	الزامی	تخصصی	تعداد ساعت: ۳۲
			تعداد واحد نظری:		
عنوان درس به انگلیسی: Ancient Iranian Epigraphy 1					
آموزش تکمیلی عملی: ☒ دارد ☐ ندارد سفر علمی ☒ کارگاه ☐ آزمایشگاه ☐ سمینار ☐					
سال ارائه درس: ۹۸-۹۹					

اهداف درس: با اختراع خط و نگارش و ورود به دوران تاریخی، در کنار مدارک و شواهد مادی، مدارک مکتوب اطلاعات تاریخی و زبان شناختی قابل توجهی را در اختیار پژوهشگران قرار می‌دهند. در دسته‌بندی معمول مدارک نوشتاری باستان به دو دسته شواهد کتیبه‌نگاری و شواهد نسخه‌ای تقسیم‌بندی می‌شوند. شواهد کتیبه‌نگاری بر روی بسترهای منقول و غیرمنقول مختلفی همچون بدنه صخره‌ها، الواح گلی، مجسمه‌ها، ظروف، سکه‌ها و ... نقر شده‌اند و به جهت همزمانی، در واقع بخشی از مدارک مادی دست اول دوران تاریخی را تشکیل می‌دهند.

این درس ابتدا با ارزیابی نظریات گوناگون درباره پیدایش نگارش و بررسی دلایل آن آغاز می‌شود و سپس به بررسی بستر باستان شناختی نگارش در ایران از اواخر هزاره چهارم ق م تا هزاره یکم م می‌پردازد. سپس زبانها و سیستمهای نگارش گوناگون، چه بومی مانند عیلامی، پارسی باستان و میانه، و چه بیگانه چون سومری، اکدی، اورارتویی و یونانی از نظر باستان شناسی بررسی خواهد شد. هدف از این درس آشنایی با خطوط و شواهد کتیبه نگارانه به جا مانده از ایران باستان جهت درک مفاهیم و مضامین و سیر تحول تاریخی آنها از نظر کاربردی و محتوایی است. درس خطوط و کتیبه ای ایران باستان ۱ تا پایان دوران هخامنشی و رواج فارسی باستان را شامل می‌شود. جهت درک بهتر و تکمیل آموزش مفاهیم، این درس با سفر و بازدید علمی همراه خواهد بود.

سرفصل درس:

- مروری بر فرایند پیدایش و سیر تحول نگارش
- آشنایی با تقسیم بندهای زبان شناختی زبان های ایرانی
- آشنایی با شواهد نوشتاری دوران آغاز نگارش
- آشنایی با سیستم های نگارشی خاور نزدیک باستان (سومری، اکدی، اورارتویی)
- آشنایی با سیستم نگارشی، کتیبه ها و دیگر شواهد کتیبه نگاری عیلامی
- آشنایی با سیستم نگارشی، کتیبه ها و دیگر شواهد کتیبه نگاری فارسی باستان

سرفصل درس:

هفته	سرفصل
اول	کلیات و معرفی منابع
دوم	مروری بر فرایند پیدایش و سیر تحول نگارش در خاور نزدیک
سوم	مروری بر فرایند پیدایش و سیر تحول نگارش در ایران
چهارم	آشنایی با تقسیم بندهای زبان شناختی زبان های ایرانی

پنجم	آشنایی با تقسیم بندهای زبان شناختی زبان های ایرانی
ششم	آشنایی با شواهد نوشتاری دوران آغاز نگارش
هفتم	آشنایی با شواهد نوشتاری دوران آغاز نگارش
هشتم	آشنایی با سیستم های نگارشی خاور نزدیک باستان: سومری
نهم	آشنایی با سیستم های نگارشی خاور نزدیک باستان: اکدی
دهم	آشنایی با سیستم های نگارشی خاور نزدیک باستان: اورارتویی
یازدهم	آشنایی با سیستم نگارشی، کتیبه ها و دیگر شواهد کتیبه نگاری عیلامی
دوازدهم	آشنایی با سیستم نگارشی، کتیبه ها و دیگر شواهد کتیبه نگاری عیلامی
سیزدهم	آشنایی با سیستم نگارشی، کتیبه ها و دیگر شواهد کتیبه نگاری فارسی باستان
چهاردهم	آشنایی با سیستم نگارشی، کتیبه ها و دیگر شواهد کتیبه نگاری فارسی باستان
پانزدهم	آشنایی با سیستم نگارشی، کتیبه ها و دیگر شواهد کتیبه نگاری فارسی باستان
شانزدهم	جمع بندی

ارزشیابی:

پروژه	آزمون های نهایی		میان ترم	ارزشیابی مستمر
	عملکردی	نوشتاری		
		*		

منابع اصلی:

- ابوالقاسی، م. (۱۳۹۲). راهنمای زبان های باستانی ایران (۲ جلد). تهران: سمت.
- اشمیت، ر. (۱۳۹۰). راهنمای زبان های ایرانی (جلد اول: زبان های ایرانی باستان و و ایرانی میانه) (ترجمه عسگر بهرامی، حسن رضایی باغ بیدی، آرمان بختیاری، نگین صالحی نیا). تهران: ققنوس.
- تفضلی، ا. (۱۳۹۳). تاریخ ادبیات ایران پیش از اسلام. (چاپ ششم). تهران: سخن.
- رضی، ه. (۱۳۸۵). آموزش خط میخی: دستور زبان فارسی باستان همراه با گزیده ای از کتیبه های هخامنشی. تهران: بهجت.
- لوکوک، پ. (۱۳۸۹). کتیبه های هخامنشی (ترجمه نازیلا خلخالی). تهران: فرزانه روز.

Dahl, Jacob, 2009, "Early writing in Iran, A Reappraisal," *Iran* 47: 23-31

-----, 2010, "The Marks of Early Writing," *Iran* 50: 1-12 .

Dahl, J., Petrie, C.A. and Potts, D.T., 2013, "Chronological Parameters of the Earliest Writing System in Iran," Pp. 353-378. In Petrie, C.A. (ed.) *Ancient Iran and Its Neighbours: Local Developments and Long-Range Interactions in the Fourth Millennium BC*, Oxford: British Institute of Persian Studies.

De Graef, K., "The Use of Akkadian in Iran," Pp. 263-282, In Potts, D.T., *Oxford Handbook of Ancient Iran*, New York: Oxford University Press.

Desset, F., 2012, *Premières écritures iraniennes: Les systèmes proto-élamite et élamite linéaire*, Naples: Università degli Studi di Napoli "L'Orientale", Dipartimento Asia Africa Mediterraneo Series Minor 76.

-----, 2014, "A New Writing System Discovered in 3rd Millennium BC Iran: The Konar Sandal 'Geometric' Tablets," *Iranica Antiqua* 49: 83-109.

Cameron, G. C. (1948). *Persepolis Treasury Tablets*. Chicago.

Hallock, R. T. (1969). *Persepolis Fortification Tablets*. Chicago.

Humbach, H. (1998). "Epigraphy i. Old Persian and Middle Iranian Epigraphy". *Encyclopedia Iranica*. Vol. 3, Fasc. 5, pp. 478-488.

کتابخانه
پایگاه آهروزی
۱۳۸۸

سرفصل درس: خطوط و کتیبه های ایران باستان ۲					
دروس پیش نیاز: خطوط و کتیبه های ایران باستان ۱	تعداد واحد نظری:			تعداد واحد: ۲	عنوان درس به فارسی: خطوط و کتیبه های ایران باستان ۲
	تعداد واحد عملی:				
	تعداد واحد نظری: ۲	الزامی	تخصصی	نوع واحد	عنوان درس به انگلیسی: Ancient Iranian Epigraphy 2
	تعداد واحد عملی:				
	تعداد واحد نظری:	اختیاری		تعداد ساعت: ۲۲	
تعداد واحد عملی:					
آموزش تکمیلی عملی: ☐ دارد ☐ ندارد سفر علمی ☐ کارگاه ☐ آزمایشگاه ☐ سمینار ☐					
سال ارائه درس: ۹۸-۹۹					

اهداف درس: با اختراع خط و نگارش و ورود به دوران تاریخی، در کنار مدارک و شواهد مادی، مدارک مکتوب اطلاعات تاریخی و زبان شناختی قابل توجهی را در اختیار پژوهشگران قرار می دهند. در دسته بندی معمول مدارک نوشتاری باستان به دو دسته شواهد کتیبه نگاری و شواهد نسخه ای تقسیم بندی می شوند. شواهد کتیبه نگاری بر روی بسترهای متقول و غیرمتقول مختلفی همچون بدنه صخره ها، الواح گلی، مجسمه ها، ظروف، سکه ها و ... نقر شده اند و به جهت همزمانی، در واقع بخشی از مدارک مادی دست اول دوران تاریخی را تشکیل می دهند.

این درس ابتدا با ارزیابی نظریات گوناگون درباره پیدایش نگارش و بررسی دلایل آن آغاز می شود و سپس به بررسی بستر باستان شناختی نگارش در ایران از اواخر هزاره چهارم ق م تا هزاره یکم م می پردازد. سپس زبانها و سیستم های نگارش گوناگون، چه بومی مانند عیلامی، پارسی باستان و میانه، و چه بیگانه چون سومری، اکدی، اورارتویی و یونانی از نظر باستان شناسی بررسی خواهد شد. هدف از این درس آشنایی با خطوط و شواهد کتیبه نگارانه به جا مانده از ایران باستان جهت درک مفاهیم و مضامین و سیر تحول تاریخی آنها از نظر کاربردی و محتوایی است. درس خطوط و کتیبه ای ایران باستان ۲، تا پایان دوران رواج فارسی میانه را شامل می شود. جهت درک بهتر و تکمیل آموزش مفاهیم، این درس با سفر و بازدید علمی همراه خواهد بود.

سرفصل درس:

آشنایی با کتیبه های یونانی ایران باستان
آشنایی با سیستم نگارشی، کتیبه ها و دیگر شواهد کتیبه نگاری پهلوی اشکانی
آشنایی با سیستم نگارشی، کتیبه ها و دیگر شواهد کتیبه نگاری پهلوی ساسانی
آشنایی با سایر نظام های زبانی و نگارشی حوزه فرهنگی ایرانی در دوران پیش از اسلام
سرفصل درس:

هفته	سرفصل
اول	کلیات و معرفی منابع
دوم	مروری بر پیشینه نگارش و در ایران تا پایان دوران هخامنشی
سوم	زبان فارسی باستان پس از دوران هخامنشی
چهارم	آشنایی با کتیبه های یونانی ایران باستان
پنجم	آشنایی با کتیبه های یونانی ایران باستان
ششم	زبان آرامی و نقش آن در شکل گیری زبان های ایرانی میانه

معاونت آموزشی
کد (۲۰۰)

هفتم	شکل گیری و تنوع زبان های ایرانی میانه
هشتم	آشنایی با سیستم نگارشی، کتیبه ها و دیگر شواهد کتیبه نگاری پهلوی اشکانی
نهم	آشنایی با سیستم نگارشی، کتیبه ها و دیگر شواهد کتیبه نگاری پهلوی اشکانی
دهم	آشنایی با سیستم نگارشی، کتیبه ها و دیگر شواهد کتیبه نگاری پهلوی اشکانی
یازدهم	آشنایی با سیستم نگارشی، کتیبه ها و دیگر شواهد کتیبه نگاری پهلوی ساسانی
دوازدهم	آشنایی با سیستم نگارشی، کتیبه ها و دیگر شواهد کتیبه نگاری پهلوی ساسانی
سیزدهم	آشنایی با سیستم نگارشی، کتیبه ها و دیگر شواهد کتیبه نگاری پهلوی ساسانی
چهاردهم	آشنایی با سایر نظام های زبانی و نگارشی حوزه فرهنگی ایرانی در دوران پیش از اسلام
پانزدهم	آشنایی با سایر نظام های زبانی و نگارشی حوزه فرهنگی ایرانی در دوران پیش از اسلام
شانزدهم	کلیات و معرفی منابع

ارزشیابی:

پروژه	آزمون های نهایی		میان ترم	ارزشیابی مستمر
	عملکردی	نوشتاری		
		⊙		

منابع اصلی:

- ابوالقاسی، م. (۱۳۹۲). راهنمای زبان های باستانی ایران (۲ جلد). تهران: سمت.
- اشمیت، ر. (۱۳۹۰). راهنمای زبان های ایرانی (جلد اول: زبان های ایرانی باستان و و ایرانی میانه) (ترجمه عسگر بهرامی). حسن رضایی باغ بیدی، آرمان بختباری، نگین صالحی نیا). تهران: ققنوس.
- تفضلی، ا. (۱۳۹۳). تاریخ ادبیات ایران پیش از اسلام (چاپ ششم). تهران: سخن.
- اکبرزاده، د. (۱۳۸۵). سنگ نبشته های کرتیر، موبد موبدان. تهران: پایزنه.
- اکبرزاده، د. (۱۳۸۵). کتیبه های پهلوی (سنگ نگاره، سکه، مهر، اثرمهر، ظرف نبشته). تهران: پایزنه.
- آموزگار، ژ. (۱۳۹۷). زبان پهلوی، ادبیات و دستور آن. تهران: معین.
- جعفری دهقی، م. (۱۳۹۷). راهنمای کتیبه های فارسی میانه. تهران: سمت.
- رضایی باغ بیدی (۱۳۹۴). راهنمای زبان پارتی. تهران: ققنوس.
- عریان، س. (۱۳۹۲). راهنمای کتیبه های ایرانی میانه، پهلوی-پارتی. تهران: علمی.
- Humbach, H. (1998). "Epigraphy i. Old Persian and Middle Iranian Epigraphy". Encyclopedia Iranica. Vol. 3, Fasc. 5, pp. 478-488.
- Huyse, Ph. (1998). "Epigraphy ii. Greek Inscriptions from Ancient Iran". Encyclopedia Iranica. Vol. 3, Fasc. 5, pp. 488-490.

سرفصل درس: باستان‌شناسی دوره اسلامی ۱					
عنوان درس به فارسی: باستان‌شناسی دوره اسلامی ۱	تعداد واحد: ۲	تعداد واحد نظری:		عنوان درس به انگلیسی: Archaeology of the Islamic Period 1	
		تعداد واحد عملی:			
	تعداد ساعت: ۳۲	نوع واحد	الزامی		تعداد واحد نظری: ۲
					تعداد واحد عملی:
		تخصصی	اختیاری		تعداد واحد نظری:
					تعداد واحد عملی:
آموزش تکمیلی عملی: ☒ دارد ☐ ندارد سفر علمی ☒ کارگاه ☐ آزمایشگاه ☐ سمینار ☐					
سال ارائه درس: ۹۸-۹۹					

اهداف درس: بسیاری از سنت‌های فرهنگی مورد جستجوی باستان‌شناسان از قبیل سبک‌های معماری یا ساختمانی و شیوه‌های هنری از ایران ساسانی به دوره اسلامی تداوم یافتند. ردپای بسیاری از فنون یا سبک‌های معماری و تزیین معماری ایرانی پیش از اسلام را می‌توان در بناهای معروف ایران در چهار تا پنج قرن اول دوران اسلامی (سلسله‌های ایرانی ساسانیان، طاهریان، صفاریان، آل بویه و آل زیار و سلسله غزنوی) مشاهده کرد. البته تغییرات و نوآوری‌ها در این زمینه‌ها در برهه زمانی مذکور کم نیستند و در جای خود اهمیت بسیاری دارند. هدف از این درس، آشنایی دانشجویان ابعاد گوناگون شرایط و کیفیت دوران گذر از ایران دوره ساسانی به دوره اسلامی، چگونگی تداوم و تعبیر سنت‌های فرهنگی و مدارک باستان‌شناختی مربوط به آن در دوره زمانی قرن اول تا آغاز قرن پنجم ه.ق. و گسترش شهرنشینی و توسعه شهرها در این دوره است. جهت درک بهتر و تکمیل آموزش مفاهیم، این درس با سفر و بازدید علمی همراه خواهد بود.

سرفصل درس:

مروری بر ویژگی‌های فرهنگی ایران در دوره ساسانی
آشنایی با تاریخ و منابع تاریخی ایران در قرون نخستین اسلامی
آشنایی با منابع و مدارک باستان‌شناسی دوران اسلامی ایران
آشنایی با تاریخچه مطالعات باستان‌شناسی صدر اسلام ایران
آشنایی با بناها و معماری ایران در قرون نخستین اسلامی
آشنایی با هنر ایران در قرون نخستین اسلامی
آشنایی با ویژگی‌های مشترک آثار معماری و هنری ایران در قرون نخستین اسلامی

سرفصل درس:

هفته	سرفصل
اول	بیان منابع، اهداف و منابع درس
دوم	آشنایی با اوضاع فرهنگی ایران در دوره ساسانی
سوم	آشنایی با اوضاع فرهنگی ایران در قرون نخستین اسلامی
چهارم	تاریخ و منابع تاریخی ایران در قرون نخستین اسلامی (دوره ساسانی، طاهریان، صفاریان و غزنوی)
پنجم	معرفی مهمترین مدارک باستان‌شناسی ایران در قرون نخستین اسلامی
ششم	تاریخچه مطالعات باستان‌شناسی صدر اسلام در ایران
هفتم	آشنایی با معماری ایران در دوره ساسانی و غزنوی

هشتم	تزیینات معماری بناهای شاخص ایران در قرون نخستین اسلامی
نهم	الگوی معماری مساجد و سایر بناهای مذهبی ایران در دوره سامانی تا غزنوی
دهم	الگوی استقرار محوطه‌های باستانی ایران در قرون نخستین اسلامی
یازدهم	خصوصیات معماری قلاع و بناهای نظامی ایران دوره سامانی تا غزنوی
دوازدهم	معماری کاروانسراهای ایران در دوره سامانی تا غزنوی
سیزدهم	معماری و تزیین معماری کاخ‌ها و بناهای غیرمذهبی ایران در قرون نخستین اسلامی
چهاردهم	سفال ایران در قرون نخستین اسلامی
پانزدهم	هنرهای تزیینی ایران در قرون نخستین اسلامی
شانزدهم	جمع‌بندی و مروری بر مهمترین نتایج

ارزشیابی:

پروژه	آزمون‌های نهایی		میان ترم	ارزشیابی مستمر
	عملکردی	نوشتاری		
		*		

منابع اصلی:

- اتینگهاوزن، ر. و گرابار، ا. (۱۳۷۷). هنر و معماری اسلامی ۱. ترجمه یعقوب آژند. تهران: سمت.
 کیانی، ی. (گردآورنده). (۱۳۷۶). پایتخت‌های ایران. تهران: سازمان میراث فرهنگی کشور.
 کیانی، ی. (۱۳۷۴). کاروانسراهای ایران. تهران: سازمان میراث فرهنگی کشور.
 کیانی، ی. (گردآورنده). (۱۳۷۰). شهرهای ایران. تهران: جهاد دانشگاهی.

Ettinghausen, R., Grabar, O. and M. Jenkins-Madina. (2003). Islamic Art and Architecture 650-1250 AD. The Yale University Press.

Hillenbrand, R. (1999). Islamic Art and Architecture. London: Thames and Hudson.

سرفصل درس: باستان‌شناسی دوره اسلامی ۲					
دروس پیش‌نیاز: باستان‌شناسی دوره اسلامی ۱	تعداد واحد نظری:			تعداد واحد: ۲	عنوان درس به فارسی: باستان‌شناسی دوره اسلامی ۲
	تعداد واحد عملی:				
	تعداد واحد نظری: ۲	الزامی	تخصصی	تعداد ساعت: ۳۲	عنوان درس به انگلیسی: Archaeology of the Islamic Period 2
	تعداد واحد عملی:				
	تعداد واحد نظری:				
تعداد واحد عملی:					
آموزش تکمیلی عملی: ☒ دارد ☐ ندارد سفر علمی ☒ کارگاه ☐ آزمایشگاه ☐ سمینار ☐					
سال ارائه درس: ۹۸-۹۹					

اهداف درس: آشنایی با محوطه‌ها، شهرها، بناها، معماری، آثار هنری و سفال ایران در دوره زمانی قرن پنجم تا دهم هجری (سلسله‌های سلجوقیان، خوارزمشاهیان، مغول، ایلخانی و تیموری). جهت درک بهتر و تکمیل آموزش مفاهیم، این درس با سفر و بازدید علمی همراه خواهد بود.

سرفصل درس

شناخت منابع و مدارک باستان‌شناسی ایران در قرون ۵ تا ۱۰ هجری (سلسله‌های سلجوقیان، خوارزمشاهیان، مغول، ایلخانی و تیموری)
آشنایی با تاریخچه تحقیقات باستان‌شناسی دوران اسلامی ایران در قرون ۵ تا ۱۰ هجری (سلسله‌های سلجوقیان، خوارزمشاهیان، مغول، ایلخانی و تیموری)

آشنایی با تاریخ و منابع تاریخی ایران در قرون ۵ تا ۱۰ هجری (سلسله‌های سلجوقیان، خوارزمشاهیان، مغول، ایلخانی و تیموری)
آشنایی با ویژگی‌های شهر و شهرسازی در ایران در قرون ۵ تا ۱۰ هجری (سلسله‌های سلجوقیان، خوارزمشاهیان، مغول، ایلخانی و تیموری)
آشنایی با نوآوری‌های معماری و هنری ایران در قرون ۵ تا ۱۰ هجری (سلسله‌های سلجوقیان، خوارزمشاهیان، مغول، ایلخانی و تیموری)
آشنایی با بناها و معماری ایران در قرون ۵ تا ۱۰ هجری (سلسله‌های سلجوقیان، خوارزمشاهیان، مغول، ایلخانی و تیموری)

سرفصل درس:

هفته	سرفصل
اول	بیان منابع، اهداف و منابع درس
دوم	آشنایی با اوضاع فرهنگی ایران در قرون میانه اسلامی
سوم	تاریخ و منابع تاریخی ایران در قرون میانه اسلامی (دوره سلجوقی، خوارزمشاهی، ایلخانی و تیموری)
چهارم	شناخت منابع و مدارک باستان‌شناسی ایران در قرون ۵ تا ۱۰ هجری
پنجم	آشنایی با تاریخچه تحقیقات باستان‌شناسی در دوره سلجوقی، خوارزمشاهی، ایلخانی و تیموری
ششم	آشنایی با ویژگی‌های شهر و شهرسازی در ایران در قرون ۵ تا ۱۰ هجری
هفتم	نوآوری‌های معماری و هنری ایران در دوره سلجوقی، خوارزمشاهی، ایلخانی و تیموری
هشتم	آشنایی با بناها و معماری ایران در دوره سلجوقی، خوارزمشاهی، ایلخانی و تیموری
نهم	الگوی معماری مساجد و سایر بناهای مذهبی ایران در دوره سلجوقی، خوارزمشاهی، ایلخانی و تیموری
دهم	الگوی پراکندگی بناهای ایران در دوره سلجوقی، خوارزمشاهی، ایلخانی و تیموری
یازدهم	خصوصیات معماری قلاع و بناهای نظامی ایران در دوره سلجوقی، خوارزمشاهی، ایلخانی و تیموری
دوازدهم	معماری کاروانسراهای ایران در دوره سلجوقی، خوارزمشاهی، ایلخانی و تیموری

کتابخانه
وقت آموزش
۱۳۰۱

سیزدهم	معماری و تزیین معماری کاخ‌ها و بناهای غیرمذهبی ایران در دوره سلجوقی، خوارزمشاهی، ایلخانی و تیموری
چهاردهم	آشنایی با سفال ایران در دوره سلجوقی، خوارزمشاهی، ایلخانی و تیموری
پانزدهم	بررسی هنرهای تزیینی ایران در دوره سلجوقی، خوارزمشاهی، ایلخانی و تیموری
شانزدهم	جمع‌بندی و مروری بر مهمترین نتایج

ارزشیابی:

پروژه	آزمون‌های نهایی		میان ترم	ارزشیابی مستمر
	عملکردی	نوشتاری		
		۰		

منابع اصلی:

بلر، ش. و بلوم، ج. (۱۳۷۸). هنر و معماری اسلامی ۲ (ترجمه ی. آژند). تهران: سمت.
کیانی، ی. (گردآورنده). (۱۳۷۶). پایتخت‌های ایران. تهران: سازمان میراث فرهنگی کشور.
کیانی، ی. (۱۳۷۴). کاروانسراهای ایران. تهران: سازمان میراث فرهنگی کشور.
کیانی، ی. (گردآورنده). (۱۳۷۰). شهرهای ایران. تهران: جهاد دانشگاهی.
ویلبر، د. (۱۳۶۵). معماری ایران دوره ایلخانی (ترجمه ع. فریار). تهران: انتشارات علمی و فرهنگی.
Hillenbrand, R. (1999). Islamic Art and Architecture. London: Thames and Hudson.
Lapidus, Iana, 1984. Muslim Cities in the Later Middle Ages. Cambridge: Cambridge University Press.
McPhillips, S. and Wordsworth, P. (eds.) (2016). Landscape of the Islamic World: Archaeology, History and Ethnography. Philadelphia: University of Pennsylvania Press.

سرفصل درس: باستان‌شناسی دوره اسلامی ۳						
دروس پیش‌نیاز: باستان‌شناسی دوره اسلامی ۲	تعداد واحد نظری:			تعداد واحد: ۲	عنوان درس به فارسی: باستان‌شناسی دوره اسلامی ۳	
	تعداد واحد عملی:					
	تعداد واحد نظری: ۲	الزامی	تخصصی	نوع واحد	تعداد ساعت: ۳۲	عنوان درس به انگلیسی: Archaeology of the Islamic Period 3
	تعداد واحد عملی:					
	تعداد واحد نظری:					
	تعداد واحد عملی:					
آموزش تکمیلی عملی: ☐ دارد ☒ ندارد سفر علمی: ☒ کارگاه ☐ آزمایشگاه ☐ سمینار ☐						
سال ارائه درس: ۹۸-۹۹						

اهداف درس: آشنایی با محوطه‌ها، شهرها، بناها، معماری، آثار هنری و سفال ایران در دوره زمانی قرن دهم هجری تا دوره پهلوی (صفویه، افشاریه، زندیه، قاجار و پهلوی). جهت درک بهتر و تکمیل آموزش مفاهیم، این درس با سفر و بازدید علمی همراه خواهد بود.

سرفصل درس:

- شناخت منابع و مدارک باستان‌شناسی ایران از قرن دهم هجری تا دوره پهلوی (صفویه، افشاریه، زندیه، قاجار و پهلوی)
- آشنایی با تاریخچه تحقیقات باستان‌شناسی دوران اسلامی ایران از قرن دهم هجری تا دوره پهلوی (صفویه، افشاریه، زندیه، قاجار و پهلوی)
- آشنایی با تاریخ و منابع تاریخی ایران از قرن دهم هجری تا دوره پهلوی (صفویه، افشاریه، زندیه، قاجار و پهلوی)
- آشنایی با ویژگی‌های شهر و شهرسازی در ایران از قرن دهم هجری تا دوره پهلوی (صفویه، افشاریه، زندیه، قاجار و پهلوی)
- آشنایی با نوآوری‌های معماری و هنری ایران در قرون ۵ تا ۱۰ هجری (صفویه، افشاریه، زندیه، قاجار و پهلوی)
- آشنایی با بناها و معماری ایران از قرن دهم هجری تا دوره پهلوی (صفویه، افشاریه، زندیه، قاجار و پهلوی)

سرفصل درس:

هفته	سرفصل
اول	بیان منابع، اهداف و منابع درس
دوم	آشنایی با اوضاع فرهنگی ایران در قرون متاخر اسلامی
سوم	تاریخ و منابع تاریخی ایران از قرن دهم هجری تا دوره پهلوی (صفوی، افشار، زند، قاجار و پهلوی)
چهارم	شناخت منابع و مدارک باستان‌شناسی ایران از قرن دهم هجری تا دوره پهلوی
پنجم	آشنایی با تاریخچه تحقیقات باستان‌شناسی در دوره صفوی، افشار، زند، قاجار و پهلوی
ششم	بررسی بسترهای تاریخی و فرهنگی ایران در آغاز دوره صفوی
هفتم	آشنایی با ویژگی‌های شهر و شهرسازی در ایران در دوره صفوی، افشار، زند، قاجار و پهلوی
هشتم	نوآوری‌های معماری و هنری ایران در دوره صفوی، افشار، زند، قاجار و پهلوی
نهم	آشنایی با بناها و معماری ایران در دوره صفوی، افشار، زند، قاجار و پهلوی
دهم	الگوی معماری مساجد و سایر بناهای مذهبی ایران در دوره صفوی، افشار، زند، قاجار و پهلوی
یازدهم	الگوی پراکندگی بناهای ایران در دوره صفوی، افشار، زند، قاجار و پهلوی
دوازدهم	خصوصیات معماری قلاع و بناهای نظامی ایران در دوره صفوی، افشار، زند، قاجار و پهلوی
سیزدهم	معماری کاروانسراهای ایران در دوره صفوی، افشار، زند، قاجار و پهلوی
چهاردهم	معماری و تزیین معماری کاخ‌ها و بناهای غیرمذهبی ایران در دوره صفوی، افشار، زند، قاجار و پهلوی
پانزدهم	آشنایی با سفال ایران در دوره صفوی، افشار، زند، قاجار و پهلوی
شانزدهم	جمع‌بندی و مروری بر مهمترین نتایج

ارزشیابی:

پروژه	آزمون های نهایی		میان ترم	ارزشیابی مستمر
	عملکردی	نوشته‌ای		
		*		

منابع اصلی:

- بلر، ش. و بلوم، ج. (۱۳۷۸). هنر و معماری اسلامی ۲ (ترجمه ی. اژند). تهران: سمت.
- کیانی، ی. (گردآورنده). (۱۳۷۶). پایتخت‌های ایران. تهران: سازمان میراث فرهنگی کشور.
- کیانی، ی. (۱۳۷۴). کاروانسراهای ایران. تهران: سازمان میراث فرهنگی کشور.
- کیانی، ی. (گردآورنده). (۱۳۷۰). شهرهای ایران. تهران: جهاد دانشگاهی.
- ویلبر، د. (۱۳۶۵). معماری ایران دوره ایلخانی (ترجمه ع. فریاز). تهران: انتشارات علمی و فرهنگی.
- Hillenbrand, R. (1999). *Islamic Art and Architecture*. London: Thames and Hudson.
- Lapidus, Iana. 1984. *Muslim Cities in the Later Middle Ages*. Cambridge: Cambridge University Press.
- McPhillips, S. and Wordsworth, P. (eds.) (2016). *Landscape of the Islamic World: Archaeology, History and Ethnography*. Philadelphia: University of Pennsylvania Press.

سرفصل درس: منابع و متون تاریخی دوره اسلامی					
دروس پیش‌نیاز:	تعداد واحد نظری:	تخصصی	نوع واحد	تعداد واحد: ۲	عنوان درس به فارسی: منابع و متون تاریخی دوره اسلامی
	تعداد واحد عملی:			تعداد ساعت: ۳۲	
	تعداد واحد نظری: ۲	الزامی	آموزش تکمیلی عملی: ☐ دارد ☒ ندارد	عنوان درس به انگلیسی: An Introduction to Documentary Sources from Islamic Period	
	تعداد واحد عملی:	اختیاری			☐ سفر علمی ☐ کارگاه ☐ آزمایشگاه ☐ سمینار ☐
	تعداد واحد نظری:				
	تعداد واحد عملی:				
سال ارائه درس: ۹۸-۹۹					

اهداف درس: در دوران اسلامی و به ویژه از سده سوم هجری به بعد و پس از نهضت ترجمه و شکوفایی تمدن اسلامی، طیف وسیعی از منابع مکتوب توسط عالمان و دانشمندان به رشته تحریر در آمدند که حوزه های مختلفی را از تاریخ و جغرافیا تا حکمت و نجوم و موسیقی و علوم ریاضی و ... را در بر می گرفت. تنوع موضوعی و کثرت این منابع ابزاری کارآمد به دست باستان شناسان دوران اسلامی می دهد تا به واسطه خوانشی باستان شناسانه از این متون، به دریافتی جامع تر از تحولات فرهنگی جوامع در دوران اسلامی رسیده و تفسیرها و ارزیابی های جامع تر و بهتر از شواهد مادی مرتبط با فرهنگ های جوامع اسلامی داشته باشند. هدف از این درس آشنایی دانشجویان با تنوع موضوعی منابع نوشتاری دوران اسلامی، خوانش باستان شناسانه آنها و روش های کاربردی داده ها و اطلاعات موجود در این منابع در تفسیرهای باستان شناسی دوران اسلامی است.

سرفصل درس:

تنوع موضوعی متون علمی در ایران پیش از اسلام
 نهضت ترجمه و انتقال میراث دانشی پیش از اسلام سرزمین های اسلامی به دوران اسلامی
 آشنایی با تنوع موضوعی منابع مکتوب دوران اسلامی
 اهمیت متون و منابع نوشتاری دوران اسلامی در باستان شناسی دوران اسلامی
 روش شناسی خوانش باستان شناسانه منابع مکتوب دوران اسلامی
 مطالعه منتخبی از متون

سرفصل درس:

هفته	سرفصل
اول	کلیات و معرفی منابع
دوم	تنوع موضوعی متون علمی در ایران پیش از اسلام
سوم	مروری بر تاریخ اسلام در سده های نخست هجری
چهارم	مروری بر تاریخ اسلام در سده های میانه هجری
پنجم	نهضت ترجمه و انتقال میراث دانشی پیش از اسلام سرزمین های اسلامی به دوران اسلامی
ششم	نهضت ترجمه و انتقال میراث دانشی پیش از اسلام سرزمین های اسلامی به دوران اسلامی
هفتم	شکل گیری و رشد میراث مکتوب در دوران اسلامی
هشتم	آشنایی با تنوع موضوعی منابع مکتوب دوران اسلامی
نهم	آشنایی با تنوع موضوعی منابع مکتوب دوران اسلامی
دهم	آشنایی با تنوع موضوعی منابع مکتوب دوران اسلامی

یازدهم	اهمیت متون و منابع نوشتاری دوران اسلامی در باستان شناسی دوران اسلامی
دوازدهم	روش شناسی خوانش باستان شناسانه منابع مکتوب دوران اسلامی
سیزدهم	روش شناسی خوانش باستان شناسانه منابع مکتوب دوران اسلامی
چهاردهم	مطالعه منتخبی از متون با رویکرد باستان شناسانه
پانزدهم	مطالعه منتخبی از متون با رویکرد باستان شناسانه
شانزدهم	مطالعه منتخبی از متون با رویکرد باستان شناسانه

ارزشیابی:

پروژه	آزمون های نهایی		میان ترم	ارزشیابی مستمر
	عملکردی	نوشتاری		
		۳		

منابع اصلی:

- Hoyland, R. (2006). New Documentary Texts and the Early Islamic State. *Bulletin of the School of Oriental and African Studies, University of London*. Vol. 69, No. 3, pp. 395-416.
- Milwright, M. (2010) *An Introduction to Islamic Archaeology* The New Edinburgh Islamic Surveys. Edinburgh: Edinburgh University Press.
- Sijpesteijn, P. and Alexander T. Schubert (eds.) (2014). *Documents and the History of the Early Islamic World*. Leiden: Brill.
- Rachel King (2017). *Primary Historical Sources in Archaeology: Methods*. Oxford: Oxford University Press.

منابع کمکی:

- نیستانی، ج. و ع. تقوی (۱۳۸۹). مکانیابی یادمانهای نظامی طبرستان در صدر اسلام براساس منابع مکتوب. دانشنامه علوم اجتماعی. دوره ۱، ش. ۴، صص. ۱۲۷-۱۴۳.
- Taghavi1, A., Rahmat Abbasnejad and Saman Farzin (2014). Spatial Organization of Gurgan city in Islamic Period (On the basis of Archaeological Findings and Documentary Sources). *Journal of Anthropology and Archaeology*, Vol. 2, No. 1, pp. 163-174.

انستیتو آمور شرقی
۱۳۰۶

سرفصل درس: سفال و کاشیکاری دوران اسلامی					
عنوان درس به فارسی: سفال و کاشیکاری دوران اسلامی	تعداد واحد نظری:	نوع واحد		تعداد واحد: ۲	عنوان درس به انگلیسی: Islamic Pottery and Tilework
	تعداد واحد نظری: ۲	الزامی	اختیاری		
				تعداد واحد عملی:	
	تعداد واحد نظری:				
تعداد واحد عملی:					
آموزش تکمیلی عملی: ☐ دارد ☒ ندارد					
سفر علمی ☐ کارگاه ☐ آزمایشگاه ☐ سمینار ☐					
سال ارائه درس: ۹۸-۹۹					

اهداف درس: یکی از جنبه‌های مهم و معروف باستان‌شناسی دوران اسلامی از قرن سوم هجری به بعد پیشرفت‌های شگرف در ساخت سفال و تزیین بناها با کاشی است. انواع سفال‌ها و کاشی‌های زرین‌فام، مینایی و چندرنگ در سراسر جهان اسلام از ایران تا شمال آفریقا به کار می‌رفتند و هر یک ویژگی‌های خاص خود را داشتند. مراکز ساخت و تولید آنها نیز پیوسته از یک منطقه به منطقه دیگر تغییر می‌کرد و با توجه به ترکیب و سبک آنها قابل تمیز هستند. هدف از این درس، آشنایی دانشجویان با سیر تحول سفال و کاشی در دوران اسلامی، شناخت تفاوت‌های ترکیبی و سبکی آنها و استفاده از آنها برای تاریخگذاری بناها و لایه‌های باستان‌شناسی است.

سرفصل درس:

آشنایی با تاریخچه سفال و کاشی در دوران اسلامی
شناخت مراکز ساخت و تولید انواع سفال و کاشی در دوران اسلامی
آشنایی با مواد تشکیل‌دهنده انواع سفال‌ها و کاشی‌های ساده و لعابدار
آشنایی با گونه‌شناسی و طبقه‌بندی سفال و کاشی اسلامی
آشنایی با سبک‌های هنری و کتیبه‌های سفال و کاشی اسلامی
آشنایی با تجزیه و تحلیل سفال با استفاده از روش‌های آزمایشگاهی

سرفصل درس:

هفته	سرفصل
اول	بیان اهداف، منابع و برنامه درس
دوم	درآمدی بر پیشینه سفالگری در ایران
سوم	سیر تحول تکنیک‌های سفالگری در ایران
چهارم	مبانی سازمان تولید سفال
پنجم	سازمان تولید سفال بر مبنای شواهد مکتوب تاریخی
ششم	گونه‌شناسی سفال ایران در دوران اسلامی
هفتم	آشنایی با روش‌های آزمایشگاهی بررسی و تاریخگذاری سفال
هشتم	پیشینه کاشی و کاشیکاری در ایران و جهان اسلام
نهم	شناخت مراکز و مکاتب ساخت و تولید کاشی در ایران
دهم	گونه‌شناسی و طبقه‌بندی انواع کاشی‌ها
یازدهم	بررسی دلایل و زمینه‌های پیشرفت کاشیکاری در دوره ایلخانی و تیموری

دوازدهم	معرفی و بررسی شاهکارهای کاشیکاری ایران در دوره صفوی
سیزدهم	اصول تزئین کاشیکاری بناهای ایران در دوران اسلامی
چهاردهم	بررسی سبکی انواع کاشی‌های ایران در دوران اسلامی
پانزدهم	بررسی علل افول هنر کاشیکاری در ایران در سده‌های متأخر اسلامی
شانزدهم	جمع‌بندی و مروری بر مهمترین نتایج

ارزشیابی:

پروژه	آزمون‌های نهایی		میان ترم	ارزشیابی مستمر
	عملکردی	نوشتاری		
		⊕		

منابع اصلی:

توحیدی، ف. (۱۳۸۱). فن و هنر سفالگری. تهران: سمت.

کامبخش‌فرد، س. (۱۳۸۹). سفال و سفالگری در ایران از ابتدای نوستگی تا دوران معاصر. تهران: ققنوس.

طلایی، ح. (۱۳۹۰). هشت هزار سال سفال ایران. تهران: سمت.

واتسون، ا. (۱۳۸۲). سفال زرین‌فام ایرانی (ترجمه ش. ذاکری). تهران: سروش.

Rise, P. (1987). Pottery Analysis: A Sourcebook. Chicago: University of Chicago Press.

Watson, O. (2006). Ceramics from Islamic Lands. New York: Thames and Hudson.

Watson, O. (1985). Persian Lustre Ware. New York: Faber and Faber.

سرفصل درس: سکه شناسی				
عنوان درس به فارسی: سکه شناسی	تعداد واحد: ۲	نوع واحد		تعداد
		تخصصی		ساعت: ۳۲
	دروس پیش نیاز: -	الزامی	تعداد واحد نظری: ۲	تعداد واحد عملی:
			تعداد واحد نظری:	تعداد واحد عملی:
		اختیاری	تعداد واحد نظری:	تعداد واحد عملی:
			تعداد واحد نظری:	تعداد واحد عملی:
آموزش تکمیلی عملی: ☐ دارد ☒ ندارد				عنوان درس به انگلیسی: Numismatics
سفر علمی ☐ کارگاه ☐ آزمایشگاه ☐ سمینار ☐				
سال ارائه درس: ۹۸-۹۹				

اهداف درس: سکه به عنوان قطعه فلزی که وزن، عیار و اعتبار پولی آن به واسطه تصویر، نقش یا نماد قدرت سیاسی وقت ضمانت می‌شد، از زمان داریوش اول هخامنشی در ایران و خاور نزدیک ضرب شد. پیش از آن، در طول هزاره‌های سوم و دوم ق.م، انواع فلزات (به‌ویژه نقره) با اوزان گوناگون به عنوان وسیله پرداخت یا پول در این نواحی به کار می‌رفتند. دقینه‌های نقره کشف شده در لوانت هزاره اول ق.م (۷۰۰ تا ۶۰۰ ق.م) مرکب از قطعات نقره توزین شده داخل بقچه‌های مهر شده نشان می‌دهد که ساکنان و تجار این منطقه از خاور نزدیک تا یک قدمی ابداع سکه پیش رفتند، اما این تحول نهایتاً در ایونیه (نواره غربی آناتولی) تحقق یافت. سکه تا زمان اسکندر مقدونی هیچ کاربرد عملی در ایران و مناطق همجوار نداشت و صرفاً با هدف انتشار و تبلیغ تابلوهای سیاسی و ایدئولوژیکی ضرب می‌شد. تصاویر، نقوش و نمادهای روی سکه‌ها اطلاعات ذی‌قیمتی درباره جنبه‌های گوناگون فرهنگ ایرانی در اختیار محققان قرار می‌دهند و در برخی از مواقع مدارک مطمئنی برای تاریخگذاری لایه‌ها و بناهای باستانی هستند. هدف از این درس، آشنایی دانشجویان با سیر تحول پول، روند ابداع سکه و ویژگی‌های سکه‌های ایران در اعصار گوناگون است. جهت درک بهتر و تکمیل آموزش مقابله، این درس با بازدید علمی همراه خواهد بود.

سرفصل درس:

- آشنایی کلی با تعاریف اقتصاد، پول و اقتصاد پولی
- آشنایی با سیر تحول پول در ایران و خاور نزدیک
- آشنایی با مدارک مادی و آثار باستان‌شناختی پول در ایران و خاور نزدیک
- آشنایی با دقینه‌های نقره در ایران و خاور نزدیک
- آشنایی با علل و زمینه‌های ابداع سکه در جهان یونانی
- آشنایی با علل و زمینه‌های آغاز ضرب سکه در ایران
- آشنایی با سکه‌های ادوار گوناگون در ایران

سرفصل درس:

هفته	سرفصل
اول	آشنایی با مفهوم و سیر تحول پول در ایران، خاور نزدیک و یونان
دوم	آشنایی با نظریات اقتصادی درباره شکل‌گیری پول
سوم	بررسی سازوکار مبادلات اقتصادی در ایران و خاور نزدیک
چهارم	نقش فنیکی‌ها در ابداع سکه
پنجم	بررسی علل و زمینه‌های رخداد ضرب سکه در یونان
ششم	بررسی نخستین سکه‌های یونان

هفتم	گنجینه نوشیجان و کارکردهای پولی آن
هشتم	گونه‌شناسی سکه‌های هخامنشی
نهم	بررسی علل عدم رواج سکه در ایران دوره هخامنشی
دهم	نقش اسکندر و یونانیان در گسترش کاربرد در ایران
یازدهم	بررسی سکه‌های ایران در دوره اشکانی
دوازدهم	بررسی سکه‌های ایران در دوره ساسانی
سیزدهم	بررسی سکه‌های ایران در قرون نخستین اسلامی
چهاردهم	بررسی سکه‌های ایران در دوره غزنوی و سلجوقی
پانزدهم	بررسی سکه‌های ایران از دوره ایلخانی تا قاجار
شانزدهم	جمع‌بندی و مروری بر مهمترین نتایج

ارزشیابی:

ارزشیابی مستمر	میان ترم	آزمون‌های نهایی		پروژه
		نوشتاری	عملکردی	
		۰		

منابع اصلی:

- بابلون، ا. (۱۳۵۷). سکه‌های ایران در دوران هخامنشی (ترجمه ملکزاده و خانباها بیانی). تهران: انجمن آثار ملی.
- بیوار، د. (۱۳۸۷). «سکه‌ها، اوزان و مقادیر هخامنشی» در تاریخ ایران کمبریج، جلد دوم (ویراسته ایلیا گرشویچ، ترجمه تیمور قادری). تهران: مهتاب.
- سلوود، د. (۱۳۸۴). «سکه‌های پارتی» در تاریخ ایران کمبریج، جلد سوم (ویراسته احسان یارشاطر، ترجمه حسن انوشه). تهران: امیرکبیر.
- کرتیس، ج. (۱۳۹۳). نوشیجان ۳: یافته‌های کوچک (ترجمه کاظم ملازاده). همدان: دانشگاه بوعلی سینا.
- گوبل، ر. (۱۳۸۴). «سکه‌های ساسانی» در تاریخ ایران کمبریج، جلد سوم (ویراسته احسان یارشاطر، ترجمه حسن انوشه). تهران: امیرکبیر.
- طباطبایی، س. و وثیق، م. (۱۳۷۳). سکه‌های اسلامی ایران از آغاز تا حمله مغول. تهران: آزادی.
- Schaps, D. (2004). *The Invention of Coinage and the Monetization of Ancient Greece*. Ann Arbor: University of Michigan Press.
- Scherratt, S. and Sherratt, A. (1993). "The Growth of the Mediterranean Economy in the Early First Millennium BC," *World Archaeology* 24: 361-78.
- Stronach, . (1989). "Early Achaemenid Coinage: Perspectives from the Homeland," *Iranica Antiqua* 24: 255-79.
- Balmuth, M. (ed.). (2001). *Hacksilber to Coinage: New Insights into the Money History of the Near East and Greece*, New York: American Numismatic Society.

سرفصل درس: باستان شناسی پیش از تاریخ جهان					
دروس پیش نیاز: -	تعداد واحد نظری:	نوع واحد	تعداد	عنوان درس به فارسی:	
	تعداد واحد عملی:			باستان شناسی پیش از تاریخ جهان	
	تعداد واحد نظری: ۲	تخصصی	تعداد ساعت: ۳۲	عنوان درس به انگلیسی: World Prehistory	
	تعداد واحد عملی:				الزامی
	تعداد واحد نظری:				
	تعداد واحد عملی:				
آموزش تکمیلی عملی: ☐ دارد ☒ ندارد					
سفر علمی ☐ کارگاه ☐ آزمایشگاه ☐ سمینار ☐					
سال ارائه درس: ۹۸-۹۹					

اهداف درس: آشنایی دانشجویان با نقاط عطف و تحولات کلیدی در تاریخ انسان از پیدایش این گونه در آفریقا حدود ۷ میلیون سال قبل تا اهلی سازی جانوران و گیاهان و آغاز روستائیشینی در حدود ده هزار سال قبل که زمینه را برای مرحله بعدی در تاریخ انسان (شهرنشینی، شکل گیری حکومت و پیدایش تمدن) هموار کرد. در این کلاس به موضوعات مهمی در زمینه انسان شناسی و باستان شناسی انسان چون راه رفتن روی دوپا، تولید ابزارسنگی، زندگی اجتماعی، کنترل آتش، خروج از آفریقا، گویش و پیدایش عقاید مافوق طبیعه، باورهای ابتدایی مذهبی خواهیم پرداخت.

سرفصل درس:

بازشناسی پیش از تاریخ
انسان از نخستیان جدا می شود
از جنگل تا ساوانا
راه رفتن روی دو پا
ابزارسازی
خروج از آفریقا
در آسیا چه خبر؟
در اروپا چه خبر؟
نیااندرتالها می تازند
در آفریقا خبر؟
انسان مدرن وارد می شود
توفیق انسان مدرن
ورود به ارض جدید
آخرین عصر یخچالی و طیف گسترده اقتصادی
به سوی تولید غذا و روستائیشینی
به سوی شهرنشینی و شکل گیری تمدن

هفته	سرفصل
اول	بازشناسی پیش از تاریخ
دوم	انسان از نخستیان جدا می شود
سوم	از جنگل تا ساوانا
چهارم	راه رفتن روی دو پا
پنجم	ایزارسازی
ششم	خروج از آفریقا
هفتم	در آسیا چه خبر؟
هشتم	در اروپا چه خبر؟
نهم	باندرتالها می تازند
دهم	در آفریقا خبر؟
یازدهم	انسان مدرن وارد می شود
دوازدهم	توفق انسان مدرن
سیزدهم	ورود به ارض جدید
چهاردهم	آخرین عصر یخچالی و طیف گسترده اقتصادی
پانزدهم	به سوی تولید غذا و روستاشینی
شانزدهم	به سوی شهرنشینی و شکل گیری تمدن

ارزشیابی:

پروژه	آزمون های نهایی		میان ترم	ارزشیابی مستمر
	عملکردی	نوشتاری		
		*		

منابع اصلی:

تیم مگری، جامعه در پیش از تاریخ: خاستگاههای فرهنگ بشری. ترجمه سیدجواد حسین زاده ساداتی و رحمت عباس نژاد سرستی. بابلسر: دانشگاه مازندران، ۱۳۹۷.

Brian Fagan and Nadia Durrani (2016). World Prehistory: A Brief Introduction, 9th Edition, London: Routledge.

سرفصل درس: تمدن های آغازین					
عنوان درس به فارسی: تمدن های آغازین عنوان درس به انگلیسی: Early Civilizations	تعداد واحد: ۲	تعداد واحد نظری:		نوع واحد	تعداد ساعات: ۳۲
		تعداد واحد عملی:			
	تعداد واحد نظری: ۳	الزامی	اختیاری	آموزش تکمیلی عملی: ☐ دارد ☒ ندارد سفر علمی ☐ کارگاه ☐ آزمایشگاه ☐ سمینار ☐	
					تعداد واحد عملی:
		تعداد واحد نظری:			
		تعداد واحد عملی:			
سال ارائه درس: ۹۸-۹۹					

اهداف درس: در تاریخ انسان تمدن پدیده ای کمیاب است. از هزاران فرهنگی که در گوشه و کنار جهان پراکنده بودند فقط شش تا موفق شد از آستانه ای مهم در تاریخ انسان عبور کرده و یک تمدن را تشکیل دهند. این فرهنگها از چه خصوصیات فرهنگی-اجتماعی-اقتصادی-فناوری یا ویژگیهای زیست محیط برخوردار بود که به این مهم نائل آمدند. در این درس ابتدا به مشخصات تمدن و تفاوت آن با فرهنگ پرداخته و عواملی را بررسی می کنیم که اجازه می دهند یک تمدن شکل بگیرد. در ادامه شش تمدن آغازین و شاخصهای آنها را بررسی خواهیم کرد: بین النهرین، مصر، هند، چین، آمریکای مرکزی و آمریکای جنوبی. در ادامه با رویکردی تطبیقی این تمدنها را با هم مقایسه می کنیم تا نقاط تشابه و تمایز آنها را شناسایی کنیم. کلاس با مروری اجمالی بر سیره شناسی تمدنهای آغازین و نسلهای دوم و سوم می پردازیم که از هریک ازین تمدنها پا گرفتند.

سرفصل درس:

- تمدن چیست؟
- چگونگی شکل گیری تمدن ها
- تمدن های آغازین و آب
- تمدن های آغازین و خشونت
- بین النهرین
- عیلام
- مصر
- هند
- آسیای مرکزی
- چین
- آمریکای مرکزی
- آمریکای جنوبی
- نسل دوم تمدن ها
- نسل سوم تمدن ها
- تمدن بشر امروز
- تداوم و فروپاشی تمدن ها

هفته	سرفصل
اول	تمدن چیست؟
دوم	چگونگی شکل گیری تمدن ها
سوم	تمدن های آغازین و آب
چهارم	تمدن های آغازین و خشونت
پنجم	تمدن بین النهرین
ششم	تمدن عیلام
هفتم	تمدن مصر
هشتم	تمدن هند
نهم	تمدن آسیای مرکزی
دهم	تمدن چین
یازدهم	تمدن آمریکای مرکزی
دوازدهم	تمدن آمریکای جنوبی
سیزدهم	نسل دوم تمدن ها
چهاردهم	نسل سوم تمدن ها
پانزدهم	تمدن بشر امروز
شانزدهم	تداوم و فروپاشی تمدن ها

ارزشیابی:

پروژه	آزمون های نهایی		میان ترم	ارزشیابی مستمر
	عملکردی	نوشتاری		
		*		

منابع اصلی:

- Alcock, Susan E. et al., eds. (2001). Empires: Perspectives from Archaeology and History. Cambridge: Cambridge University Press.
- Trigger, Bruce G. (2003). Understanding Early Civilizations: A Comparative Study, Cambridge: Cambridge University Press.

سرفصل درس: کاربرد آمار در باستان شناسی							
عنوان درس به فارسی: کاربرد آمار در باستان شناسی	تعداد واحد نظری:	تعداد واحد عملی:	تعداد واحد	تعداد ساعت: ۴۸	عنوان درس به انگلیسی: Applied Statistics in Archaeology		
						تعداد واحد نظری: ۱	تعداد واحد عملی: ۱
	الزامی	اختیاری					
	آموزش تکمیلی عملی: ☒ دارد ☐ ندارد						
	سفر علمی ☐ کارگاه ☒ آزمایشگاه ☐ سمینار ☐						
سال ارائه درس: ۹۸-۹۹							

اهداف درس: هدف کلی از این درس آشنایی با کاربردهای مختلف آمار در باستان شناسی است. در این درس دانشجویان با مفاهیم پایه آمار آشنا می شوند و همچنین داده های باستان شناختی مناسب برای تحلیل های آماری را می شناسند. در این راستا مباحثی همچون انواع متغیرها، نمونه برداری تصادفی و غیر تصادفی، آمار توصیفی، آمار استنتاجی، تحلیل های چند متغیره ای آماری، طبقه بندی داده ها با استفاده از روش های آماری در این درس مطرح می شوند. در خاتمه انتظار می رود دانشجویان به دیدگاهی عمومی درباره کاربردهای گوناگون آمار در باستان شناسی دست یابند.

سرفصل درس:

انواع متغیرها
نمونه برداری تصادفی
آمار توصیفی
آمار استنتاجی
آزمون ها
تحلیل های چند متغیره ای آماری
طبقه بندی داده ها با روش های آماری
رگرسیون

سرفصل درس:

هفته	سرفصل
اول	چیستی و کاربرد آمار
دوم	آمار و باستان شناسی
سوم	داده ها و مجموعه
چهارم	صفات و متغیرها
پنجم	انواع متغیر
ششم	نمونه برداری تصادفی و غیر تصادفی
هفتم	آمار توصیفی ۱

گروه آموزشی
آمار (۳۰۰)

هشتم	آمار توصیفی ۲
نهم	رابطه میان متغیرها
دهم	آمار استنتاجی ۱
یازدهم	آمار استنتاجی ۲
دوازدهم	تحلیل های چند متغیره
سیزدهم	تحلیل خوشه ای
چهاردهم	سری بندی
پانزدهم	رگرسیون
شانزدهم	جمع بندی

ارزشیابی:

پروژه	آزمون های نهایی		میان ترم	ارزشیابی مستمر
	عملکردی	نوشتاری		
	*	*		

منابع اصلی:

- نیکنامی، ک. (۱۳۹۴). روش های تحلیل کمی در پژوهش های باستان شناسی (چاپ دوم). تهران: سمت.
- نیکنامی، ک. (۱۳۹۰). روش های پیشرفته آماری در تحلیل داده های باستان شناختی، تهران: سمت.
- دلاور، ع. (۱۳۹۳). احتمالات و آمار کاربردی در روان شناسی و علوم تربیتی. تهران: انتشارات رشد.
- شادمهر، ع. و چوبک، ح. (۱۳۹۶). مجموعه مقالات نخستین همایش ملی کاربرد روش های آماری در پژوهش های باستان شناسی ایران. تهران: پژوهشگاه میراث فرهنگی و گردشگری.

Drennan, R. D. (2009). Statistics for Archaeologists: A Common Sense Approach. New York: Springer.

سرفصل درس: کاربرد علوم در باستان شناسی						
دروس پیش نیاز:-	تعداد واحد نظری:	نوع واحد	تخصصی	تعداد ساعات: ۳۲	عنوان درس به فارسی:	
	تعداد واحد عملی:				کاربرد علوم در باستان شناسی	
	تعداد واحد نظری: ۲				الزامی	عنوان درس به انگلیسی:
	تعداد واحد عملی:				اختیاری	An Introduction to Archaeological Sciences
	تعداد واحد نظری:					آموزش تکمیلی عملی: ☐ دارد ☒ ندارد
	تعداد واحد عملی:					سفر علمی ☐ کارگاه ☐ آزمایشگاه ☐ سمینار ☐
سال ارائه درس: ۹۸-۹۹						

اهداف درس: با توجه به پیشرفت روزافزون علوم و فناوری در دنیای امروز و تاثیر شگرف علوم بر یکدیگر، باستان شناسی نیز از این حیث بی تاثیر نبوده و علوم پایه و فنی مهندسی فراوانی همانند فیزیک، شیمی، آمار و ریاضیات، علوم زیستی، علوم زمین، علوم مهندسی و ... جهت مکان یابی محوطه ها و آثار باستانی مدفون، شناسایی منشا مواد تشکیل دهنده آثار باستانی، تاریخ گذاری و سن سنجی و همچنین در موارد گوناگون دیگری به باستان شناسان یاری می رسانند تا باستان شناسان با اطمینان بیشتری به شناسایی، تحلیل و تفسیر گذشته انسان بپردازند. در این درس هدف، آشنایی دانشجویان با شاخه های مختلف علوم میان رشته ای در باستان شناسی و چگونگی کاربرد علوم طبیعی و فنی و مهندسی در باستان شناسی است.

سرفصل درس:

ضرورت استفاده از علوم میان رشته ای
کاربرد علوم در باستان شناسی
علوم پایه و کاربرد آن در باستان شناسی
علوم فنی و مهندس و کاربرد آن در باستان شناسی
کاربرد علوم در مکان یابی محوطه ها و آثار باستانی بدون کاوش
کاربرد علوم در منشا یابی مواد باستانی
کاربرد علوم زیستی در باستان شناسی
کاربرد علوم زمین در باستان شناسی
باستان سنجی و باستان شناسی
روش های سن یابی و تاریخ گذاری

سرفصل درس:

هفته	سرفصل
اول	علوم میان رشته ای چیست؟ شاخه ها، کاربرد، رابطه آن با باستان شناسی
دوم	تاریخچه پژوهش های میان رشته ای در باستان شناسی
سوم	رابطه علوم پایه زمین شناسی، زیست شناسی، شیمی و ریاضی و ... با باستان شناسی

کتابخانه آذربایجان
کد ۱۰۰۰

چهارم	رابطه علوم مهندسی همانند عمران، معدن، متالورژی، مکانیک، انفورماتیک و ... با باستان‌شناسی
پنجم	کاربرد روش‌های ژئوفیزیک اکتشافی در مکان‌یابی آثار باستانی مدفون ۱
ششم	کاربرد روش‌های ژئوفیزیک اکتشافی در مکان‌یابی آثار باستانی مدفون ۲
هفتم	کاربرد روش‌های ژئوفیزیک اکتشافی در مکان‌یابی آثار باستانی مدفون ۳
هشتم	زمین باستان‌شناسی و بازسازی محیط زیست گذشته
نهم	رابطه زمین باستان‌شناسی و آرکتئولوژی
دهم	کاربرد بررسی‌های توپوگرافی در باستان‌شناسی
یازدهم	دیرین اقلیم‌شناسی و مرده‌شناسی باستان
دوازدهم	گیاه باستان‌شناسی و کاربرد آن
سیزدهم	جانور باستان‌شناسی و کاربرد آن
چهاردهم	ژنتیک باستان‌شناسی، DNA باستان‌شناسی
پانزدهم	انگل باستان‌شناسی، دندان باستان‌شناسی
شانزدهم	تاریخ‌گذاری و سالیابی و روش‌های آن

ارزشیابی:

پروژه	آزمون‌های نهایی		میان ترم	ارزشیابی مستمر
	عملکردی	نوشتاری		

منابع اصلی

بحرالعلوم، ف. (۱۳۸۴). روش‌های سالیابی در باستان‌شناسی. تهران: انتشارات سمت.
 ریتز، ا. جی و الیزابت س. وینک، س. ا. (۱۳۹۲). جانور باستان‌شناسی (ترجمه نیکنای کمال الدین و حسین صبری). تهران: انتشارات دانشگاه تهران.
 قربانی، ا. رضوی نژاد، ف. و ملک پور دهکردی، ک. (۱۳۹۴). مقدمه‌ای بر ژئوفیزیک در باستان‌شناسی. یزد: انتشارات دانشگاه یزد.
 نیکنای، ک. و رمضانی، م. (۱۳۹۶). مقدمه‌ای بر ژنتیک باستان‌شناسی. تهران: انتشارات سمت.

Artoli, G. (2010). Scientific archaeology and cultural heritage. Oxford: Oxford University Press.
 Gaffney, C., Gater, J., (2004). Revealing the Buried Past, Geophysics for Archaeologists, Tempus Publishing Ltd, 192p.
 Madella, M., Lancelotti, C and Savard, M. (2014). Ancient Plants and People: Contemporary Trends in Archaeobotany. Tucson. The university of Arizona press. 316 Pp.
 Pollard, A. M., Batt, C., Stern, B. and Young, S. M. M. (2007). Analytical chemistry in archaeology, Cambridge Manuals in Archaeology. Cambridge: Cambridge University Press.
 Scollar, I., Tabbagh, A., Hesse, A. & Herzog, I., (1990). Archaeological prospecting and remote sensing, Cambridge University Press, Cambridge, 692p.

منابع فرعی:

ایتل، ج. و لیمپ، ف. (۱۳۹۱). محاسبات رایانه‌ای در باستان‌شناسی (ترجمه کمال الدین نیکنای و مصطفی ده پهلوان). تهران: دانشگاه تهران.

Howell, E. and Vandenabeele, P. (2012). Analytical archaeometry. Cambridge: Royal Society of Chemistry.
 Waters, M. R. (1992). Principles of Geoarchaeology: A North American Perspective. Tucson: University of Arizona Press.

کتابخانه تخصصی باستان‌شناسی
 کد (۳۰۰)

سرفصل درس: نرم افزارهای کاربردی در باستان شناسی					
دروس پیش نیاز: -	تعداد واحد نظری:	نوع واحد	تعداد واحد: ۴	عنوان درس به فارسی: نرم افزارهای کاربردی در باستان شناسی	
	تعداد واحد عملی:			تخصصی	عنوان درس به انگلیسی: Applied Softwares in Archaeology
	تعداد واحد نظری: ۱	الزامی	تعداد ساعت: ۴۸		
	تعداد واحد عملی: ۱	اختیاری			
	تعداد واحد نظری:				
تعداد واحد عملی:					
آموزش تکمیلی عملی: ☒ دارد ☐ ندارد سفر علمی ☐ کارگاه ☒ آزمایشگاه ☐ سمینار ☐					
سال ارائه درس: ۹۸-۹۹					

اهداف درس: با پیشرفت علم و فن آوری رایانه‌ای در تمامی سطوح دانش، کاربرد رایانه و نرم افزارها در باستان‌شناسی نیز افزایش یافته است. در باستان‌شناسی علاوه بر نرم افزارهای تخصصی برای ثبت و ضبط یافته‌های باستان‌شناسی، نرم افزارهای دیگری نیز وجود دارند که می‌توان در راستای مستندنگاری و تحلیل داده‌های باستان‌شناختی از آنها بهره جست. نرم افزارهایی که آشنایی کامل با آنها نیاز به گذراندن دوره‌های تخصصی سنگین و وقت‌گیر دارد، ولی برای تحقق مقاصد باستان‌شناختی تنها آشنایی با پاره‌ای از فرمان‌ها و ابزارها لازم است. هدف از این درس آشنایی دانشجویان با نرم‌افزارهایی است که در باستان‌شناسی کاربرد دارند و می‌توانند در مستندسازی، تجزیه و تحلیل داده‌ها، تهیه نقشه‌های موضوعی و ارائه نتایج علمی به باستان‌شناسان کمک کنند.

سرفصل درس:

معرفی نرم افزارهای رایانه‌ای سودمند در باستان‌شناسی

آشنایی با نرم افزارهای ویرایش و بهینه سازی تصویر

آشنایی با نرم افزارهای رایانه‌ای ترسیم نقشه و تهیه و ترسیم پلان و مقطع

آشنایی با قابلیت‌های نرم افزارهای طراحی سفال، ابزار سنگی و ...

بهره‌گیری از قابلیت‌های نرم افزاری در تحلیل‌های آماری

نرم افزارهای کاربردی در تهیه نقشه‌های جغرافیایی

نگاهی به ابزارها و قابلیت‌های تحلیلی نرم افزار GIS

تهیه بانک‌های اطلاعاتی با استفاده از نرم افزارهای رایانه‌ای

آشنایی با قابلیت‌ها و ابزارهای نرم‌افزارهای رایانه‌ای در آماده‌سازی متن و ارائه نتایج مطالعات.

سرفصل درس:

سرفصل	هفته
معرفی نرم افزارهای کاربردی در باستان‌شناسی	اول
آشنایی با نرم افزارهای ویرایش تصویر Photoshop 1-	دوم
آشنایی با نرم افزارهای ویرایش تصویر Photoshop 2-	سوم
آشنایی با قابلیت‌های نرم افزارهای طراحی سفال، ابزار سنگی و ... Corel draw و Adobe Illustrator 1-	چهارم
آشنایی با قابلیت‌های نرم افزارهای طراحی سفال، ابزار سنگی و ... Corel draw و Adobe Illustrator 2-	پنجم

ششم	آشنایی با نرم افزارهای رایانه‌ای ترسیم نقشه و تهیه و ترسیم پلان و مقطع 1-AutoCAD
هفتم	آشنایی با نرم افزارهای رایانه‌ای ترسیم نقشه و تهیه و ترسیم پلان و مقطع 2-AutoCAD
هشتم	آشنایی با نرم افزارهای مدلسازی و شبیه سازی، 3D Max
نهم	بهره‌گیری از قابلیت‌های نرم افزاری در تحلیل‌های آماری-SPSS
دهم	آشنایی با نرم افزارهای سنجش از دور- Envie
یازدهم	آشنایی با نرم افزارهای تحلیلی GIS- ArcMAP
دوازدهم	آشنایی با نرم افزارهای تحلیلی GIS- ArcCatalog
سیزدهم	آشنایی با تهیه بانک‌های اطلاعاتی با استفاده از نرم افزارهای رایانه‌ای ۱
چهاردهم	آشنایی با تهیه بانک‌های اطلاعاتی با استفاده از نرم افزارهای رایانه‌ای ۲
پانزدهم	آشنایی با قابلیت‌ها و ابزارهای نرم‌افزارهای رایانه‌ای در آماده‌سازی متن و ارائه نتایج مطالعات ۱
شانزدهم	آشنایی با قابلیت‌ها و ابزارهای نرم‌افزارهای رایانه‌ای در آماده‌سازی متن و ارائه نتایج مطالعات ۲

ارزشیابی:

پروژه	آزمون‌های نهایی		میان ترم	ارزشیابی مستمر
	عملکردی	نوشتاری		
	۴	۵		

منابع اصلی:

ایتل یورگ دوم، ه و لیمپ، اف. (۱۳۹۱). محاسبات رایانه‌ای در باستان‌شناسی، (ترجمه کمال الدین نیکنامی و مصطفی ده پهلوان). تهران: انتشارات دانشگاه تهران.

Lock, G. (2003). Using Computers in Archaeology: Towards Virtual Pasts. London: Routledge.

Allen, K. M. S., Green, S. W., and Zubrow, E. B. W. (eds.) (1990). Interpreting Space: GIS and Archaeology. London and New York: Taylor and Francis.

Politis, D. (2008). E-Learning Methodologies and Computer Applications in Archaeology. IGI Global.

Wilcock, J., and Lockyear, K. (eds.) (1995). Computer Applications and Quantitative Methods in Archaeology 1993. Oxford: BAR International Series 598.

Beex, W. F. M. (1995). From excavation drawing to archaeological playground: CAD applications for excavations. In Wilcock, J., and Lockyear, K. (eds.), Computer Applications and Quantitative Methods in Archaeology 1993. Oxford: BAR International Series 598, pp. 101-108.

Lockyear, K., and Rahtz S. P. Q. (eds.) (1991). Computer Applications and Quantitative Methods in Archaeology 1990. Oxford: BAR International Series 565.

سرفصل درس: نقشه خوانی و نقشه برداری						
دروس پیش نیاز: -	تعداد واحد نظری:			نوع واحد	تعداد واحد: ۲	عنوان درس به فارسی: نقشه خوانی و نقشه برداری
	تعداد واحد عملی:				تعداد ساعت: ۴۸	عنوان درس به انگلیسی: Mapping and Maps Interpretation
	تعداد واحد نظری: ۱	الزامی	تخصصی			
	تعداد واحد عملی: ۱					
	تعداد واحد نظری:	اختیاری				
	تعداد واحد عملی:					
آموزش تکمیلی عملی: ☒ دارد ☐ ندارد سفر علمی ☐ کارگاه ☒ آزمایشگاه ☐ سمینار ☐						
سال ارائه درس: ۹۸-۹۹						

اهداف درس: یکی از مهمترین روش‌های مستندنگاری در فعالیت‌های باستان‌شناسی تهیه نقشه‌های توپوگرافی و جانمایی عوارض، تغییرات توپوگرافی سطح زمین و آثار موجود در منطقه بر روی نقشه با استفاده از علم نقشه‌برداری است. نقشه‌برداری شاخه‌ای از علوم مهندسی است که به جمع‌آوری، آماده‌سازی، ذخیره‌سازی، پردازش، مدیریت، تحلیل، تلفیق، بازیابی و انتقال داده‌های مکان مرجع می‌پردازد. این شاخه مهندسی مشتمل بر اصول تئوری و عملی ابزارها و تکنیک‌های مورد استفاده در نقشه‌برداری زمینی، فتوگرامتری، سنجش از دور و سیستم اطلاعات مکانی است. هدف از این درس آشنایی دانشجویان با انواع نقشه‌ها، اصول نقشه‌برداری، تهیه نقشه‌های توپوگرافی و تفسیر این نقشه‌ها است.

سرفصل درس:

نقشه‌خوانی

تعریف نقشه و انواع آن

اطلاعات حاشیه‌ای نقشه و علائم قراردادی

انواع شمال‌ها در نقشه

مختصات جغرافیایی

روش‌های تهیه نقشه (نقشه‌برداری زمینی، فتوگرامتری، سنجش از دور و ...)

مقیاس نقشه و انواع آن

سیستم مختصات و سیستم تصویر نقشه

نمایش عوارض سطح زمین، نمادگذاری عوارض و انواع متغیرهای پدیداری در نمادگذاری نقشه

اصول پایه در نمایش انواع عوارض مسطحاتی، متن‌گذاری و نام‌نگاری در نقشه

روش‌های نمایش ارتفاعات در نقشه، اصول نقشه‌خوانی در نقشه‌های توپوگرافی

شناخت منحنی تراز و تعیین مختصات بر روی نقشه‌های توپوگرافی

طراحی و تولید نقشه و اطلاعات حاشیه‌ای آن

کاربرد رنگ‌ها در نقشه

توجیه نقشه

استفاده از قطب‌نما در تعیین جهت و امتداد

نقشه‌برداری

مفاهیم پایه علم نقشه‌برداری
 شناخت انواع وسائل نقشه‌برداری
 برداشت و مساحی با وسائل ساده نقشه‌برداری و پیاده کردن نقشه‌های ساده با کمک آنها
 انواع خطاها در نقشه‌برداری
 آشنایی با دوربین‌های نقشه‌برداری و نحوه استفاده از آنها
 کلیاتی در مورد تعیین موقعیت با سیستم ماهواره‌ای مختلف و تأکید بر روی سیستم تعیین موقعیت جهانی GPS
 آشنایی با انواع گیرنده‌های ماهواره‌ای GPS و مشخصات آنها
 آشنایی با روش‌های تعیین موقعیت با استفاده از GPS

سرفصل درس:

هفته	سرفصل
اول	تاریخچه نقشه و نقشه‌خوانی
دوم	آشنایی با تعریف نقشه و انواع آن، اطلاعات حاشیه‌ای نقشه و علائم قراردادی، انواع شمال‌ها در نقشه، مختصات جغرافیایی
سوم	روش‌های تهیه نقشه (نقشه‌برداری زمینی، فتوگرامتری، سنجش از دور و ...)، مقیاس نقشه و انواع آن، سیستم مختصات
چهارم	سیستم تصویر نقشه نمایش عوارض سطح زمین، نمادگذاری عوارض و انواع متغیرهای پدیداری در نمادگذاری نقشه، اصول پایه در نمایش عوارض مسطحاتی، متن‌گذاری و نام‌نگاری در نقشه، روش‌های نمایش ارتفاعات در نقشه، اصول نقشه‌خوانی در نقشه‌های توپوگرافی، شناخت منحنی تراز و تعیین مختصات بر روی نقشه‌های توپوگرافی
پنجم	طراحی و تولید نقشه و اطلاعات حاشیه‌ای آن، کاربرد رنگ‌ها در نقشه، توجیه نقشه، استفاده از قطب‌نما در تعیین جهت امتداد
ششم	مفاهیم پایه علم نقشه‌برداری، شناخت انواع وسائل نقشه‌برداری
هفتم	برداشت و مساحی با وسائل ساده نقشه‌برداری و پیاده کردن نقشه‌های ساده با کمک آنها
هشتم	کار عملی تهیه نقشه دستی
نهم	آشنایی با دوربین‌های نقشه‌برداری و نحوه استفاده از آنها
دهم	عملیات نقشه برداری میدانی ۱
یازدهم	عملیات نقشه برداری میدانی ۲
دوازدهم	عملیات نقشه برداری میدانی ۳
سیزدهم	کلیاتی در مورد تعیین موقعیت با سیستم ماهواره‌ای مختلف و تأکید بر روی سیستم تعیین موقعیت جهانی GPS
چهاردهم	آشنایی با انواع گیرنده‌های ماهواره‌ای GPS و مشخصات آنها
پانزدهم	آشنایی با روش‌های تعیین موقعیت با استفاده از GPS به صورت عملی ۱
شانزدهم	آشنایی با روش‌های تعیین موقعیت با استفاده از GPS به صورت عملی ۲

ارزشیابی:

پروژه	آزمون‌های نهایی		میان ترم	ارزشیابی مستمر
	عملکردی	نوشته‌ای		
	*	*		

معاونت آموزش
 کد (۳۰۰)

منابع اصلی:

- جعفری، ع. (۱۳۶۳). نقشه خوانی. تهران: انتشارات گیتاشناسی.
- ذالفقاری، م. (۱۳۹۵). نقشه برداری، شناخت کلی. تهران: انتشارات دانشگاه صنعتی امیر کبیر. چاپ ۲۹.
- سو، گ. (۱۳۹۳). تئوری الگوریتم ها و کاربردهای سیستم تعیین موقعیت جهانی. ترجمه: مسعود مشهدی حسیتعلی و رویا موسویان. تهران: انتشارات دانشگاه صنعتی خواجه نصیرالدین طوسی.
- طالعی، م. (۱۳۹۴). کارتوگرافی و نقشه سازی. تهران: انتشارات دانشگاه صنعتی خواجه نصیرالدین طوسی.
- مقیم، س. ج. و همراه. م. (۱۳۹۴). کارتوگرافی. تهران: موسسه جغرافیایی و کارتوگرافی گیتاشناسی.
- مهدی نژاد، م. (۱۳۸۰). نقشه خوانی. اصفهان: انتشارات گل‌های محمدی.
- یمانی، م. (۱۳۸۶). مبانی نقشه خوانی. تهران: انتشارات دانشگاه تهران.

Brinker, Russell C. and Roy Minnie. (1995). The surveying handbook, Springer Science+Business Media Dordrech.

Ghilani, Charles. C. and Wolf, Paul. R. (2012). Elementary Surveying: An Introduction to Geomatics. Pearson Education, Upper Saddle River, New Jersey.

Satheesh. G. (2005). Global Positioning System Principals and Applications. Tata McGraw-Hill Education.

سرفصل درس: باستان شناسی میدانی ۱ (روش های بررسی و نمونه برداری)						
درس پیش نیاز: مبانی باستان شناسی	تعداد واحد نظری:			تعداد واحد: ۲	عنوان درس به فارسی: باستان شناسی میدانی ۱ (روش های بررسی و نمونه برداری)	
	تعداد واحد عملی:					
	تعداد واحد نظری: ۲	الزامی	تخصصی	تعداد ساعت: ۳۲	عنوان درس به انگلیسی: Field Archaeology 1 (Survey and Sampling Methods)	
	تعداد واحد عملی:					
	تعداد واحد نظری:	اختیاری				
	تعداد واحد عملی:					
آموزش تکمیلی عملی: ☒ دارد ☐ ندارد سفر علمی ☒ کارگاه ☐ آزمایشگاه ☐ سمینار ☐						
سال ارائه درس: ۹۸-۹۹						

اهداف درس: هدف اصلی از این درس آشنایی با اهمیت و اهداف بررسی های میدانی در مطالعات باستان شناسی است. همچنین آموزش اصول و روش های مختلف معمول در بررسی های میدانی به صورت نظری، از دیگر اهداف اصلی این درس می باشد. در این راستا مباحثی در رابطه با انواع مکان های باستانی، شواهد و نشانه های موثر در تشخیص مکان های باستانی، جمع آوری داده ها از مکان های باستانی طرح می شوند. از دیگر مباحث مهم این درس باید به انواع بررسی ها و ابزارها و امکانات نوین در بررسی ها اشاره کرد. علاوه بر این موارد، بخش مهمی از این درس به موضوع نمونه برداری در بررسی های میدانی و شیوه های مختلف آن می پردازد. در پایان این درس انتظار می رود دانشجویان علاوه بر درک اهمیت بررسی های میدانی در مطالعات باستان شناسی، آموزه های لازم برای شرکت در درس عملی « فعالیت های عملی باستان شناسی (کاوش و بررسی)» را کسب نموده باشند و از لحاظ نظری آماده مشارکت عملی در بررسی های باستان شناسی را داشته باشند.

سرفصل درس:

انواع بررسی سطحی
بررسی پیمایشی و اهمیت آن
شناسایی محوطه های باستانی
انواع داده های گردآوری شده در بررسی ها
ثبت و ضبط داده های بررسی
نمونه برداری تصادفی و غیرتصادفی در بررسی ها
روش های نمونه برداری تصادفی

سرفصل درس:

هفته	سرفصل
اول	بررسی باستان شناسی و اهمیت آن
دوم	جایگاه بررسی های سطحی در باستان شناسی نوین
سوم	ماهیت داده های حاصل از بررسی ها
چهارم	انواع بررسی ۱
پنجم	انواع بررسی ۲

شناسایی محوطه در بررسی	ششم
اطلاعات باستان‌شناختی مورد توجه در بررسی	هفتم
اطلاعات محیطی مورد توجه در بررسی	هشتم
روش‌های ثبت و ضبط داده‌ها	نهم
نمونه برداری و اهمیت آن	دهم
انواع نمونه برداری	یازدهم
روش‌های اصلی نمونه برداری	دوازدهم
تحلیل داده‌های بررسی	سیزدهم
تحلیل‌های مکانی	چهاردهم
الگوی استقرار	پانزدهم
رابطه بررسی و کاوش	شانزدهم

ارزشیابی:

پروژه	آزمون‌های نهایی		میان ترم	ارزشیابی مستمر
	عملکردی	نوشتاری		
		۴		

منابع اصلی:

دروت، پ. ال. (۱۳۹۲). درآمدی بر باستان‌شناسی میدانی (ترجمه حجت‌داریابی). تهران: انتشارات سمت.
 علیزاده، ع. (۱۳۹۲). میانی نظری و عملی در باستان‌شناسی. تهران: انتشارات ایران نگار.
 فاغان، ب. (۱۳۹۰). سرآغاز درآمدی بر باستان‌شناسی (اصول، مبانی و روشها). (ترجمه غلامعلی شاملو). جلد اول. تهران: انتشارات سمت.
 هستر، ت. شیفر، ه. و فدره، ک. (۱۳۹۲). روش‌های میدانی در باستان‌شناسی. (ترجمه کمال‌الدین نیکنایی و حسین صبری). تهران: انتشارات سمت.

Joukowsky, M. (1980). A Complete Manual of Field Archaeology. Englewood Cliffs: Prentice-Hall.

Hole, F. (1980). Archaeological Survey in Southwest Asia. Paleorient. Vol. 6, pp: 21-54.

Orton, C. (2000). Sampling in Archaeology. Cambridge: Cambridge University Press.

سرفصل درس: باستان شناسی میدانی ۲ (روش های کاوش)						
دروس پیش نیاز: مبانی باستان شناسی	تعداد واحد نظری:			نوع واحد	تعداد واحد: ۲	عنوان درس به فارسی: باستان شناسی میدانی ۲ (روش های کاوش)
	تعداد واحد عملی:				تعداد ساعت: ۳۲	عنوان درس به انگلیسی: Field Archaeology (Excavation Methods)
	تعداد واحد نظری: ۲	الزامی	تخصصی	آموزش تکمیلی عملی: ☒ دارد ☐ ندارد سفر علمی ☒ کارگاه ☐ آزمایشگاه ☐ سمینار ☐		
	تعداد واحد عملی:					
	تعداد واحد نظری:	اختیاری				
	تعداد واحد عملی:					
سال ارائه درس: ۹۸-۹۹						

اهداف درس: هدف اصلی از این درس آشنایی با اهمیت کاوش های باستان شناختی در گردآوری داده های مورد نیاز برای مطالعات باستان شناسی است. علاوه بر این آموزش اصول و روش های کاوش در باستان شناسی دیگر هدف اصلی این درس است. در این رابطه مباحثی همچون انواع کاوش، اصول لایه نگاری، انواع کارگاه ها و ترانسه های کاوش، شیوه های مختلف ثبت و ضبط داده ها، ابزارها و وسایل کاوش در این درس مطرح می شوند. در پایان این درس انتظار می رود دانشجویان به صورت نظری با اهمیت کاوشهای باستان شناسی و اصول و قواعد آنها آشنا شده باشند و دانسته ها و توانایی های لازم برای شرکت در درس عملی «باستان شناسی میدانی (بررسی و کاوش)» را کسب نموده باشند و از لحاظ نظری آماده همکاری در تیم های کاوش باستان شناختی را به دست آورده باشند.

سرفصل درس:

- اهمیت کاوش در مطالعات باستان شناختی
- انواع کاوش و کاربردهای آنها
- اصول لایه نگاری باستان شناسی
- ترانسه بندی و انواع ترانسه ها
- انواع داده های حاصل از کاوش
- روش های ثبت و ضبط داده های کاوش
- ابزار و وسایل کاوش
- حفاظت اولیه یافته ها

سرفصل درس:

هفته	سرفصل
اول	اهمیت کاوش در باستان شناسی
دوم	ماهیت کاوش
سوم	داده های حاصل از کاوش
چهارم	انواع کاوش ۱
پنجم	انواع کاوش ۲
ششم	لایه نگاری

هفتم	ثبت داده‌های لایه نگاری
هشتم	انواع ترانسه‌های کاوش و نحوه ایجاد آنها
نهم	ابزارهای اصلی مورد استفاده در کاوش
دهم	روش‌های مختلف ثبت و ضبط داده‌های کاوش
یازدهم	تحلیل داده‌های کاوش
دوازدهم	حفاظت اولیه یافته‌ها-آثار
سیزدهم	حفاظت اولیه یافته‌ها-اشیاء
چهاردهم	ضرورت کاوش
پانزدهم	محدودیت‌های کاوش
شانزدهم	رابطه کاوش و بررسی

ارزشیابی:

پروژه	آزمون‌های نهایی		میان ترم	ارزشیابی مستمر
	عملکردی	نوشتاری		
		*		

منابع اصلی:

- دروت، پ. ال. (۱۳۹۲). درآمدی بر باستان شناسی میدانی. (ترجمه حجت دارابی). تهران: انتشارات سمت.
- علیزاده، ع. (۱۳۹۲). مبانی نظری و عملی در باستان شناسی. تهران: انتشارات ابران نگار.
- فاغان، ب. (۱۳۹۰). سر آغاز درآمدی بر باستان شناسی (اصول، مبانی و روشها) (ترجمه غلامعلی شاملو). جلد اول و دوم. تهران: انتشارات سمت.
- مجیدزاده، ی. (۱۳۷۲). روش کاوش در باستان شناسی (قسمت اول). مجله باستان شناسی و تاریخ. شماره پیاپی ۱۳ و ۱۴. ص ۷۵-۸۷.
- مجیدزاده، ی. (۱۳۷۲). روش کاوش در باستان شناسی (قسمت دوم). مجله باستان شناسی و تاریخ. شماره پیاپی ۱۵. ص ۳-۱۴.
- مجیدزاده، ی. (۱۳۷۳). روش کاوش در باستان شناسی (قسمت آخر). مجله باستان شناسی و تاریخ. شماره پیاپی ۱۶. ص ۲-۱۱.
- هستر، ت.، شیفر، ه. و قدر، ک. (۱۳۹۲). روش های میدانی در باستان شناسی (ترجمه کمال الدین نیکنامی و حسین صبری). تهران: انتشارات سمت.

Joukowsky, M. (1980). A Complete Manual of Field Archaeology. Englewood Cliffs: Prentice-Hall.

Roskams, S. (2001). Excavation. Cambridge: Cambridge University Press.

سرفصل درس: باستان شناسی میدانی (بررسی و کاوش در عمل)						
دروس پیش نیاز: مبانی باستان شناسی	تعداد واحد نظری:			تعداد واحد: ۱۲	عنوان درس به فارسی: باستان شناسی میدانی ۳ (بررسی و کاوش در عمل)	
	تعداد واحد عملی:					
	تعداد واحد نظری:	الزامی	تخصصی	تعداد ساعت: ۵۷۶	عنوان درس به انگلیسی: Field Archaeology 3 (Survey and Excavation in Practice)	
	تعداد واحد عملی: ۱۲					
	تعداد واحد نظری:	اختیاری				
	تعداد واحد عملی:					
آموزش تکمیلی عملی: ☒ دارد ☐ ندارد سفر علمی ☐ کارگاه ☒ آزمایشگاه ☐ سمینار ☐						
سال ارائه درس: ۹۸-۹۹						

اهداف درس: هدف اصلی از این درس آشنایی با اصلی ترین روش های گردآوری داده های باستان شناختی، بررسی میدانی و کاوش، به صورت عملی است. در این درس دانشجویان با شرکت در یک برنامه باستان شناسی میدانی در عمل با روش ها و مهارت های معمول در بررسی میدانی و کاوش آشنا می شوند. در این رابطه مهارت ها و شیوه های معمول و روزآمد مورد نیاز در بررسی های میدانی و کاوش در حین کار آموزش داده خواهند شد. در خاتمه انتظار می رود دانشجویان توانایی ها و مهارت های اصلی برای مشارکت در تیم های باستان شناسی میدانی را کسب کرده باشند.

سرفصل درس:

اصول بررسی پیمایشی
اصول نمونه برداری سطحی
ثبت و ضبط داده های بررسی
ترانسه بندی و انواع ترانسه
تشخیص واحد های لایه نگاری در عمل
اصول لایه نگاری
ثبت و ضبط داده های کاوش
اصول طبقه بندی و ثبت داده های سفالی
ثبت تصویری مدارک در عمل (طراحی، نقشه برداری و عکاسی)
اصول حفاظت اولیه یافته ها
شناخت ابزار و تجهیزات معمول در باستان شناسی میدانی

سرفصل درس:

هفته	سرفصل
اول	اصول بررسی پیمایشی
دوم	اصول نمونه برداری سطحی
سوم	آموزش های عملی
چهارم	ثبت و ضبط داده های بررسی
پنجم	آموزش های عملی

معاونت آموزش
کد ۱۰۱

ششم	ترانسه‌بندی و انواع ترانسه
هفتم	آموزش‌های عملی
هشتم	اصول لایه نگاری
نهم	تشخیص واحدهای لایه نگاری در عمل
دهم	ثبت و ضبط داده‌های کاوش
یازدهم	آموزش‌های عملی
دوازدهم	اصول طبقه بندی و ثبت داده‌های سفالی
سیزدهم	آموزش‌های عملی
چهاردهم	ثبت تصویری مدارک در عمل (طراحی، نقشه برداری و عکاسی)
پانزدهم	اصول حفاظت اولیه یافته‌ها
شانزدهم	شناخت ابزار و تجهیزات معمول در باستان‌شناسی میدانی

ارزشیابی:

پروژه	آزمون‌های نهایی		میان ترم	ارزشیابی مستمر
	عملکردی	نوشتاری		
	✪			

ملزومات، تجهیزات و امکانات مورد نیاز برای ارائه: امکانات کاوش میدانی باستان شناسی

منابع اصلی:

- بحرالعلومى شاپورآبادى، ف.د (۱۳۷۸). روش‌های سالیابی در باستان شناسی. تهران: انتشارات سمت.
- دارک، ک. (۱۳۷۹). مبانی نظری باستان شناسی (ترجمه کامیار عبدی). تهران: مرکز نشر دانشگاهی.
- علیزاده، ع. (۱۳۹۲). مبانی نظری و عملی در باستان شناسی. تهران: انتشارات ایران نگار.
- فاغان، ب. (۱۳۹۰). سر آغاز درآمدی بر باستان شناسی (اصول، مبانی و روشها) (ترجمه غلامعلی شاملو). جلد اول و دوم. تهران: انتشارات سمت.
- هستر، ت. شيفر ه. و کنت ف. (۱۳۹۲). روش‌های میدانی در باستان شناسی (ترجمه کمال الدین نیکنامی و حسین صبری). تهران: انتشارات سمت.

سرفصل درس: حفاظت و مرمت در باستان شناسی (۱-اشیا)						
عنوان درس به فارسی: حفاظت و مرمت در باستان شناسی (اشیا)	تعداد واحد نظری:			تعداد واحد: ۲	عنوان درس به انگلیسی: Conservation and Restoration in Archaeology 1	
	تعداد واحد عملی:					
	درس پیش نیاز:	تعداد واحد نظری: ۱	الزامی	نوع واحد		تعداد ساعت: ۴۸
		تعداد واحد عملی: ۱				
		تعداد واحد نظری:				
تعداد واحد عملی:						
آموزش تکمیلی عملی: ☒ دارد ☐ ندارد سفر علمی ☐ کارگاه ☒ آزمایشگاه ☐ سمینار ☐						
سال ارائه درس: ۹۸-۹۹						

اهداف درس: در کاوش‌های باستان‌شناسی معمولاً اشیاء مختلفی کشف و شناسایی می‌شوند که از مواد مختلف ساخته شده‌اند. وضعیت و شرایط آثار کشف شده (در حین و پس از کاوش) در کاوش‌های باستان‌شناسی بستگی به عوامل متعددی دارد که به صورت کلی شامل ماهیت مواد تشکیل دهنده و روش تولید مواد و شکل‌دهی آثار و همچنین ماهیت فیزیکی و شیمیایی محیط دفن (محیط خاک یا محیط آب) است. به همین دلیل، اشیاء مکتشفه از کاوش‌های باستان‌شناسی ممکن است شرایط متفاوتی را بسته به ماهیت مواد و محیط دفن نمایش دهند که از وضعیت مناسب تا شرایط مخاطره آمیز را در بر می‌گیرد. دانش حفاظت و مرمت آثار در کاوش‌های باستان‌شناسی سعی در ایجاد شرایط مناسب برای جلوگیری از تخریب اشیاء در زمان کاوش و همچنین انتقال اشیاء به بهترین شکل ممکن جهت مطالعات و عملیات حفاظت و مرمت (شامل حفاظت پیشگیرانه و مداخلات حفاظتی) در آزمایشگاه یا موزه دارد. به همین منظور نیاز به کسب اطلاعات اولیه برای حفظ آثار و جلوگیری از تانیر تغییرات محیطی به دلیل کاوش و همچنین حفظ مدارک باستانی موجود در اشیاء، برای باستان‌شناسان احساس می‌شود. این درس در نظر دارد تا به عوامل متعدد تاثیرگذار بر آثار در محیط دفن و همچنین تغییرات احتمالی پس از کاوش در آثار متنوع باستانی بپردازد و دانشجو آشنایی کلی با نحوه حفاظت و مرمت آثار، به منظور جلوگیری از تخریب و آسیب آثار باستانی و فرهنگی پیدا کند.

سرفصل درس:

مبانی نظری و تاریخچه مرمت

آشنایی با محیط دفن و ویژگی‌های فیزیکی و شیمیایی آن

آشنایی با عوامل موثر بر تخریب و آسیب آثار در محیط دفن

شناخت مقدماتی آسیب‌ها در مواد آلی شامل چوب، پوست، چرم و ...

شناخت مقدماتی آسیب‌ها در آثار فلزی شامل خوردگی و اکسیداسیون

شناخت مقدماتی آسیب‌ها در مواد معدنی غیر فلزی مانند سفال، شیشه، لعاب و سنگ

آشنایی با روش‌های حفاظت آثار در زمان کاوش

آشنایی با روش‌های بسته بندی و انتقال آثار پس از کاوش

آشنایی با روش‌های حفاظت پیشگیرانه در آثار و اشیاء باستان

سازمان اسناد و کتابخانه ملی
کتابخانه ملی

سرفصل درس:

هفته	سرفصل
اول	مبانی نظری مرمت
دوم	مبانی نظری مرمت
سوم	تاریخچه مرمت
چهارم	آشنایی با محیط دفن و ویژگی‌های فیزیکی و شیمیایی آن
پنجم	آشنایی با عوامل موثر بر تخریب و آسیب آثار در محیط دفن
ششم	شناخت مقدماتی آسیب‌ها در مواد آلی - چوب
هفتم	شناخت مقدماتی آسیب‌ها در مواد آلی - پوست، چرم و ...
هشتم	شناخت مقدماتی آسیب‌ها در آثار فلزی شامل خوردگی و اکسیداسیون
نهم	شناخت مقدماتی آسیب‌ها در مواد معدنی غیر فلزی - سفال و سنگ و ...
دهم	شناخت مقدماتی آسیب‌ها در مواد معدنی غیر فلزی - شیشه، لعاب و ...
یازدهم	آشنایی با روش‌های حفاظت آثار در زمان کاوش - محیط‌های کوهستانی
دوازدهم	آشنایی با روش‌های حفاظت آثار در زمان کاوش - محیط‌های جنگلی و مرطوب
سیزدهم	آشنایی با روش‌های حفاظت آثار در زمان کاوش - محیط‌های کویری
چهاردهم	آشنایی با روش‌های حفاظت آثار در زمان کاوش - کاوش‌های نجات بخشی
پانزدهم	آشنایی با روش‌های بسته بندی و انتقال آثار پس از کاوش
شانزدهم	آشنایی با روش‌های حفاظت پیشگیرانه در آثار و اشیاء باستانی

ارزشیابی:

پروژه	آزمون‌های نهایی		میان ترم	ارزشیابی مستمر
	عملکردی	نوشته‌ای		
		۵		

منابع اصلی:

- براندی، س. (۱۳۸۴). تئوری مرمت. (ترجمه پیروز حناچی). تهران: انتشارات دانشگاه تهران.
- یلندرلیت، ه. ج. و ا. ی. ا. ورنر. (۱۳۷۶). حفاظت، نگهداری و مرمت آثار هنری و تاریخی: درمان، مرمت و بازسازی. (ترجمه رسول وطندوست). تهران: دانشگاه هنر.
- پرایس، ن. (۱۳۷۷). حفاظت و مرمت در کاوش‌های باستان‌شناسی. (ترجمه میرمحسن موسوی). تهران: انتشارات دانشگاه هنر.
- Bertholon, R. (2007). Archaeological Metal Artefacts and Conservation Issues: Long-term Corrosion Studies, In Corrosion of Metallic Heritage Artefacts: Investigation, Conservation and Prediction for Long-Term Behaviour. ed. P. Dillmann, G. Béranger, P. Piccardo and H. Matthiesen. 31-40. European Federation of Corrosion Publication 48, Cambridge: Woodhead Publishing.
- Caple, C. (2004). Conservation Skills: Judgement, Method and Decision Making. New York: Routledge.
- Charola, A. E., and R. J. Koestler. (2006). Methods in Conservation. In Conservation Science-Heritage Materials. ed. E. May and M. Jones, 13-31. Cambridge: RSC Publishing.
- Cronyn, J. M. (1990). Elements of Archaeological Conservation. London: Routledge.

Getty Conservation Institute. (1994). Preventive Conservation, In Care of Collections. ed. S. Knell. 92-97. London: Routledge.

Pye, E. (2009). Archaeological Conservation: Scientific Practice or Social Process? In Conservation Principles, Dilemmas and Uncomfortable Truths. ed. A. Richmond and A. Bracker. 129-138. Oxford: Butterworth-Heinemann.

سرفصل درس: حفاظت و مرمت در باستان شناسی (۲-بنا)					
دروس پیش نیاز:	تعداد واحد نظری:			تعداد واحد: ۲	عنوان درس به فارسی: حفاظت و مرمت در باستان شناسی ۲ (بنا)
	تعداد واحد عملی:				
	تعداد واحد نظری: ۱	الزامی	تخصصی	نوع واحد	تعداد ساعت: ۴۸
	تعداد واحد عملی: ۱				
	تعداد واحد نظری:	اختیاری			
	تعداد واحد عملی:				
آموزش تکمیلی عملی: ☒ دارد ☐ ندارد سفر علمی ☐ کارگاه ☒ آزمایشگاه ☐ سمینار ☐					
سال ارائه درس: ۹۸-۹۹					

اهداف درس: هر شیوه از عملیات در محوطه‌ها و بناهای تاریخی، موجبات تخریب نشانه‌های معماری و سازه‌های تاریخی خواهد شد. تخریب هر نشانه معماری، در عدم درک جامع آن نقش خواهد داشت. جهت جلوگیری از این تخریب و یاری به درک جامع از معماری تاریخی، می‌بایست باستانشناسان شیوه‌های برنامه‌ریزی و حفاظت از داشته‌های معماری و سازه را در محوطه‌ها و بناهای تاریخی آموزش دیده باشند. آموزش این برنامه‌ریزی حفاظت در سه مقطع زمانی (پیش از کاوش، در حین کاوش و پس از کاوش) را می‌بایست مد نظر قرار داد و همچنین آشنایی شیوه‌های آسیب شناسی اضطراری، و استحکامی اولیه در سازه با مصالح گوناگون در اولویت خواهد بود. هدف از این درس آشنایی دانشجویان باستان‌شناسی با برنامه‌ریزی حفاظتی سه گانه در محوطه‌ها باستانی و شیوه‌های آسیب شناسی و استحکام بخشی اولیه خواهد بود.

سرفصل درس:

عناصر سازنده معماری

مفاهیم ارزش، اصالت، یکپارچگی و محیط (منظر) در بناها و محوطه‌های تاریخی

مفاهیم تعادل و عدم تعادل در سازه و معماری

شناخت عناصر تاثیرگذار و تاثیر پذیر در تخریب عناصر سازه و معماری

قوانین حفاظت از آثار تاریخی در ایران و جهان

معرفی تشکیلات مرمت و مدیریت حفاظت از محوطه‌های باستان‌شناسی

آسیب شناسی بناها و محوطه‌های تاریخی

برنامه‌ریزی حفاظت در سه زمان (پیش، در حین و پس از کاوش)

شیوه‌های حفاظت و مرمت از سازه‌ها با مصالح گوناگون

حفاظت و مرمت سازه‌های خشتی

حفاظت و مرمت سازه‌های آجری

حفاظت و مرمت سازه‌های سنگی

حفاظت و مرمت سازه‌های چوبی

ارثت آموزش
د. (۲۰۰۰)

سرفصل درس:

هفته	سرفصل
اول	مبانی نظری مرمت بنا
دوم	تاریخچه فعالیت‌های مرمتی در ایران
سوم	عناصر سازنده معماری
چهارم	مفاهیم ارزش، اصالت، یکپارچگی و محیط (منظر) در بناها و محوطه‌های تاریخی
پنجم	مفاهیم تعادل و عدم تعادل در سازه و معماری
ششم	شناخت عناصر تأثیرگذار و تأثیرپذیر در تخریب عناصر سازه و معماری
هفتم	قوانین حفاظت از آثار تاریخی در ایران و جهان
هشتم	معرفی تشکیلات مرمت و مدیریت حفاظت از محوطه‌های باستان‌شناسی
نهم	آسیب‌شناسی بناها و محوطه‌های تاریخی
دهم	برنامه‌ریزی حفاظت قبل و در حین کاوش
یازدهم	برنامه ریزی حفاظت پس از کاوش
دوازدهم	شیوه‌های حفاظت و مرمت از سازه‌ها با مصالح گوناگون
سیزدهم	حفاظت و مرمت سازه‌های خشتی
چهاردهم	حفاظت و مرمت سازه‌های آجری
پانزدهم	حفاظت و مرمت سازه‌های سنگی
شانزدهم	حفاظت و مرمت سازه‌های چوبی

ارزشیابی:

پروژه	آزمون‌های نهایی		میان ترم	ارزشیابی مستمر
	عملکردی	نوشتاری		
		*		

منابع اصلی:

- براندی، س. (۱۳۸۴). تئوری مرمت. (ترجمه پیروز حناچی). تهران: انتشارات دانشگاه تهران.
- برایس، ن. ا. (۱۳۷۷). حفاظت و مرمت در کاوش‌های باستان‌شناسی. (ترجمه میرمحسن موسوی). تهران: انتشارات دانشگاه هنر.
- پورجعفر، م. (۱۳۸۸). مبانی بهسازی و نوسازی بافت قدیم شهرها، تهران: انتشارات پیام.
- پیرنیا، م. ک. و بزرگمهری، ز. (۱۳۸۱). مصالح ساختمانی (آزند، اندود، آمود در بناهای کهن ایران). تهران: انتشارات سازمان میراث فرهنگی، صنایع دستی، ح. و باری، ا. (۱۳۹۰). معماری ایران: مصالح شناسی سنتی، تهران: انتشارات زمرد.
- صمدی رندی، ی. (۱۳۶۸). مجموعه قوانین، مقررات، آئین نامه‌ها، بخشنامه‌ها و معاهدات میراث فرهنگی. تهران: سازمان میراث فرهنگی کشور.
- صمدی رندی، ی. (۱۳۸۲). میراث فرهنگی در حقوق داخلی و بین‌المللی. تهران: سازمان میراث فرهنگی کشور.
- فلامکی، م. م. (۱۳۸۴). باز زنده سازی بناها و شهرهای تاریخی. تهران: موسسه انتشارات و چاپ دانشگاه تهران.
- فلامکی، م. م. (۱۳۸۷). تکنولوژی مرمت معماری. تهران: نشر فضا.
- فیلدن، ب. م. و بوکلیتو، ی. (۱۳۸۶). راهنمای مدیریت برای محوطه‌های میراث جهانی. (ترجمه پیروز حناچی). تهران: انتشارات دانشگاه تهران.

مجمعی، م. ح. و امیر کبیریان، آ. و محمد مرادی، ا. (۱۳۹۷). دوازده درس مرمت. تهران: انتشارات مرکز مطالعاتی و تحقیقاتی شهرسازی و معماری ایران

وارن، ج. (۱۳۸۷)، حفاظت سازه‌های گلین، (ترجمه: مهرداد وحدتی)، تهران: انتشارات رسانه پرداز.

Caple, C. (2004). Conservation Skills: Judgement, Method and Decision Making. New York: Routledge.

Charola, A. E., and R. J. Koestler. (2006). Methods in Conservation. In Conservation Science-Heritage Materials. ed. E. May and M. Jones. 13-31. Cambridge: RSC Publishing.

Filden, B. M., and J. Jokilehto. (1998). Management Guidelines for World Cultural Heritage Sites. 2nd Edition, Rome: ICCROM.

Getty Conservation Institute. (1994). Preventive Conservation, In Care of Collections. ed. S. Knell. 92-97. London: Routledge.

سرفصل درس: طراحی ۱								
دروس پیش‌نماز:	تعداد واحد نظری:	نوع واحد	تعداد واحد: ۲	عنوان درس به فارسی:				
	تعداد واحد عملی:			طراحی ۱ (اشیا)				
	تعداد واحد نظری:			تخصصی	تعداد ساعت: ۶۴	عنوان درس به انگلیسی: Archaeological Drawing and Sketching 1		
	تعداد واحد عملی: ۲							الزامی
	تعداد واحد نظری:							اختیاری
تعداد واحد عملی:								
تعداد واحد نظری:	آموزش تکمیلی عملی: ☐ ندارد ☒ دارد							
تعداد واحد عملی:	سفر علمی ☐ کارگاه ☒ آزمایشگاه ☐ سمینار ☐							
سال ارائه درس: ۹۸-۹۹								

اهداف درس: با توجه به اهمیت و لزوم مستندنگاری و مستندسازی مواد و اشیاء باستانی حاصل از بررسی‌ها و کاوش‌های باستان‌شناسی، همانند قطعات سفال، ابزار سنگی، پیکرک‌ها و نظایر آن، لازم است که دانشجویان با مستندسازی این مواد آشنایی کافی داشته باشند. هدف این درس آشنایی دانشجویان با شیوه‌های طراحی و طبقه‌بندی مواد باستان‌شناختی مانند سفال و ابزارهای سنگی و نظایر آن و طراحی و مستندسازی این مواد باستان‌شناختی است.

سرفصل درس:

طبقه‌بندی علمی سفال و سایر یافته‌ها جهت مستندنگاری
مطالعه عملی یافت فیزیکی و شیمیایی سفال شامل: نوع رنگ، پخت، آمیزه، ساختار کوره‌ها
طراحی فنی و عملی یافته‌ها (سفال و ابزارهای سنگی)
استفاده از نرم افزارهای مربوط در طراحی

سرفصل درس:

هفته	سرفصل
اول	آشنایی عملی با سفال و طبقه‌بندی علمی آن
دوم	آشنایی عملی با ابزار سنگی و طبقه‌بندی علمی آن
سوم	مطالعه عملی یافت فیزیکی و شیمیایی سفال شامل: نوع رنگ، پخت، آمیزه، ساختار کوره و ...
چهارم	طراحی فنی و عملی لبه سفال ۱
پنجم	طراحی فنی و عملی لبه سفال ۲
ششم	طراحی فنی و عملی کف سفال
هفتم	طراحی فنی و عملی بدنه سفال ساده
هشتم	طراحی فنی و عملی بدنه سفال منقوش
نهم	طراحی فنی و عملی لوله سفال
دهم	طراحی فنی و عملی دسته سفال
یازدهم	طراحی فنی و عملی ابزار سنگی
دوازدهم	طراحی فنی و عملی ابزار سنگی
سیزدهم	طراحی فنی سایر یافته‌های فرهنگی
چهاردهم	طراحی فنی سفال با نرم افزار CoreDRAW
پانزدهم	طراحی فنی سفال با نرم افزار CoreDRAW
شانزدهم	نحوه ارائه طراحی سفال و ابزار سنگی و دیگر یافته‌ها در گزارش‌های باستان‌شناسی

معاونت آموزش
شماره: ۳۰۰

ارزشیابی:

پروژه	آزمون‌های نهایی		میان ترم	ارزشیابی مستمر
	عملکردی	نوشتاری		
	*	*		

منابع اصلی:

- توحیدی، ف. (۱۳۹۴). فن و هنر سفالگری، تهران: انتشارات سمت.
- خلیل زاده احمدی، ر. (۱۳۹۶). اصول مستندسازی سفال در باستان شناسی، تهران: انتشارات آریارمنا.
- غیور، ر. (۱۳۸۶). نقش هنر سفالگری در چرخه حیات آدمیان، مشهد: انتشارات راهیان سبز.
- کامبخش فرد، س. (۱۳۸۹). سفال و سفالگری در ایران: از ابتدای نوسنگی تا دوران معاصر، تهران: انتشارات ققنوس.
- کریمی، ف. و کبانی، م. ی. (۱۳۶۴). هنر سفالگری دوره اسلامی ایران، تهران: انتشارات مرکز باستان‌شناسی، کیان، م. (۱۳۸۷). سفال ایران، تهران: نشر دایره.
- مجیدزاده، ی. (۱۳۷۰). «باستان‌شناسی و سفال»، در مجله باستان‌شناسی و تاریخ، شماره ۱۰، تهران: انتشارات مرکز نشر دانشگاهی.
- هرینک، ا. (۱۳۷۶). سفال ایران در دوران اشکانی. (ترجمه حمیده چوبک). تهران: انتشارات سازمان میراث فرهنگی کشور.

Cumo Di Caprio, N., (2017). Ceramics in archaeology, from prehistoric to medieval times in Europe and the Mediterranean, ancient craftsmanship and modern laboratory techniques, Roma, L'ERMA, di

سرفصل درس: طراحی ۲					
دروس پیش نیاز:	تعداد واحد نظری:			تعداد واحد: ۲	عنوان درس به فارسی: طراحی ۲ (بنا)
	تعداد واحد عملی:				
	تعداد واحد نظری:	الزامی	نوع واحد	تعداد ساعت: ۶۴	عنوان درس به انگلیسی: Archaeological Drawing and Sketching 2
	تعداد واحد عملی: ۲				
	تعداد واحد نظری:				
	تعداد واحد عملی:				
آموزش تکمیلی عملی: ☒ دارد ☐ ندارد					
سفر علمی ☐ کارگاه ☒ آزمایشگاه ☐ سمینار ☐					
سال ارائه درس: ۹۸-۹۹					

اهداف درس: مستندنگاری و مستندسازی آثار فرهنگی، بویژه آثار معماری یکی از اصلی ترین تخصص های باستان شناسان است که بویژه در مرحله توصیف یافته ها و آثار فرهنگی ضروری است. با توجه به تکرارناپذیر بودن یافته ها و آثار معماری در جریان کاوش های باستان شناسی از یک سو و تأثیر مستندنگاری در روند پژوهش و تحلیل مطالعات باستان شناسانه آثار معماری برجای مانده از گذشته از سوی دیگر، اهمیت آن دوچندان می گردد.

آثار و بقایای معماری به صورت بناهای یادمانی، دینی یا غیر دینی شامل مساجد، کاخ ها، مدارس، معابد، آتشکده ها، کاروانسراها، حمام ها، کلیساها، آب انبارها، یخچال ها، پل - بندها و سایر آثار معماری که گاهی این آثار بصورت سالم، نیمه سالم و گاهی بقایای آنها از طریق کاوش های باستان شناختی بدست می آید، در زمره مهمترین بقایای میراث فرهنگی بشری است که نقشی شگرفت در شناخت فرهنگ ها و تمدن های انسانی از گذشته های دور تا به امروز دارد.

هدف از این درس آشنایی دانشجویان با شیوه های مستندنگاری و مستندسازی بناها و آثار معماری و آشنایی با فنون تخصصی ثبت و طراحی آثار و بناهای معماری است.

سرفصل درس:

- نظری

تعریف مستندنگاری، اصول مستندنگاری، فضای مستندنگاری (زمان، موضوع، گرا و ...)، اهداف مستندسازی. پروژه های باستان شناختی و نقش مستندنگاری در آن، مستندنگاری مواد و یافته ها، مستندنگاری آثار معماری، روند کنترل پروژه در باستان شناسی، و معرفی و شناخت ابزار و وسایل مورد نیاز برای طراحی شناخت معماری ایرانی و تزیینات وابسته به آن

برداشت و انواع آن در آثار معماری، شیوه برداشت، ابزار برداشت معماری، اندازه گیری و شیوه های آن (متری، ابزار ویژه، فتوگرافی، سنجش از دور و ...) روش های برداشت (ساده و سنتی، نقشه برداری و ...) برداشت از بنا (پیمایشی، خطوط کمکی و هادی، مثلث بندی و ...) انواع پلان؛ پلان موقعیت، برداشت نما، برداشت عناصر و جزئیات، شیوه های ارائه دستی و کامپیوتری

- عملی

ترسیم فنی: رسم سه نما، پرسپکتیو، مقطع و برش طراحی کروکی با دست آزاد اسکس

برداشت پلان در باستان شناسی، شیوه کروکی، اندازه گیری، طراحی، مقیاس و ... (کار عملی) برداشت پلان در ترانسه های کاوش (کار عملی)

برداشت مقطع و برش (کار عملی)
 شیوه ترسیم دوبعدی و سه بعدی (کار عملی)
 آشنایی با نرم افزارهای گرافیکی (اتوکد، فتوشاپ و کرل) (کار عملی)
 آموزش CorelDraw (کار عملی)

سرفصل درس:

هفته	سرفصل
اول	تعریف مستندنگاری، اصول مستندنگاری، فضای مستندنگاری (زمان، موضوع گرا و ...)، اهداف مستندسازی، پروژه‌های باستان‌شناختی و نقش مستندنگاری در آن، مستندنگاری مواد و یافته‌ها، مستندنگاری آثار معماری، روند کنترل پروژه در باستان‌شناسی، و معرفی و شناخت ابزار و وسایل مورد نیاز برای طراحی
دوم	شناخت معماری ایرانی و تزیینات وابسته به آن برداشت و انواع آن در آثار معماری، شیوه برداشت، ابزار برداشت معماری، اندازه‌گیری و شیوه‌های آن (متری، ابزار ویژه، فتوگرافی، سنجش از دور و ...) روش‌های برداشت (ساده و سنتی، نقشه برداری و ...)، برداشت از بنا (پیمایشی، خطوط کمکی و هادی، مثلث بندی و ...)، انواع پلان؛ پلان موقعیت، برداشت نما، برداشت عناصر و جزئیات، شیوه‌های ارائه دستی و کامپیوتری
سوم	طراحی کروکی با دست آزاد
چهارم	طراحی کروکی با دست آزاد
پنجم	اسکیس
ششم	اسکیس
هفتم	ترسیم فنی: رسم سه نما (دید از جلو، دید از بالا و دید از چپ)
هشتم	ترسیم فنی: رسم سه نما (دید از جلو، دید از بالا و دید از چپ)
نهم	ترسیم فنی: پرسپکتیو ایزومتریک
دهم	ترسیم فنی: پرسپکتیو دیمتریک و کواوایر
یازدهم	ترسیم فنی: مقطع و برش
دوازدهم	برداشت پلان در باستان‌شناسی، شیوه کروکی، اندازه‌گیری، طراحی، مقیاس و ... (کار عملی)
سیزدهم	برداشت پلان در ترانسه‌های گاوش (کار عملی)
چهاردهم	برداشت مقطع و برش (کار عملی)
پانزدهم	برداشت از گورهای باستانی
شانزدهم	استفاده از نرم افزارهای گرافیکی در طراحی شامل اتوکد و کورل دراو

ارزشیابی:

ارزشیابی مستمر	میان ترم	آزمون‌های نهایی		پروژه
		نوشتاری	عملکردی	
		*	*	

منابع اصلی:

حناجی، پ. و محمود کلابه، س. (۱۳۹۵). اصول و روش‌های مستندسازی و مستندنگاری بناها و محوطه‌های تاریخی. تهران: موسسه انتشارات دانشگاه تهران.

خلیلیان بروجنی، ا.ع. (۱۳۹۴). برداشت از بناهای تاریخی. تهران: نقش پرهام.

دروت، پ.ال. (۱۳۹۴). درآمدی بر باستان‌شناسی میدانی. (ترجمه حجت داریی). تهران: انتشارات سمت.

قهرمانی طایفه، ن. (۱۳۹۱). باستان‌شناسی میدانی (اصول سیستماتیک در کاوش‌ها). تهران: انتشارات طهوری.

هسترت، ت. آر. و شیفر، ه. جی. و قدر، ک. ال. (۱۳۹۲). روشهای میدانی در باستان‌شناسی، (ترجمه: کمال‌الدین نیکنامی، حسین صبری).
تهران: انتشارات سمت.

سرفصل درس: سفال در باستان شناسی						
دروس پیش نیاز:	تعداد واحد نظری:			تعداد واحد: ۲	عنوان درس به فارسی: سفال در باستان شناسی	
	تعداد واحد عملی:					
	تعداد واحد نظری: ۱	الزامی	تخصصی	تعداد ساعت: ۴۸	عنوان درس به انگلیسی: Pottery in Archaeology	
	تعداد واحد عملی: ۱					
	تعداد واحد نظری:	اختیاری				
تعداد واحد عملی:						
آموزش تکمیلی عملی: ☒ دارد ☐ ندارد سقر علمی ☐ کارگاه ☒ آزمایشگاه ☐ سمینار ☐						
سال ارائه درس: ۹۸-۹۹						

اهداف درس: هدف اصلی این درس شناسایی و معرفی وجوه مختلف مطالعه سفال در باستان شناسی و روش های کسب اطلاعات از سفال در مطالعات باستان شناسی است. از دیگر اهداف این درس شناخت تکنیک ها و فرایند تولید سفال، گونه شناسی و طبقه بندی سفال، درک اهمیت مطالعه سازمان تولید سفال و رابطه آن با سازمان اجتماعی و موضوعاتی چون باستان مردم شناسی تولید سفال در ایران است.

سرفصل درس:

سفال در باستان شناسی، موضوعات، مسئله ها و رویکردها

مراحل تولید سفال

مرحله پخت، انواع پخت، کوره های سفالگری

فرایند انجام پژوهش مردم شناختی، بررسی فرم ها و اطلاعات

تخصص گرایی، استاندارد سازی در تولید

تولید اداری یا مدیریت شده، تولید متمرکز، تولید غیر متمرکز، مقیاس تولید

رابطه ی سازمان تولید با سازمان اجتماعی در مطالعات باستان شناختی

سبک و تنوع سبکی، رابطه سبک و تغییرات افقی و عمودی در سطوح اجتماعی

مدل های باستان شناسی درباره شیوه های تولید سفال

سرفصل درس:

هفته	سرفصل
اول	سفال در باستان شناسی، موضوعات، مسئله ها و رویکردها
دوم	مراحل تولید سفال: مرحله انتخاب مواد خام (خاک رس و ترکیبات آن) و مرحله آماده کردن گل
سوم	مراحل تولید سفال: تکنیک های ساخت و شکل دهی، تکنیک های دست ساز و چرخ ساز
چهارم	مراحل تولید سفال: پیرایش و پوشش گلی سطح سفال، مرحله طراحی و تزئین، مرحله خشک شدن سفال
پنجم	مرحله پخت، انواع پخت، کوره های سفالگری
ششم	فرایند انجام پژوهش مردم شناختی، بررسی فرم ها و اطلاعات
هفتم	مدل های باستان شناسی درباره شیوه های تولید سفال: تولید خانگی، صنایع خانگی
هشتم	مدل های باستان شناسی درباره شیوه های تولید سفال: صنایع کارگاهی انفرادی (تک منظوره)، کارگاههای متمرکز
نهم	تخصص گرایی، استاندارد سازی در تولید

دهم	سبک و تنوع سبکی، رابطه سبک و تغییرات افقی و عمودی در سطوح اجتماعی
یازدهم	رابطه ی سازمان تولید با سازمان اجتماعی در مطالعات باستان شناختی
دوازدهم	سفال و گاهنگاری نسبی
سیزدهم	سفال و مطالعات آزمایشگاهی
چهاردهم	ارائه پژوهش میدانی توسط دانشجویان
پانزدهم	ارائه پژوهش میدانی توسط دانشجویان
شانزدهم	جمع بندی، نقطه نظرات دانشجویان، نقد ها و پیشنهادات

ارزشیابی:

پروژه	آزمون های نهایی		میان ترم	ارزشیابی مستمر
	عملکردی	نوشتاری		
		*		

منابع اصلی:

- پولاک، س. (۱۳۷۸). سبک و اطلاع رسانی سفالینه های شوشان (ترجمه کامیار عبدی). مجله باستان شناسی و تاریخ، سال سیزدهم، شماره دوم، سال چهاردهم، شماره اول: ۴۶-۲۵.
- توحیدی، ف. (۱۳۹۸). فن و هنر سفالگری (چاپ ۱۲). تهران: انتشارات سمت.
- مجید زاده، ی. (۱۳۷۰). باستان شناسی و سفال، مجله باستان شناسی و تاریخ، سال پنجم، شماره دوم: ۱۳-۴.
- Arnold, D. E. (1988). Ceramic Theory and Cultural Process, Cambridge: Cambridge University Press.
- Rice, P. (2015). Pottery Analysis, University of Chicago Press; Second edition.
- Orton, C. and Hughes Michael (2014). Pottery in Archaeology, 2nd edition, Cambridge University Press.
- Sinopoli, M.C. (1991). Approaches to Archaeological Ceramics, Plenum Press, New York and London.
- Skibo, J. M., and Feinman, G. M. (eds.) (1999). Pottery and People: A Dynamic Interaction, University of Utah Press, Salt Lake City.
- Stark, Miriam T. (2015) The Archaeology of Social Boundaries (Smithsonian Series in Archaeological Inquiry), Smithsonian Institution Scholarly Press.
- Streily, A. H. (2001). Early pottery Kilns in the Middle East, Paléorient, pp. 69-82.

معاونت آموزشی
کد (۲۰۰)

سرفصل درس: متون تخصصی باستان شناسی						
دروس پیش نیاز:	تعداد واحد نظری:			تعداد واحد: ۲	عنوان درس به فارسی: متون تخصصی باستان شناسی	
	تعداد واحد عملی:					
	تعداد واحد نظری: ۲	الزامی	تخصصی	تعداد ساعت: ۳۲	عنوان درس به انگلیسی: Archaeological Terminology and Texts in English	
	تعداد واحد عملی:					
	تعداد واحد نظری:	اختیاری				
	تعداد واحد عملی:					
آموزش تکمیلی عملی: ☐ دارد ☒ ندارد سفر علمی ☐ کارگاه ☐ آزمایشگاه ☐ سمینار ☐						
سال ارائه درس: ۹۸-۹۹						

اهداف درس: در این درس دانشجویان با واژگان و اصطلاحات تخصصی باستان شناسی به زبان انگلیسی و نیز خواندن و درک مفاهیم متون تخصصی باستان شناسی آشنا می شوند.

سرفصل درس:

- واژگان و اصطلاحات تخصصی در حوزه باستان شناسی نظری
- واژگان و اصطلاحات تخصصی در حوزه باستان شناسی میدانی
- واژگان و اصطلاحات تخصصی در حوزه پژوهش های میان رشته ای باستان شناسی

سرفصل درس:

هفته	سرفصل
اول	آشنایی با اهداف درس و معرفی منابع
دوم	واژگان و اصطلاحات تخصصی در حوزه باستان شناسی نظری
سوم	واژگان و اصطلاحات تخصصی در حوزه باستان شناسی نظری
چهارم	واژگان و اصطلاحات تخصصی در حوزه باستان شناسی نظری
پنجم	واژگان و اصطلاحات تخصصی در حوزه باستان شناسی میدانی
ششم	واژگان و اصطلاحات تخصصی در حوزه باستان شناسی میدانی
هفتم	واژگان و اصطلاحات تخصصی در حوزه باستان شناسی میدانی
هشتم	واژگان و اصطلاحات تخصصی در حوزه پژوهش های میان رشته ای باستان شناسی
نهم	واژگان و اصطلاحات تخصصی در حوزه پژوهش های میان رشته ای باستان شناسی
دهم	واژگان و اصطلاحات تخصصی در حوزه پژوهش های میان رشته ای باستان شناسی
یازدهم	درک مطلب، قرائت و ترجمه متون تخصصی باستان شناسی
دوازدهم	درک مطلب، قرائت و ترجمه متون تخصصی باستان شناسی
سیزدهم	درک مطلب، قرائت و ترجمه متون تخصصی باستان شناسی
چهاردهم	درک مطلب، قرائت و ترجمه متون تخصصی باستان شناسی
پانزدهم	درک مطلب، قرائت و ترجمه متون تخصصی باستان شناسی
شانزدهم	درک مطلب، قرائت و ترجمه متون تخصصی باستان شناسی

کتابخانه آموزش عالی
۱۳۹۸
کتابخانه آموزش عالی

ارزشیابی:

پروژه	آزمون‌های نهایی		میان ترم	ارزشیابی مستمر
	عملکردی	نوشتاری		
		*		

منابع اصلی:

- ملک شه میرزادی، ص. (۱۳۹۰). واژه نامه باستان شناسی: انگلیسی - فارسی، فارسی - انگلیسی. تهران: مرکز نشر دانشگاهی.
- ملک شه میرزادی، ص. و پ. بیرجندی (۱۳۹۱). انگلیسی برای دانشجویان رشته باستان شناسی. چاپ هشتم. تهران: سمت.
- گروه مولفین. (۱۳۹۳). کتاب زبان عمومی و تخصصی باستان شناسی. تهران: ارشد.

تاریخ آیدیت
۱۳۹۸

دروس تخصصی اختیاری

سرفصل درس: باستان شناسی مصر						
دروس پیش نیاز:	تعداد واحد نظری:		نوع واحد	تعداد	عنوان درس به فارسی: باستان شناسی مصر	
	تعداد واحد عملی:			واحد: ۲		
	تعداد واحد نظری:	الزامی	تخصصی	تعداد	عنوان درس به انگلیسی: Archaeology of Ancient Egypt	
	تعداد واحد عملی:			ساعت: ۳۲		
	تعداد واحد نظری: ۲	اختیاری				
	تعداد واحد عملی:					
آموزش تکمیلی عملی: ☐ دارد ☒ ندارد						
سفر علمی ☐ کارگاه ☐ آزمایشگاه ☐ سمینار ☐						
سال ارائه درس: ۹۸-۹۹						

اهداف درس: آشنا کردن دانشجویان با مراحل گوناگون تاریخ تمدن مصر باستان در دوران پیش از تاریخ و دوران تاریخی، و آشنایی با جنبه های مهم فرهنگ مصر، به ویژه جهان بینی، ایدئولوژی و مذهب.

سرفصل درس:

- سابقه و پیشینه باستان شناسی مصر
- جغرافیای طبیعی و زیست بوم شناسی مصر
- باستان شناسی پیش از تاریخ مصر
- باستان شناسی مصر در دوران تاریخی
- جهان بینی و ایدئولوژی مصریان باستان
- مذهب مصر باستان

سرفصل درس:

هفته	سرفصل
اول	کشف مصر باستان
دوم	جغرافیای طبیعی و زیست بوم شناسی مصر
سوم	پیش از تاریخ مصر ۱: دوران پارینه سنگی
چهارم	پیش از تاریخ مصر ۲: دوران روستائینشی
پنجم	شکل گیری تمدن مصر
ششم	دوره عتیق
هفتم	پادشاهی کهن ۱
هشتم	پادشاهی کهن ۲
نهم	دوره اول فترت
دهم	پادشاهی میانه

یازدهم	دوره دوم فترت
دوازدهم	پادشاهی نو ۱
سیزدهم	پادشاهی نو ۲
چهاردهم	جهان بینی و ایدئولوژی مصریان باستان
پانزدهم	مذهب مصر باستان
شانزدهم	دوره متاخر

ارزشیابی:

پروژه	آزمون های نهایی		میان ترم	ارزشیابی مستمر
	عملکردی	نوشتاری		
		◊		

منابع اصلی:

ملک شه میرزادی، ص. (۱۳۹۶). مبانی باستان شناسی ایران، بین النهرین، مصر. تهران: مارلیک.

Kathryn A. Bard (2015). An Introduction to the Archaeology of Ancient Egypt. Oxford: Willey Blackwell.

سرفصل درس: باستان شناسی آسیای صغیر و قفقاز					
دروس پیش نیاز:	تعداد واحد نظری:		نوع واحد	تعداد واحد: ۲	عنوان درس به فارسی:
	تعداد واحد عملی:				باستان شناسی آسیای صغیر و قفقاز
	تعداد واحد نظری:	الزامی	تخصصی	تعداد ساعات: ۳۲	عنوان درس به انگلیسی: Archaeology of Asia Minor and the Caucasus
	تعداد واحد عملی:				
	تعداد واحد نظری: ۲				
	تعداد واحد عملی:				
آموزش تکمیلی عملی: ☐ دارد ☒ ندارد					
سفر علمی ☐ کارگاه ☐ آزمایشگاه ☐ سمینار ☐					
سال ارائه درس: ۹۸-۹۹					

اهداف درس: آسیای صغیر و قفقاز از سرزمین‌های همجوار ایران در منطقه شمال غرب هستند که تعاملات بسیاری از دوران پیش از تاریخ تا دوران های تاریخی و اسلامی با سرزمین ایران داشته‌اند. این تعاملات به خوبی در آثار باستانی و فرهنگ مادی برجای مانده از فرهنگ‌ها و تمدن‌های این مناطق و نواحی همجوار در سرزمین ایران به خوبی قابل مشاهده است. اصولاً تفکیک و جدا کردن فرهنگ‌ها و تمدن‌های باستانی در این نواحی بر پایه مرزهای سیاسی امروزی مقدور نیست، به نحوی که در بسیاری از دوره‌های مختلف فرهنگی، فرهنگ مشترک و واحدی در این نواحی گسترده بوده است. از این رو، هدف اصلی از این درس آشنایی دانشجویان با فرهنگ های مختلف آسیای صغیر و قفقاز و پیوندهای مشترک آنها با سرزمین ایران می‌باشد.

سرفصل درس:

پیش از تاریخ آسیای صغیر و قفقاز
فرهنگ کور-ارس در قفقاز و آسیای صغیر و ایران
هیتی‌ها در آسیای صغیر
اورارتوها در آسیای صغیر و قفقاز
تاثیر الگوهای فرهنگی اورارتو در دوره ماد و هخامنشی
ساتراپ‌های هخامنشی در آسیای صغیر و قفقاز
سلوکیان و حکومت‌های محلی آسیای صغیر و قفقاز
حکومت‌های محلی آسیای صغیر و قفقاز همزمان با اشکانیان و امپراتوری روم
آسیای صغیر، قفقاز، روم شرقی و بیزانس

سرفصل درس:

هفته	سرفصل
اول	سرزمین‌های آسیای صغیر و قفقاز
دوم	گاهنگاری تطبیقی فرهنگ‌های منطقه
سوم	آسیای صغیر و قفقاز در دوره پارینه سنگی
چهارم	آسیای صغیر و قفقاز در دوره نوسنگی
پنجم	آسیای صغیر و قفقاز در دوره مس سنگی
ششم	آسیای صغیر و قفقاز در عصر مفرغ
هفتم	فرهنگ کور-ارس و گسترش آن

هشتم	آسیای صغیر و قفقاز در عصر آهن
نهم	نظریه‌های مهاجرت و شواهد جابجایی اقوام در عصر آهن منطقه
دهم	تمدن هیثیت
یازدهم	تمدن اورارتو
دوازدهم	اورارتوها در ایران
سیزدهم	تمدن یونانی در غرب آسیای صغیر
چهاردهم	هخامنشیان در منطقه
پانزدهم	سلوکیان و پارتیان در منطقه
شانزدهم	ساسانیان در منطقه

ارزشیابی:

ارزشیابی مستمر	میان ترم	آزمون‌های نهایی		پروژه
		نوشتاری	عملکردی	
		*		

منابع اصلی:

- یران، ب. (۱۳۸۵). امپراتوری هخامنشی. (ترجمه ناهید فروغان)، تهران: نشر و پژوهش فرزاد روز و نشر قطره، جلد دوم
- پیوتروفسکی، ب. (۱۳۸۳). تمدن اورارتو. (ترجمه حمید خطیب شهیدی)، تهران: میراث فرهنگی
- فیروزمندی شیره جینی، ب. (۱۳۸۹). آسیای صغیر در دوران تاریخی. تهران: انتشارات سمت
- فیروزمندی شیره جینی، ب. (۱۳۹۳). باستان‌شناسی و هنر آسیای صغیر (پیش از تاریخ). تهران: انتشارات سمت
- گروه مولفان (۱۳۸۸). باستان‌شناسی آذربایجان از دوره اورارتو تا شروع اشکانی. (ترجمه محمد فیض خواه و صمد علیون)، تبریز: نشر اختر.
- گرنی، ا. (۱۳۸۸). هیتی‌ها. (ترجمه رقیه بهزادی)، تهران: پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی.
- هزبری نویری، ع. (۱۳۸۲). نگاهی جدید به معماری دفاعی اورارتو، مجموعه مقالات مطالعات ایرانی، سازمان فرهنگ و ارتباطات اسلامی. ۴۴-۳۱

Hewsen, R. H. (2001). Armenia. A Historical Atlas. Chicago: The University of Chicago Press
 Shahbazi, SH. (1975). A. The Irano-Lycian Monuments, Tehran: Institute of Achaemenid Research
 McMahon, G and Sharon Steadman (2013). The Oxford handbook of Ancient Anatolia, Oxford University Press.

سرفصل درس: باستان شناسی آسیای مرکزی						
دروس پیش نیاز:	تعداد واحد نظری:			تعداد واحد:	عنوان درس به فارسی: باستان شناسی آسیای مرکزی	
	تعداد واحد عملی:			۲		
	تعداد واحد نظری:	الزامی	تخصصی	تعداد ساعت:	عنوان درس به انگلیسی: Archaeology of Central Asia	
	تعداد واحد عملی:					۳۳
	تعداد واحد نظری: ۲	اختیاری	آموزش تکمیلی عملی: ☐ دارد ☒ ندارد			
	تعداد واحد عملی:		سفر علمی ☐ کارگاه ☐ آزمایشگاه ☐ سمینار ☐			
سال ارائه درس: ۹۸-۹۹						

اهداف درس: آشنا کردن دانشجویان با ادوار گوناگون پیش از تاریخ آسیای مرکزی. به ویژه تمدن آمودریا و دوره هایی که آسیای مرکزی تابع حکومتی ایرانی یا در برهم کنش نزدیک سیاسی-فرهنگی با ایران بود.

- کشف میراث باستانی آسیای مرکزی
- جغرافیای طبیعی و زیست بوم شناسی
- گاهنگاری و فرهنگ های پیش از تاریخ آسیای مرکزی
- سقوط تمدن آمودریا و ورود هندو ایرانیان
- آسیای مرکزی در عصر آهن
- آسیای مرکزی در زمان هخامنشیان
- آسیای مرکزی در زمان سلوکیان و اشکانیان
- آسیای مرکزی در زمان ساسانیان
- ورود اسلام به آسیای میانه

سرفصل درس:

سرفصل	هفته
کشف میراث باستانی آسیای مرکزی	اول
جغرافیای طبیعی و زیست بوم شناسی	دوم
دوران پارینه سنگی	سوم
دوره نوسنگی	چهارم
دوره مس و سنگ	پنجم
تمدن آمودریا ۱	ششم
تمدن آمودریا ۲	هفتم
سقوط تمدن آمودریا و ورود هندو ایرانیان	هشتم
عصر آهن	نهم
آسیای مرکزی در زمان هخامنشیان	دهم
آسیای مرکزی در زمان سلوکیان و اشکانیان	یازدهم
آسیای مرکزی در زمان ساسانیان	دوازدهم

سازمان آموزش
۱۳۰۰

سیزدهم	هیاطله
چهاردهم	کوشانیان
پانزدهم	ورود اسلام به آسیای مرکزی
شانزدهم	آسیای مرکزی: چهارراه تمدن‌ها

ارزشیابی:

ارزشیابی مستمر	میان ترم	آزمون‌های نهایی		پروژه
		نوشتاری	عملکردی	
		۵		

منابع اصلی:

کوهل، ف. (۱۳۹۶). باستان‌شناسی آسیای مرکزی: از پارینه سنگی تا عصر آهن. (ترجمه حسین رمضان پور و معصومه مرادیان)، تهران: نشر سمیرا.

فرانکین، گ. (۱۳۷۲). باستان‌شناسی در آسیای مرکزی (ترجمه صادق ملک شه‌میرزادی). تهران: وزارت امور خارجه.

ملک شه‌میرزادی، ص. (۱۳۷۴). تاریخ تمدن‌های آسیای مرکزی. تهران: یونسکو.

Christopher I. (2009). Beckwith, Empires of the Silk Road: A History of Central Eurasia from the Bronze Age to the Present. Princeton: Princeton University Press.

سرفصل درس: باستان شناسی شبه قاره هند					
دروس پیش نیاز:	تعداد واحد نظری:	تعداد واحد عملی:	نوع واحد	تعداد ساعات: ۳۲	عنوان درس به فارسی:
	تعداد واحد نظری:				تعداد واحد عملی:
	تعداد واحد نظری:	تعداد واحد عملی:			عنوان درس به انگلیسی: Archaeology of the Indian Subcontinent
	تعداد واحد نظری: ۲	تعداد واحد عملی:			
	تعداد واحد نظری:	تعداد واحد عملی:			
	تعداد واحد نظری:	تعداد واحد عملی:			
آموزش تکمیلی عملی: ☐ دارد ☒ ندارد					
سفر علمی ☐ کارگاه ☐ آزمایشگاه ☐ سمینار ☐					
سال ارائه درس: ۹۸-۹۹					

اهداف درس: آشنا کردن دانشجویان با ادوار گوناگون پیش از تاریخ و دوران تاریخی شبه قاره هند، به ویژه تمدن دره سند و دوره‌های تاریخی که هند در حال برهم کشش نزدیک سیاسی-فرهنگی با ایران بود.

سرفصل درس:

کشف هند باستان
 جغرافیای طبیعی و زیست‌بوم شناسی هند
 گاهنگاری و فرهنگ‌های پیش از تاریخ دره سند
 تمدن دره سند
 ورود آریاییان
 دوره حکومت‌های منطقه‌ای
 هند، هخامنشیان و اسکندر
 امپراطوری موریایی
 حکومت‌های منطقه‌ای در شمال و جنوب هند
 امپراطوری ویکانگرا
 درآمدی بر مذاهب و زبان‌های هند

سرفصل درس:

هفته	سرفصل
اول	کشف هند باستان
دوم	جغرافیای طبیعی و زیست‌بوم شناسی هند
سوم	دوران یازینه سنگی
چهارم	دوره نوسنگی
پنجم	دوره مس و سنگ
ششم	تمدن دره سند ۱
هفتم	تمدن دره سند ۲
هشتم	تمدن دره سند ۳
نهم	ورود آریاییان

دهم	دوره حکومت‌های منطقه ای
یازدهم	هند، هخامنشیان و اسکندر
دوازدهم	امپراطوری موریایی
سیزدهم	حکومت‌های منطقه ای در شمال و جنوب هند
چهاردهم	امپراطوری وِجَناگرا
پانزدهم	امپراطوری گورکانی در شمال و مهاراجه نشین‌ها در مرکز و جنوب هند تا استعمار هند به دست انگلیس
شانزدهم	درآمدی بر مذاهب و زبان‌های هند

ارزشیابی:

ارزشیابی مستمر	میان ترم	آزمون‌های نهایی	
		نوشتاری	عملکردی
		*	

منابع اصلی:

سیدسجادی، س.م. (۱۳۹۸). باستان‌شناسی شبه قاره هند. تهران: سمت

سرفصل درس: باستان شناسی یونان و روم						
دروس پیش نیاز:	تعداد واحد نظری:			تعداد واحد: ۲	عنوان درس به فارسی: باستان شناسی یونان و روم	
	تعداد واحد عملی:					
	تعداد واحد نظری:	الزامی	تخصصی	تعداد ساعت: ۳۲	عنوان درس به انگلیسی: Archaeology of the Greco-Roman World	
	تعداد واحد عملی:					
	تعداد واحد نظری: ۲	اختیاری				
	تعداد واحد عملی:					
آموزش تکمیلی عملی: ☐ دارد ☒ ندارد سفر علمی ☐ کارگاه ☐ آزمایشگاه ☐ سمینار ☐						
سال ارائه درس: ۹۸-۹۹						

اهداف درس: آشنا کردن دانشجویان با ادوار گوناگون تمدن های یونان و روم، دستاوردهای فرهنگی تمدن یونانی-رومی و دوره هایی که یونان و روم با ایران در حال برهم کنش نزدیک سیاسی-فرهنگی بودند.

سرفصل درس:

- جغرافیای طبیعی و زیست بوم شناسی یونان
- دوران پیش از تاریخ
- شکل گیری تمدن یونان
- دوران عتیق
- دوران کلاسیک
- دوران یونانی مآبی
- درآمدی بر فرهنگ و مذهب یونان باستان
- جغرافیای طبیعی و زیست بوم شناسی ایتالیا
- دوران پیش از تاریخ تا تأسیس شهر رم
- پادشاهی روم
- جمهوری روم
- امپراطوری روم
- امپراطوری بیزانس

سرفصل درس:

هفته	سرفصل
اول	جغرافیای طبیعی و زیست بوم شناسی یونان
دوم	دوران پیش از تاریخ
سوم	ورود آخیان و شکل گیری تمدن یونان
چهارم	دوران عتیق
پنجم	دوران کلاسیک
ششم	دوران یونانی مآبی
هفتم	یونان تحت استیلای رومیان

هشتم	درآمدی بر فرهنگ و مذهب یونان باستان
نهم	جغرافیای طبیعی و زیست‌بوم شناسی ایتالیا
دهم	دوران پیش از تاریخ تا تأسیس شهر رم
یازدهم	پادشاهی روم
دوازدهم	جمهوری روم
سیزدهم	امپراطوری روم ۱
چهاردهم	امپراطوری روم ۲
پانزدهم	امپراطوری بیزانس
شانزدهم	اهمیت فرهنگ یونانی-رومی در تاریخ تمدن جهان

ارزشیابی:

پروژه	آزمون‌های نهایی		میان ترم	ارزشیابی مستمر
	عملکردی	نوشتاری		
		*		

ملزومات، تجهیزات و امکانات مورد نیاز برای ارائه:

منابع اصلی:

Bintliff, J. (2012). The Complete Archaeology of Greece: From Hunter-Gatherers to the 20th Century A.D. Malden MA: Wiley-Blackwell.
 Lane Fox, R. (2006). The Classical World: An Epic History of Greece and Rome, London: Penguin.

سرفصل درس: باستان شناسی خلیج فارس						
دروس پیش نیاز:	تعداد واحد نظری:			تعداد واحد: ۲	عنوان درس به فارسی:	
	تعداد واحد عملی:				باستان شناسی خلیج فارس	
	تعداد واحد نظری:	الزامی	تخصصی	تعداد ساعت: ۳۲	عنوان درس به انگلیسی: Archaeology of the Persian Gulf	
	تعداد واحد عملی:					
	تعداد واحد نظری: ۲	اختیاری	آموزش تکمیلی عملی: ☐ دارد ☒ ندارد			
	تعداد واحد عملی:		سفر علمی ☐ کارگاه ☐ آزمایشگاه ☐ سمینار ☐			
سال ارائه درس: ۹۸-۹۹						

اهداف درس: آشنا کردن دانشجویان با ادوار گوناگون پیش از تاریخ و تاریخی حوزه خلیج فارس و دریای عمان و دوره‌هایی که این حوزه تابع حکومتی ایرانی یا در حال برهم گنش نزدیک سیاسی-فرهنگی با ایران بود.

سرفصل درس:

جغرافیای طبیعی و زیست‌بوم شناسی

پیش از تاریخ خلیج فارس

تمدن دیلمون

عیلامیان و خلیج فارس

خلیج فارس در عصر آهن

هخامنشیان و خلیج فارس

سلوکیان و خلیج فارس

اشکانیان و خلیج فارس

ساسانیان در خلیج فارس و دریای عمان

ورود اسلام به خلیج فارس

سرفصل درس:

هفته	سرفصل
اول	جغرافیای طبیعی و زیست‌بوم شناسی
دوم	پیش از تاریخ خلیج فارس
سوم	ارتباط با بین النهرین و شکل گیری جوامع روستائین در حاشیه خلیج فارس
چهارم	تمدن دیلمون ۱
پنجم	تمدن دیلمون ۲
ششم	عیلامیان و خلیج فارس
هفتم	خلیج فارس در عصر آهن
هشتم	هخامنشیان و خلیج فارس
نهم	سلوکیان و خلیج فارس
دهم	اشکانیان و خلیج فارس

معاونت آموزش
کد (۳۰۰)

یازدهم	ساسانیان در خلیج فارس و دریای عمان
دوازدهم	بازرگانی دریایی از طریق خلیج فارس در دوره ساسانی
سیزدهم	نفوذ و گسترش مسیحیت در خلیج فارس
چهاردهم	ورود اسلام به خلیج فارس
پانزدهم	ملوک هرمز
شانزدهم	خلیج فارس: شریان ارتباطی خاور نزدیک با اقیانوس هند

ارزشیابی:

پروژه	آزمون های نهایی		عیان ترم	ارزشیابی مستمر
	عملکردی	نوشتاری		
		۵		

ملزومات، تجهیزات و امکانات مورد نیاز برای ارائه:

منابع اصلی:

یاتر، ل.ج. (۱۳۹۳). تاریخ خلیج فارس (ترجمه محمد آقاجری). تهران: نشر ققنوس.

خسروزاده، ع. (۱۳۹۶). باستان شناسی خلیج فارس در دوره اشکانی و ساسانی. تهران: سمت.

Potts, D.T. (2009). The Persian Gulf in Antiquity (2 vols.). Oxford University Press.

سازمان اسناد و کتابخانه ملی
جمهوری اسلامی ایران

سرفصل درس: باستان‌شناسی جهان اسلام					
دروس پیشنهادی:	تعداد واحد نظری:			تعداد واحد: ۲	عنوان درس به فارسی: باستان‌شناسی جهان اسلام
	تعداد واحد عملی:				
	تعداد واحد نظری:	الزامی	تخصصی	تعداد ساعت: ۳۲	عنوان درس به انگلیسی: Archaeology of the Islamic World
	تعداد واحد عملی:				
	تعداد واحد نظری: ۲	اختیاری	آموزش تکمیلی عملی: ☐ دارد ☒ ندارد		
تعداد واحد عملی:	سفر علمی ☐ کارگاه ☐ آزمایشگاه ☐ سمینار ☐				
سال ارائه درس: ۹۸-۹۹					

اهداف درس: با توجه به گستردگی قلمرو جهان اسلام (از هند تا شمال آفریقا)، بدیهی است که باستان‌شناسی هر منطقه ویژگی‌های خاص خود را دارا باشد. از این رو، تحولات و نوآوری‌ها در طیف وسیعی از عرصه‌ها از معماری و هنرهای تزئینی گرفته تا سفال در هر منطقه به گونه‌ای متفاوت رقم خوردند. شناخت خصوصیات منفرد و مشترک هر یک از این آثار در سطح بین‌منطقه‌ای برای تفسیرهای باستان‌شناختی از اهمیت زیادی برخوردار است. هدف از این درس، آشنایی دانشجویان با تاریخچه تحقیقات باستان‌شناسی در شبه‌قاره هند، آسیای مرکزی، خاورمیانه و شمال آفریقا و وجوه اشتراک و افتراق آثار و مواد فرهنگی مهم این بهته در سراسر دوران اسلامی است.

سرفصل درس

جغرافیای تاریخی و فرهنگی جهان اسلام
آشنایی با تاریخچه تحقیقات باستان‌شناسی در جهان اسلام
میانی و روش‌شناسی باستان‌شناسی جهان اسلام
طبقه‌بندی و گونه‌شناسی آثار و مواد فرهنگی دوران اسلامی
بررسی تطبیقی مهمترین آثار معماری و هنری قلمرو جهان اسلام
برهمکنش‌های میان سرزمین‌های جهان اسلام با نظر به آثار فرهنگی

سرفصل درس: باستان‌شناسی جهان اسلام

هفته	سرفصل
اول	بیان اهداف، منابع و برنامه درس
دوم	بررسی جغرافیای تاریخی و فرهنگی جهان اسلام
سوم	آشنایی با تاریخ و منابع تاریخی جهان اسلام (شبه‌قاره هند، آسیای مرکزی)
چهارم	آشنایی با تاریخ و منابع تاریخی جهان اسلام (خاورمیانه و شمال آفریقا)
پنجم	بررسی سفرنامه‌های جهانگردان ایرانی و عرب و توصیف آنان از آثار هر منطقه
ششم	آشنایی با تاریخچه تحقیقات باستان‌شناسی در جهان اسلام
هفتم	اصول، میانی و روش‌شناسی باستان‌شناسی جهان اسلام
هشتم	اصول طبقه‌بندی و گونه‌شناسی آثار و مواد فرهنگی دوران اسلامی
نهم	بررسی معماری و هنرهای تزئینی دوران اسلامی شبه‌قاره هند
دهم	بررسی و آشنایی با آثار و مواد فرهنگی دوران اسلامی آسیای مرکزی
یازدهم	بررسی و آشنایی با آثار و مواد فرهنگی دوران اسلامی عراق و سوریه

معاونت آموزشی
شماره (۲۰۰)

دوازدهم	بررسی و آشنایی با آثار و مواد فرهنگی دوران اسلامی مصر و شمال افریقا
سیزدهم	بررسی تطبیقی مهمترین آثار معماری و هنری قلمرو جهان اسلام
چهاردهم	برهمکنش‌های میان سرزمین‌های جهان اسلام با نظر به آثار فرهنگی
پانزدهم	وحدت معماری و هنرهای دوران اسلامی در جارجوب تنوع قومی و فرهنگی
شانزدهم	جمع‌بندی و مروری بر مهمترین نتایج

ارزشیابی:

ارزشیابی مستمر	میان ترم	آزمون‌های نهایی	
		نوشتاری	عملکردی
		۴	

منابع اصلی:

- اتینگهاوزن، ر. و گرابار، ا. (۱۳۷۷). هنر و معماری اسلامی ۱ (ترجمه یعقوب آژند). تهران: سمت.
 بلر، ش. و بلوم، ج. (۱۳۷۸). هنر و معماری اسلامی ۲ (ترجمه یعقوب آژند). تهران: سمت.
 گرابار، ا. (۱۳۷۹). شکل‌گیری هنر اسلامی (ترجمه مهرداد وحدتی دانشمند). تهران: پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی.
 هیلن‌براند، ر. (۱۳۸۰). معماری اسلامی: شکل‌گیری، کارکرد و معنی (ترجمه باقر آبتاللزاده شیرازی). تهران: روزنه.

Ettinghausen, R., Grabar, O. and M. Jenkins-Madina. (2003). Islamic Art and Architecture 650-1250 AD. The Yale University Press.

Hillenbrand, R. (1999). Islamic Art and Architecture. London: Thames and Hudson.

Hoyland, R. (2006). New Documentary Texts and the Early Islamic State. Bulletin of the School of Oriental and African Studies, University of London. Vol. 69, No. 3, pp. 395-416.

Lapidus, Iana. 1984. Muslim Cities in the Later Middle Ages. Cambridge: Cambridge University Press.

McPhillips, S. and Wordsworth, P. (eds.) (2016). Landscape of the Islamic World: Archaeology, History and Ethnography. Philadelphia: University of Pennsylvania Press.

Milwright, M. (2010) An Introduction to Islamic Archaeology. The New Edinburgh Islamic Surveys. Edinburgh: Edinburgh University Press.

Sijpesteijn, P. and Alexander T. Schubert (eds.) (2014). Documents and the History of the Early Islamic World. Leiden: Brill.

سرفصل درس: تاریخ هنر							
عنوان درس به فارسی: تاریخ هنر	تعداد واحد: ۲	تعداد واحد نظری:		نوع واحد	تعداد ساعت: ۳۲		
		تعداد واحد عملی:					
	تعداد واحد نظری: ۲	الزامی	تخصصی			اختیاری	
							تعداد واحد عملی:
		تعداد واحد نظری: ۲					
							تعداد واحد عملی:
آموزش تکمیلی عملی: ☐ دارد ☒ ندارد							
سفر علمی ☐ کارگاه ☐ آزمایشگاه ☐ سمینار ☐							
عنوان درس به انگلیسی: History of Art							
سال ارائه درس: ۹۸-۹۹							

اهداف درس: آشنا کردن دانشجویان با مبانی نظری و روش شناختی تاریخ هنر و مروری بر تاریخ هنر از دوران پارینه سنگی تا سده حاضر.

سرفصل درس:

مبانی نظری و روش شناختی تاریخ هنر

پیدایش هنر

هنر دوران پارینه سنگی میانه

هنر دوران پارینه سنگی جدید

هنر روستانشینان آغازین

هنر تمدن های آغازین

هنر در عصر امپراطوری ها

هنر قرون وسطی در اروپا

هنر اسلامی

هنر رنسانس

هنر مدرن

هنر پست مدرن

سرفصل درس:

هفته	سرفصل
اول	مبانی نظری و روش شناختی تاریخ هنر
دوم	چرا انسان به خلاقیت هنری نیاز دارد؟
سوم	پیدایش هنر: بطشی یا ناگهانی؟
چهارم	هنر دوران پارینه سنگی میانه
پنجم	هنر دوران پارینه سنگی جدید ۱
ششم	هنر دوران پارینه سنگی جدید ۲
هفتم	هنر روستانشینان آغازین
هشتم	هنر تمدن های آغازین ۱
نهم	هنر تمدن های آغازین ۲

عازمت آموزش
کتاب (۳۰۰)

دهم	هنر تمدن‌های آغازین ۳
یازدهم	هنر در عصر امپراطوری‌ها
دوازدهم	هنر قرون وسطی در اروپا
سیزدهم	هنر اسلامی
چهاردهم	هنر رنسانس
پانزدهم	هنر مدرن
شانزدهم	هنر پسا مدرن

ارزشیابی:

پروژه	آزمون‌های نهایی		میان ترم	ارزشیابی مستمر
	عملکردی	نوشته‌ای		
		•		

منابع اصلی:

مرزبان، پ. (۱۳۹۶). خلاصه تاریخ هنر، تهران: انتشارات علمی فرهنگی.
 هگل، گ.و.ف. (۱۳۹۱). مقدمه‌ای بر زیبایی‌شناسی. (ترجمه ستاره معصومی)، تهران: انتشارات نگاه.

سرفصل درس: موزه‌داری						
دروس پیش‌نیاز:	تعداد واحد نظری:			تعداد واحد: ۲	عنوان درس به فارسی: موزه‌داری	
	تعداد واحد عملی:					
	تعداد واحد نظری:	الزامی	تخصصی	تعداد ساعت: ۳۲	عنوان درس به انگلیسی: Museology/ Museum Studies	
	تعداد واحد عملی:					
	تعداد واحد نظری: ۲	اختیاری				
	تعداد واحد عملی:					
آموزش تکمیلی عملی: ☐ دارد ☐ ندارد سفر علمی: ☐ کارگاه ☐ آزمایشگاه ☐ سمینار ☐						
سال ارائه درس:						

اهداف درس: موزه‌ها گذرگاه‌هایی هستند که آثار گذشتگان را، برای آیندگان حفظ می‌کنند و شیوه زندگی، آداب و رسوم و احوال فکری مردم گذشته را نسبت به یکدیگر می‌سنجند. ماهیت باستان‌شناسی و ماهیت موزه‌ها در انواع مختلف آن، به عنوان مکانی برای حفظ و عرضه درست، روشمند و هدفمند پهنه‌های زیستی و مجموعه آثار مرتبط با حیات مادی و معنوی بشر در محیط زیست او، این دو نهاد را وجهی مشترک داده و اهداف و رسالت آنها را پیوند زده است.

بررسی رابطه متقابل و تأثیرگذار رویکرد باستان‌شناسی به مواد فرهنگی از یک سو، و بررسی سیر تحول تاریخی از گردآوری آثار طبیعی و فرهنگی در قالب مجموعه‌ها از دیرباز تا ظهور موزه‌ها و سامانه‌های اطلاعاتی و سیستم‌های مجازی عصر حاضر و تبیین علوم موزه‌ای در ساختار فوق العاده پیشرفته امروز از سوی دیگر از اهداف این درس برای درک نقش و جایگاه مهم موزه‌ها و کاربرد آن در اعتلای علمی و فرهنگی جوامع است.

سرفصل درس:

آشنایی با مفهوم موزه

آشنایی با پیشینه شکل‌گیری و سیر تحول تاریخی موزه‌ها

انواع موزه‌ها از حیث موضوعی و ساختاری

روش طبقه‌بندی اشیاء موزه و طرز نمایش صحیح آنها

کاربرد فناوری‌های نوین در موزه‌ها

بررسی عملکرد موزه در حوزه‌های آموزش، پژوهش، انتقال دانش و ارتقاء رشد فکری و اعتلای جامعه

رویکردهای ملی و بین‌المللی در تدوین مقررات و ضوابط و دستورالعمل‌ها و منشورهای ملی و بین‌المللی در ارتباط با موزه‌داری

منبع‌شناسی و روش‌شناسی تحقیق در حوزه موزه‌شناسی و علوم موزه‌ای

سرفصل درس:

هفته	سرفصل
اول	آشنایی با مفهوم موزه
دوم	آشنایی با پیشینه شکل‌گیری و سیر تحول تاریخی موزه‌ها
سوم	انواع موزه‌ها از حیث موضوعی
چهارم	انواع موزه‌ها از حیث ساختاری
پنجم	اصول کلی معماری موزه‌ها (ساختمان، چیدمان، نورپردازی، حرارت، دما و امنیت)

ششم	روش طبقه‌بندی اشیا موزه و طرز نمایش صحیح آنها
هفتم	کاربرد فناوری‌های نوین در موزه‌ها ۱
هشتم	کاربرد فناوری‌های نوین در موزه‌ها ۲
نهم	بررسی عملکرد موزه در حوزه‌های آموزش، پژوهش، انتقال دانش و ارتقاء رشد فکری و اعتلای جامعه
دهم	بررسی عملکرد موزه در حوزه‌های آموزش، پژوهش، انتقال دانش و ارتقاء رشد فکری و اعتلای جامعه
یازدهم	آشنایی و ارزیابی قوانین ملی و بین‌المللی در ارتباط با موزه‌ها
دوازدهم	آشنایی و ارزیابی قوانین ملی و بین‌المللی در ارتباط با موزه‌ها
سیزدهم	ارکان مدیریت موزه‌ها
چهاردهم	مروری بر پیشینه و نظام موزه داری برخی از موزه‌های داخلی و بین‌المللی
پانزدهم	مروری بر پیشینه و نظام موزه داری برخی از موزه‌های داخلی و بین‌المللی
شانزدهم	منبع‌شناسی در حوزه موزه‌داری و علوم موزه‌ای

ارزشیابی:

پروژه	آزمون‌های نهایی		میان ترم	ارزشیابی مستمر
	عملکردی	نوشتاری		
		*		

منابع اصلی:

- جهانگیرفر، م. (۱۳۹۲). موزه در ایران. تهران: سمیرا.
- خانی‌زاد، ش. (۱۳۹۱). طراحی موزه در ایران و جهان. تهران: نشر هنر معماری قرن.
- دسوالیز، آ و فرانسیسکو مایرس. (۱۳۹۲). مفاهیم کلیدی موزه شناسی، (ترجمه کورس سامانیان، مرضیه حکمت و معصومه کریمی)، تهران: ایکوم
- زاهدی، م و ... (۱۳۸۷). موزه، موزه داری و موزه‌ها. اصفهان: انتشارات چهارباغ
- طالبیان، نیما و ... (۱۳۹۵). موزه، جلد ۱ (۲۰۰۸-۱۹۶۳)، چاپ ششم. تهران: کتابکده کسری.
- طالبیان، ن و ... (۱۳۹۲). موزه، جلد ۲ (۲۰۱۴-۲۰۰۸). تهران: کتابکده کسری.
- ملاصالحی، ح. (۱۳۸۴). جستاری در فرهنگ، پدیده موزه و باستان‌شناسی. تهران: موسسه تحقیقات و توسعه علوم انسانی.
- نفسی، ن. (۱۳۸۰). موزه داری. تهران: انتشارات سمت.

- Ambrose, T., Crispin, P. T. (2012). Museums Basics. London; new York: Routledge
- Boylan, P. (2004). Running a museum : A Practical Handbook. Icom,
- Gaynor, K. (1996). A Bibliography for History, History Curatorship and Museums. Scholar Pr.
- Marty, P. F. and Burton Jones, K. (2008). Museum Informatics, People, Information, and Technology in Museums. New York: Routledge.
- Icom (2006). Code of Ethics for museums.
- Icom. (2017). Museums and Innovations.

سرفصل درس: عکاسی در باستان شناسی						
دروس پیش‌نماز:	تعداد واحد نظری:			تعداد واحد: ۲	عنوان درس به فارسی: عکاسی در باستان شناسی	
	تعداد واحد عملی:					
	تعداد واحد نظری:	الزامی	تخصصی	تعداد ساعت: ۴۸	عنوان درس به انگلیسی: Photography for Archaeology	
	تعداد واحد عملی:					
	تعداد واحد نظری: ۱	اختیاری				
	تعداد واحد عملی: ۱					
آموزش تکمیلی عملی: ☒ دارد ☐ ندارد سفر علمی ☒ کارگاه ☒ آزمایشگاه ☐ سمینار ☐						
سال ارائه درس:						

اهداف درس: مستندنگاری از آثار و مواد فرهنگی در مراحل مختلف کاوش و بعد از آن یکی از ارکان مهم فعالیت‌های باستان‌شناسی است که باید باستان‌شناسان به خوبی از عهده آن برآیند. عکاسی یکی از مهم‌ترین روش‌های مستندنگاری در فعالیت‌های باستان‌شناسی است. از دیرباز تاکنون به‌کارگیری عکاس متخصص یا باستان‌شناسی که تخصص لازم در عکاسی را داشته باشد در هیئت‌های باستان‌شناسی و موزه‌ها مرسوم بوده است. با پیشرفت علم و تکنولوژی و بوجود آمدن عکاسی دیجیتال و امکان ثبت لحظه به لحظه فعالیت‌ها و مستندنگاری آثار و مواد فرهنگی، لزوم استفاده از این فن‌آوری برای تمامی باستان‌شناسان امری لازم و ضروری است. هدف از این درس آشنایی دانشجویان به صورت تئوری و عملی از روش‌های صحیح عکاسی در باستان‌شناسی برای ثبت و ضبط دقیق فعالیت‌های باستان‌شناسی در بررسی و کاوش و اشیاء و مواد فرهنگی بعد از کاوش خواهد بود. همچنین در این درس دانشجویان با روش‌های ویرایش تصاویر، به منظور بالا بردن کیفیت عکس‌های تهیه شده برای ارائه بهتر در گزارش، مقالات و سمینارها آشنا خواهند شد.

سرفصل درس:

شناخت و ضرورت عکاسی در باستان‌شناسی
تاریخچه و سیر تکامل عکاسی در باستان‌شناسی
آشنایی با مسائل تکنیکی (دوربین، لنز، نور، ...)
آشنایی با طرح تجسم نهایی در عکاسی
چگونگی عکاسی از اشیاء
آشنایی با دوربین، لنزها، فیلترها و لوازم جانبی
چگونگی ثبت و ضبط پلان‌های محوطه‌های مسکونی
شیوه‌های عکسبرداری هوایی در بررسی‌ها و کاوش‌های باستان‌شناسی
ویرایش تصاویر با استفاده از نرم افزارهای ویرایش عکس

سرفصل درس:

هفته	سرفصل
اول	شناخت و ضرورت عکاسی در باستان‌شناسی، معماری محیطی، اشیاء موزه‌ای و گزارش‌های باستان‌شناسی
دوم	تاریخچه و سیر تکامل عکاسی در باستان‌شناسی
سوم	آشنایی با دوربین، لنزها، فیلترها و لوازم جانبی
چهارم	شناخت کامل نور و واحد نور در دید مرنی و گیرایش نور در سنسورهای دوربین

پنجم	پدیده نورهای افزایشی RGB و نورهای کاهشی CMY و کاربرد آن
ششم	مختصری درباره CCD , COMS
هفتم	مفهوم ISO یا حساسیت در دوربین‌های عکاسی و کاربرد آن در فضاهای نوری متفاوت
هشتم	مفهوم کلوین و انواع کلوین منابع نوری
نهم	نورسنجی در عکاسی و هماهنگ کردن شاتر و دیافراگم
دهم	آشنایی با طرح تجسم نهایی در عکاسی
یازدهم	لنز و چهار مفهوم مهم: عدسی و مرکز اپتیکی، کانون تصویر و فاصله کانونی به همراه معرفی لنزهای نرمال، تله فتو و واید انگل
دوازدهم	چگونگی عکاسی از اشیا
سیزدهم	آشنایی با دوربین، لنزها، فیلترها و لوازم جانبی
چهاردهم	چگونگی ثبت و ضبط پلان‌های محوطه‌های مسکونی
پانزدهم	شیوه‌های عکسبرداری هوایی در بررسی‌ها و کاوش‌های باستان‌شناسی
شانزدهم	ویرایش تصاویر با استفاده از نرم افزارهای ویرایش عکس

ارزشیابی:

پروژه	آزمون‌های نهایی		میان ترم	ارزشیابی مستمر
	عملکردی	نوشتاری		
	*	*		

منابع اصلی:

پرکل، د. (۱۳۹۳). ترکیب‌بندی در عکاسی. (ترجمه اسماعیل عباسی، احسان قنبری فرد). تهران: انتشارات زبان تصویر (کتاب برگار).

حسین طهرانی، ن. (۱۳۹۴). عکاسی در باستان‌شناسی و نگاهی به عکاسی مردم نگاری. تهران: انتشارات پایزنه.

غفوری، م. (۱۳۹۱). آموزش عکاسی. تهران: شرکت چاپ و نشر کتب درسی.

کاکاوند، ر. (۱۳۹۴). نورپردازی حرفه‌ای در عکاسی. تهران: ناشر شخصی.

محمدخانی، د. (۱۳۸۹). بوطیقای عکاسی. تهران: انتشارات جمال هنر

Dorrell, P. G. (1994). Photography in Archaeology and Conservation. Cambridge University Press.

Pokutta, D. (2009). Photography for Archaeologist. BAJR Practical Guide.

منابع فرعی:

سرفصل درس: میراث فرهنگی و گردشگری						
دروس پیش نیاز:	تعداد واحد نظری:			تعداد واحد: ۲	عنوان درس به فارسی: میراث فرهنگی و گردشگری	
	تعداد واحد عملی:					
	تعداد واحد نظری:	الزامی	نوع واحد	تعداد ساعت: ۲۲	عنوان درس به انگلیسی: Cultural Heritage and Tourism	
	تعداد واحد عملی: ۲					تخصصی
	تعداد واحد نظری:	اختیاری				
	تعداد واحد عملی:					
آموزش تکمیلی عملی: ☐ دارد ☒ ندارد						
سفر علمی ☐ کارگاه ☐ آزمایشگاه ☐ سمینار ☐						
سال ارائه درس:						

اهداف درس: آشنایی با میراث فرهنگی و گذشته هر جامعه‌ای و بازدید از این موارث فرهنگی توسط افراد مختلف، باعث به وجود آمدن صنعتی به نام توریسم و گردشگری شده است. گردشگری از مهمترین و بزرگترین مجموعه خدماتی جهان است که روز به روز بر اهمیت و ابعاد آن افزوده می‌شود و جایگاه رفیع‌تری در اقتصاد جهانی به خود اختصاص می‌دهد. به همین علت است که امروزه به عنوان صنعت گردشگری از آن یاد شده است.

در این درس دانشجویان علاوه بر آشنایی با میراث و میراث فرهنگی با طبقه‌بندی میراث و جایگاه باستان‌شناسی در آن و رابطه موزه‌ها با باستان‌شناسی آشنا شده و به درک رابطه بین گردشگری و مدیریت میراث فرهنگی پرداخته و رابطه بین گردشگری و میراث را با اقتصاد مورد مطالعه قرار خواهد داد.

سرفصل درس:

تعریف میراث و میراث فرهنگی

اقتصاد فرهنگی و جایگاه میراث فرهنگی و گردشگری در آن

انواع گردشگری

توسعه پایدار و گردشگری

میراث فرهنگی ایران و جایگاه آن در گردشگری

جایگاه و اهمیت باستان‌شناسی در میراث فرهنگی

اصول و مبانی گردشگری فرهنگی - میراثی

اصول برنامه ریزی و مقاصد گردشگری میراث فرهنگی

اثرات متقابل گردشگری و میراث فرهنگی

آشنایی با منشورها و معاهدات بین‌المللی در حوزه گردشگری و میراث فرهنگی

پیشینه و مروری بر نهادهای متولی میراث فرهنگی و گردشگری در ایران

اقتصاد و بازاریابی در حوزه میراث فرهنگی و گردشگری

سرفصل درس:

هفته	سرفصل
اول	تعریف میراث و میراث فرهنگی
دوم	انواع میراث فرهنگی: مملوس و غیرمملوس
سوم	اقتصاد فرهنگی

چهارم	جایگاه میراث فرهنگی و گردشگری در اقتصاد فرهنگی
پنجم	انواع گردشگری
ششم	انواع گردشگری
هفتم	توسعه پایدار و گردشگری
هشتم	میراث فرهنگی ایران و جایگاه آن در گردشگری
نهم	جایگاه و اهمیت باستان شناسی در میراث فرهنگی
دهم	اصول و مبانی گردشگری فرهنگی - میراثی
یازدهم	اصول برنامه ریزی و مقاصد گردشگری میراث فرهنگی
دوازدهم	اثرات متقابل گردشگری و میراث فرهنگی
سیزدهم	آشنایی با منشورها و معاهدات بین المللی در حوزه گردشگری و میراث فرهنگی
چهاردهم	پیشینه و مروری بر نهادهای متولی میراث فرهنگی و گردشگری در ایران
پانزدهم	اقتصاد و بازاریابی در حوزه میراث فرهنگی و گردشگری
شانزدهم	جمع بندی

ارزشیابی:

ارزشیابی مستمر	میان ترم	آزمون های نهایی	
		نوشتاری	عملکردی
		*	*

منابع اصلی:

- بک، لاری و کیبل، تدنی (۱۳۹۵). اصول تفسیر میراث در صنعت گردشگری. ترجمه بهرام نکونی صدری. تهران: مهکامه.
- توحیدی، فائق (۱۳۸۱). آشنایی با میراث فرهنگی (جلد ۱-۲-۳). تهران: سازمان میراث فرهنگی.
- تیموثی، دالان جی، و لیاویان. (۱۳۸۹). میراث فرهنگی و گردشگری در کشورهای در حال توسعه. مترجمین: اکبر پورفرج و جعفر باپیری، نشر: مهکامه.
- تیموثی، دالان (۱۳۹۴). میراث فرهنگی و گردشگری. ترجمه اکبر پورفرج و همکاران. تهران: مهربان
- صالحی پور، محمدرضا (۱۳۹۴). مدیریت گردشگری میراث فرهنگی: راهنمای عمل، اصفهان: انتشارات چهارباغ
- وطن دوست، رسول (۱۳۹۵). جستارهای تاریخی و فلسفی در حفاظت از میراث فرهنگی. تهران: پژوهشگاه میراث فرهنگی و گردشگری

Boniface, P., & Fowler, P. (2002). Heritage and Tourism in the Global Village. Routledge.

Comer, D. C and Willems, a (2019). Feasible Management of Archaeological Heritage Sites Open to Tourism. Washington: Springer.

Jansen-Verbeke, M., Priestley, G. K., & Russo, A. P. (Eds.). (2008). Cultural Resources for Tourism: patterns, processes and policies. Nova Science Pub Incorporated.

Leask, A., & Fyall, A. (2006). Managing World Heritage Sites. Routledge.

Misiura, S. (2006). Heritage Marketing. Routledge.

Ringer, G. (Ed.). (2013). Destinations: Cultural Landscapes of Tourism. Routledge.

Yeoman, I. (2007). Quality Issues in Heritage Visitor Attractions. Routledge.

سرفصل درس: مدیریت میراث فرهنگی						
دروس پیش نیاز:	تعداد واحد نظری:			تعداد واحد: ۲	عنوان درس به فارسی:	
	تعداد واحد عملی:				مدیریت میراث فرهنگی	
	تعداد واحد نظری:	الزامی	تخصصی	تعداد ساعت: ۳۲	عنوان درس به انگلیسی: Cultural Heritage Management	
	تعداد واحد عملی:					
	تعداد واحد نظری: ۲	اختیاری				
	تعداد واحد عملی:					
آموزش تکمیلی عملی: ☐ دارد ☒ ندارد						
سفر علمی ☐ کارگاه ☐ آزمایشگاه ☐ سمینار ☐						
سال ارائه درس:						

اهداف درس: میراث فرهنگی متعلق به تمامی افراد و تمامی نسل‌های جامعه است. حفاظت و صیانت از میراث فرهنگی به عنوان یکی از شاخصه‌های هویتی یک جامعه، بسیار با اهمیت و دارای ارزش است. تنها حفاظت و نگهداری از بافت، بدنه و کالبد تاریخی یک مکان میراثی اهمیت ندارد؛ بلکه موضوعات، مسایل و ارزش‌های چندگانه در این میراث گرانبهای بشری نهفته است که باید با بهره‌گیری هرچه بهتر از منابع، آن را شناخت، نسل‌های کنونی را از آن بهره‌مند کرد، آن را حفاظت نمود و به سلامت به نسل‌های آتی سپرد. در این درس دانشجویان با قوانین، سازمان‌ها، روش‌های مدیریتی و حفاظتی میراث فرهنگی آشنا خواهد شد.

سرفصل درس:

تعاریف، مبانی و اصول مدیریت موارث فرهنگی
 طبقه‌بندی موارث فرهنگی و منابع باستان‌شناختی
 آشنایی با سازمان‌های ملی و بین‌المللی متصدی مدیریت موارث فرهنگی
 تهدیدها و آفات موارث فرهنگی
 روش‌های حفاظت از موارث فرهنگی و منابع باستان‌شناختی
 مطالعه نمونه‌های موفق از روش‌های مدیریت موارث فرهنگی
 موارث فرهنگی در حمایت قانون
 مدیریت میراث فرهنگی جهانی
 آشنایی با منابع باستان‌شناختی در معرض خطر
 مدیریت موارث فرهنگی در معرض خطر
 مدیریت موارث فرهنگی در شرایط بحرانی (مدیریت بحران)
 روش‌های انتقال مفاهیم ارزش‌های منابع باستان‌شناختی به جامعه

سرفصل درس:

هفته	سرفصل
اول	میراث فرهنگی، تعاریف
دوم	اصول مدیریت
سوم	اصول مدیریت میراث فرهنگی
چهارم	مدیریت میراث فرهنگی و صیانت از آثار ملی
پنجم	آشنایی با سازمان‌های ملی و بین‌المللی متصدی مدیریت موارث فرهنگی

معاونت آموزش
 ۲۰۰۱ ۱۳

ششم	تهدیدها و آفات موارث فرهنگی
هفتم	روش‌های حفاظت از موارث فرهنگی و منابع باستان‌شناختی ۱
هشتم	روش‌های حفاظت از موارث فرهنگی و منابع باستان‌شناختی ۲
نهم	قوانین میراث فرهنگی
دهم	میراث فرهنگی جهانی و قوانین مربوط به آن
یازدهم	مدیریت میراث فرهنگی جهانی
دوازدهم	آشنایی با منابع باستان‌شناختی در معرض خطر
سیزدهم	مدیریت موارث فرهنگی در معرض خطر
چهاردهم	مدیریت موارث فرهنگی در شرایط بحرانی (مدیریت بحران)
پانزدهم	روش‌های انتقال مفاهیم ارزش‌های منابع باستان‌شناختی به جامعه
شانزدهم	روش‌های مدیریتی در پیوند جامعه با میراث فرهنگی

ارزشیابی:

ارزشیابی مستمر	میان ترم	آزمون‌های نهایی	
		نوشتاری	عملکردی
		*	

منابع اصلی:

گامینی، و و ... (۱۳۹۷). مدیریت میراث فرهنگی جهانی. (ترجمه سید مصطفی بابایی). تهران: انتشارات مهنگامه.
 ملسیور فیلدن، ب و یوگا یوکیلتو (۱۳۸۲). رهنمودهای مدیریت برای محوطه‌های میراث جهانی. (ترجمه سوسن جرافچی). تهران: انتشارات سازمان میراث فرهنگی کشور

Comer, D. C., Silverman, H., and Lüth, F., (2016). Springer Briefs in Archaeological Heritage Management. Springer.

Cleere, H. (ed.). (2005). Archaeological Heritage Management in New World. London: Routledge.

Wheatley, D., (1995). The Impact of Information Technology on the Practice of Archaeological Management. In M. A. Cooper, A. Firth, J. Carman, and D. Wheatley, (eds.), Managing Archaeology. London: Routledge, 163-174.

دفتر آمار و احصاء
شماره ۱۰۰۰

سرفصل درس: زبان فارسی باستان						
دروس پیش‌نیاز:	تعداد واحد نظری:			تعداد واحد: ۲	عنوان درس به فارسی: زبان فارسی باستان	
	تعداد واحد عملی:					
	تعداد واحد نظری:	الزامی	تخصصی	تعداد ساعت: ۳۲	عنوان درس به انگلیسی: An Introduction to Old Persian	
	تعداد واحد عملی:					
	تعداد واحد نظری: ۲	اختیاری				
	تعداد واحد عملی:					
آموزش تکمیلی عملی: ☐ دارد ☒ ندارد سفر علمی ☐ کارگاه ☐ آزمایشگاه ☐ سمینار ☐						
سال ارائه درس:						

اهداف درس: آشنایی با آثار، خط و مقدمات دستور زبان فارسی باستان

سرفصل درس:

جایگاه و اهمیت زبان فارسی باستان در خانواده زبان های ایرانی
آموزش خط میخی باستان و شیوه حرف نویسی و واج نویسی آن
آشنایی با مبانی دستور زبان فارسی باستان و توصیف ساختمان آوایی، صرفی و نحوی آن
خواندن متون ساده به زبان فارسی باستان

سرفصل درس:

هفته	سرفصل
اول	معرفی منابع و کلیات
دوم	آشنایی با خانواده زبان های ایرانی
سوم	جایگاه و اهمیت زبان فارسی باستان در خانواده زبان های ایرانی
چهارم	آموزش خط میخی باستان
پنجم	شیوه حرف نویسی
ششم	شیوه واج نویسی
هفتم	آشنایی با مبانی دستور زبان فارسی باستان
هشتم	آشنایی با مبانی دستور زبان فارسی باستان
نهم	توصیف ساختمان آوایی توصیف ساختمان آوایی
دهم	توصیف ساختمان صرفی توصیف ساختمان آوایی
یازدهم	توصیف ساختمان نحوی توصیف ساختمان آوایی
دوازدهم	خواندن متون ساده به زبان فارسی باستان
سیزدهم	خواندن متون ساده به زبان فارسی باستان
چهاردهم	خواندن متون ساده به زبان فارسی باستان
پانزدهم	خواندن متون ساده به زبان فارسی باستان
شانزدهم	جمع بندی

پروژه	آزمون های نهایی		میان ترم	ارزشیابی مستمر
	عملکردی	نوشتاری		
		*		

منابع اصلی:

ابوالقاسمی، م. (۱۳۷۵-۱۳۷۶). راهنمای زبان های باستانی ایران (۲ جلد). تهران: سمت.

شارب، ر. ن. (۱۳۴۶). فرمان های شاهان هخامنشی. شیراز: دانشگاه شیراز.

مولایی، ج. (۱۳۹۲). راهنمای زبان فارسی باستان (چاپ دوم). تهران: مهرنامگ.

Brandendstein, W und M. Mayhofer (1964). Handbuch des Altpersischen. Wiesbaden.

Hinz, W. (1972). Neue Wege in Altpersischen. Wiesbaden.

Kent, R. (1946). Old Persian: Grammar, Texts, Lexicon. Cenneticut: New Haven.

Schmitt, R. (1989). "Altpersisch". Compendium Linguarum Iranicarum. Wiesbaden, pp. 56-85.

Schmitt, R. (2008). "Old Persian". The Ancient Languages of Asia and the Americas (ed. R. D. Woodard). Cambridge: Cambridge University Press. pp. 76-100.

Skjærvø, P. O. (2010). "Old Persian". The Iranian Languages (ed. G. Windfuhr). London and New York, pp. 43-195.

منابع فرعی:

سرفصل درس: زبان فارسی میانه					
دروس پیش نیاز:	تعداد واحد نظری:			تعداد واحد: ۲	عنوان درس به فارسی: زبان فارسی میانه
	تعداد واحد عملی:				تعداد ساعت: ۳۲
	تعداد واحد نظری:	الزامی	نوع واحد		
	تعداد واحد عملی: ۳			اختیاری	
	تعداد واحد نظری:				
	تعداد واحد عملی:				
آموزش تکمیلی عملی: ☐ دارد ☒ ندارد سفر علمی ☐ کارگاه ☐ آزمایشگاه ☐ سمینار ☐					
سال ارائه درس:					

اهداف درس: آشنایی با اثار، خط و مقدمات دستور فارسی میانه

سرفصل درس:

معرفی آثار بازمانده از زبان فارسی میانه
آموزش خط فارسی میانه و شیوه حرف نویسی و واج نویسی آن
آشنایی با هزوارش های خط فارسی میانه
آشنایی با مبانی دستور زبان فارسی میانه و توصیف ساختمان آوایی، صرفی و نحوی آن
خواندن متون ساده به فارسی میانه

سرفصل درس:

هفته	سرفصل
اول	معرفی منابع و کلیات
دوم	آشنایی با خانواده زبان های ایرانی
سوم	جایگاه و اهمیت زبان فارسی میانه در خانواده زبان های ایرانی
چهارم	معرفی آثار بازمانده از زبان فارسی میانه: متون
پنجم	معرفی آثار بازمانده از زبان فارسی میانه: کتیبه ها
ششم	آموزش خط فارسی میانه
هفتم	شیوه حرف نویسی و واج نویسی خط فارسی میانه
هشتم	آشنایی با هزوارش های خط فارسی میانه
نهم	آشنایی با مبانی دستور زبان فارسی میانه
دهم	آشنایی با مبانی دستور زبان فارسی میانه
یازدهم	توصیف ساختمان آوایی، صرفی و نحوی زبان فارسی میانه
دوازدهم	توصیف ساختمان آوایی، صرفی و نحوی زبان فارسی میانه
سیزدهم	خواندن متون ساده به فارسی میانه: کتیبه ای
چهاردهم	خواندن متون ساده به فارسی میانه: متن
پانزدهم	خواندن متون ساده به فارسی میانه: متن
شانزدهم	جمع بندی

ارزشیابی:

پروژه	آزمون‌های نهایی		میان ترم	ارزشیابی مستمر
	عملکردی	نوشتاری		
		*		

منابع اصلی:

- ابوالقاسمی، م. (۱۳۷۵-۱۳۷۶). راهنمای زبان های باستانی ایران (۲ جلد). تهران: سمت.
- اکبرزاده، داریوش و محمود طاووسی. ۱۳۸۵. کتیبه های فارسی میانه (پهلوی ساسانی) (شامل چهل و پنج کتیبه و یادداشت). تهران: نقش هستی.
- آموزگار، ز. و ا. تفضلی (۱۳۸۰). زبان پهلوی، ادبیات و دستور آن (چاپ سوم). تهران: معین.
- تفضلی، ا. (۱۳۹۳). تاریخ ادبیات ایران پیش از اسلام (چاپ ششم). تهران: سخن.
- جعفری دهقی، محمود. ۱۳۹۵. راهنمای کتیبه های فارسی میانه (پهلوی ساسانی). تهران: سمت.
- زیتوی، ف. ۱۳۸۷. "کتیبه های فارسی میانه". تاریخ ایران کمبریج، جلد سوم قسمت دوم، تهران: امیرکبیر، صص. ۷۹۹-۸۱۱.
- عربان، سعید. ۱۳۸۳. راهنمای کتیبه های ایرانی میانه پهلوی - پارتی. تهران: سازمان میراث فرهنگی (پژوهشگاه).
- نصراله زاده، سیروس و حمیدرضا رضایی صدر. ۱۳۸۶. راهنمای ادبیات کتیبه های ایرانی و انیرانی. تهران: سازمان میراث فرهنگی، صنایع دستی و گردشگری (پژوهشکده ی زبان شناسی، کتیبه ها و متون).
- نصراله زاده، سیروس. ۱۳۸۵. کتیبه های پهلوی گلزرون. نشر کازرونیه.
- نصراله زاده، سیروس. ۱۳۹۷. کتیبه های خصوصی فارسی میانه ساسانی و پساساسانی (گورنوشته، یادبودی). تهران: پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی.

- Boyce, M. (1968). "Middle Persian Literature", Handbuch der Orientalistik. Abt.1, Bd.4. Abs.2: Literature, Lief.1, Leiden, pp. 31-66.
- Mackenzie, M. (1971). A Concise Pahlavi Dictionary. Oxford: Oxford University Press.
- Nyberg, H.S. A Manual of Pahlavi. Vols. I-II. Wiesbaden: Otto Harrassowitz.

منابع فرعی:

سرفصل درس: زبان اوستایی						
دروس پیش‌نیاز:	تعداد واحد نظری:			تعداد واحد: ۲	عنوان درس به فارسی: زبان اوستایی	
	تعداد واحد عملی:					
	تعداد واحد نظری:	الزامی	نوع واحد	تعداد ساعت: ۳۲	عنوان درس به انگلیسی: An Introduction to Avestan	
	تعداد واحد عملی: ۳					تخصصی
	تعداد واحد نظری:	اختیاری				
	تعداد واحد عملی:					
آموزش تکمیلی عملی: ☐ دارد ☒ ندارد سفر علمی ☐ کارگاه ☐ آزمایشگاه ☐ سمینار ☐						
سال ارائه درس:						

اهداف درس: آشنایی با اثار، خط و مقدمات دستور زبان اوستایی

سرفصل درس:

جایگاه و اهمیت زبان اوستایی در خانواده زبان های ایرانی
آشنایی با متون اوستایی و محتوای آنها
آموزش الفبای اوستایی و شیوه حرف نویسی آن
آشنایی با مبانی دستور زبان اوستایی و توصیف ساختار آوایی، صرفی و نحوی آن
خواندن متون ساده به زبان اوستایی

سرفصل درس:

هفته	سرفصل
اول	معرفی منابع و کلیات
دوم	آشنایی با خانواده زبان های ایرانی
سوم	جایگاه و اهمیت زبان اوستایی در خانواده زبان های ایرانی
چهارم	آشنایی با متون اوستایی
پنجم	آشنایی با تنوع موضوعی متون اوستایی
ششم	آموزش الفبای اوستایی
هفتم	شیوه حرف نویسی
هشتم	آشنایی با مبانی دستور زبان فارسی میانه
نهم	آشنایی با مبانی دستور زبان فارسی میانه
دهم	توصیف ساختمان آوایی، صرفی و نحوی زبان اوستایی
یازدهم	توصیف ساختمان آوایی، صرفی و نحوی زبان اوستایی
دوازدهم	خواندن متون ساده به زبان اوستایی
سیزدهم	خواندن متون ساده به زبان اوستایی
چهاردهم	خواندن متون ساده به زبان اوستایی
پانزدهم	خواندن متون ساده به زبان اوستایی
شانزدهم	جمع بندی

سرفصل درس: علم و فناوری در دوران اسلامی						
دروس پیش نیاز:	تعداد واحد نظری:		نوع واحد	تعداد واحد: ۳	عنوان درس به فارسی: علم و فناوری در دوران اسلامی	
	تعداد واحد عملی:					
	تعداد واحد نظری:	الزامی	تخصصی	تعداد ساعت: ۳۲	عنوان درس به انگلیسی: Science and Technology in the Islamic Period	
	تعداد واحد عملی:					
	تعداد واحد نظری: ۳	اختیاری				آموزش تکمیلی عملی: ☐ دارد ☒ ندارد
	تعداد واحد عملی:					
						سفر علمی ☐ کارگاه ☐ آزمایشگاه ☐ سمینار ☐
						سال ارائه درس: ۹۸-۹۹

اهداف درس:

تمدن اسلامی موجبات پیدایش، بهره برداری و گسترش فناوری های گوناگونی را فراهم کرده است. خصوصاً در قرون اولیه و میانی. این فناوری های در حوزه های مختلفی از معماری تا ساخت و تزئین اشیاء مختلف کاربرد داشته اند و موجب ساخت بناها و ابزار و وسایل مختلف شده اند. در منابع مکتوب دوران اسلامی اشارات و اطلاعاتی درباره این فنون و کاربرد آنها وجود دارد، ولی در کنار این منابع لازم است با روش های مختلف میان رشته ای معمول در باستان شناسی به مطالعه محصولات این فنون نیز پرداخت تا جوانب و جزئیات گوناگون فناوری اسلامی در حوزه های مختلف به شکلی جامع تر مورد توجه و تحقیق قرار گیرد. در این راستا، هدف اصلی این درس آشنایی دانشجویان با حوزه های مختلف فناوری دوران اسلامی و ترغیب آنان به مطالعه و پژوهش در این زمینه است.

سرفصل درس:

مواد و مصالح مورد نیاز برای معماری و هنرهای دوران اسلامی (انواع سنگ ها، انواع خاکها، انواع فلزات و آلیاژها، انواع رنگ ها و...) .

معادن مهم دوران اسلامی (بر اساس منابع مکتوب تاریخی و یافته های باستان شناسی)

شیوه های بهره برداری از آب و منابع آبی در دوران اسلامی، ذخیره آب و پل سازی و سدسازی

شیوه های کشاورزی و بهره برداری از زمین در دوران اسلامی

شیوه های تهیه رنگینه ها و رنگزاهای طبیعی و معدنی در دوران اسلامی

شیوه های ریسندگی و بافندگی و تهیه منسوجات و انواع فرش ها در دوران اسلامی

شیوه های گرمایش و سرمایش (تهویه) در معماری اسلامی و شیوه های تأمین نور در معماری اسلامی

شیوه های ساخت طاق و گنبد و ستون و ... در معماری اسلامی و رعایت اصول استاتیکی و دینامیکی ساختمان

شیوه ها و ابزارهای تراش شیشه، حکاکی چوب، سنگ های زینتی، فلز

سلاح ها و ابزار جنگی

شیوه های فرآوری مواد خوراکی، تقطیر، روغن کشی، عصاره کشی و ...

سرفصل درس:

هفته	سرفصل
اول	درآمدی بر تاریخ علم و فناوری
دوم	سرچشمه های فناوری اسلامی
سوم	نقش ایرانیان در علم و فناوری اسلامی
چهارم	فناوری اسلامی در ساختمان سازی - مصالح و مواد

کتابخانه آیت الله العظمی
کد (۲۰۰)

سرفصل درس: پایان نامه کارشناسی							
عنوان درس به فارسی: پایان نامه کارشناسی	تعداد واحد: ۲	تعداد واحد نظری:		نوع واحد	تعداد ساعت: ۶۴		
		تعداد واحد عملی:					
	تعداد واحد نظری:	الزامی	تخصصی			اختیاری	
							تعداد واحد عملی:
		تعداد واحد نظری:					
		تعداد واحد عملی: ۲					
آموزش تکمیلی عملی: ☐ دارد ☒ ندارد سفر علمی ☐ کارگاه ☐ آزمایشگاه ☐ سمینار ☐							
سال ارائه درس: ۹۸-۹۹							

اهداف درس: آشنایی و مهارت دانشجویان در انجام پروژه‌های پژوهشی باستان‌شناسی به ویژه جهت آمادگی و تمرین ورود به مقاطع تحصیلات تکمیلی.

سرفصل درس: ندارد

هفته	سرفصل
اول	
دوم	
سوم	
چهارم	
پنجم	
ششم	
هفتم	
هشتم	
نهم	
دهم	
یازدهم	
دوازدهم	
سیزدهم	
چهاردهم	
پانزدهم	
شانزدهم	

ارزشیابی:

ارزشیابی مستمر	میان ترم	آزمون‌های نهایی	
		عملکردی	پروژه

پنجم	فناوری اسلامی در ساختمان سازی- طاق و گنبد
ششم	فناوری اسلامی در ساختمان سازی- آرایه‌ها و تزئینات
هفتم	فناوری اسلامی در بهره برداری از منابع آب
هشتم	فناوری اسلامی در پارچه بافی و رنگرزی
نهم	فرش بافی
دهم	فناوری تولید سفال اسلامی
یازدهم	فنون مختلف تزئین سفال اسلامی
دوازدهم	فلزکاری-سلاح ها
سیزدهم	فلزکاری-ظروف و اشیاء تزئینی
چهاردهم	حکاکی و مهرسازی
پانزدهم	فنون مختلف تزئینی
شانزدهم	جایگاه تمدن اسلامی در توسعه علم و فناوری

ارزشیابی:

پروژه	آزمون‌های نهایی		میان ترم	ارزشیابی مستمر
	عملکردی	نوشته‌ای		
		۴		

منابع اصلی:

- هیل، د. ر. (۱۳۹۳). تاریخ تحلیلی علم و فناوری در جهان اسلام (ترجمه سعید رفعت جاه). تهران: رشد.
- Ansari, S. M. Razauallah (2002). *Science and Technology in the Islamic World*. Turnhout: Brepols.
- Hassan, Ahmad Y and Donald R. Hill (1986). *Islamic Technology*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Hill, Donald Routledge (1993). *Islamic Science And Engineering*. Edinburgh University Press.
- Hill, D. R. (1998). *Studies in Medieval Islamic Technology: From Philo to al-Jazari – from Alexandria to Diyar Bakr (Variorum Collected Studies)*. Routledge.
- Hill D.R. (2008) *Technology in the Islamic World*. In: Selin H. (eds) *Encyclopaedia of the History of Science, Technology, and Medicine in Non-Western Cultures*. Springer, Dordrecht.
- Tahri, Ali (2012). *Islamic Civilization's Contribution to Science and Technology*. 2nd Asia-Arab Sustainable Energy Forum Jointly with 4th International Sahara Solar Breeder Workshop At: ORAN - 15 & 16 May 2012, ALGERIA.
- Masood, E. (2009). *Science and Islam: A History*. Icon Books
- Morelon, Régis; Rashed, Roshdi (1996). *Encyclopedia of the History of Arabic Science*. Routledge

ارزشیابی:

پروژه	آزمون های نهایی		میان ترم	ارزشیابی مستمر
	عملکردی	نوشتاری		
		*		

منابع اصلی:

ابوالقاسمی، م. (۱۳۷۵-۱۳۷۶). راهنمای زبان های باستانی ایران (۲ جلد). تهران: سمت.

راشد محصل، محمدتقی (۱۳۶۳). درامدی بر دستور زبان اوستایی. تهران: کاربان.

Hale, M (). "Avestan", The Ancient Languages of Asia and the Americas (ed. R. D. Woodard). Cambridge: Cambridge University Press, pp. 101-122.

Hoffmann, K. (1987). "Avestan Language". Encyclopedia Iranica (ed. E. Yarshater). London/New York, Vol. 3, pp. 47-62.

Kellens, J. (1987). "Avesta". Encyclopedia Iranica (ed. E. Yarshater). London/New York, Vol. 3, pp. 35-44.

Martínez, J. and M. de Vaan (2014). Introduction to Avestan. (tr. By S. Sandell). Leiden/Boston.

سرفصل درس: زبان عیلامی							
دروس پیش نیاز:	تعداد واحد نظری:		نوع واحد	تعداد	عنوان درس به فارسی:		
	تعداد واحد عملی:			واحد: ۲	زبان عیلامی		
	تعداد واحد نظری:	تخصصی	تعداد ساعت: ۳۲	عنوان درس به انگلیسی: An Introduction to Elamite			
	تعداد واحد عملی:					الزامی	
	تعداد واحد نظری: ۳					اختیاری	
	تعداد واحد عملی:						
آموزش تکمیلی عملی: ☐ دارد ☒ ندارد سفر علمی ☐ کارگاه ☐ آزمایشگاه ☐ سمینار ☐							
سال ارائه درس: ۹۸-۹۹							

اهداف درس: آشنایی دانشجویان با کلیات زبان و نگارش عیلامی

سرفصل درس:

کشف رمز زبان عیلامی

شجره نامه زبان عیلامی

آغاز عیلامی

عیلامی خطی

عیلامی قدیم

عیلامی میانی

عیلامی نو

عیلامی هخامنشی

دستور زبان عیلامی

گونه شناسی کتیبه های عیلامی

عیلامی و دیگر زبان های ایران باستان

سرفصل درس:

هفته	سرفصل
اول	کشف رمز زبان عیلامی
دوم	شجره نامه زبان عیلامی
سوم	آغاز عیلامی
چهارم	عیلامی خطی
پنجم	عیلامی قدیم
ششم	عیلامی میانی
هفتم	عیلامی نو
هشتم	عیلامی هخامنشی
نهم	دستور زبان عیلامی ۱
دهم	دستور زبان عیلامی ۲
یازدهم	دستور زبان عیلامی ۳
دوازدهم	گنجینه واژگان زبان عیلامی

سیزدهم	آواشناسی زبان عیلامی
چهاردهم	ریخت‌شناسی خط عیلامی
پانزدهم	گونه‌شناسی کتیبه‌های عیلامی
شانزدهم	عیلامی و دیگر زبان‌های ایران باستان

ارزشیابی:

پروژه	آزمون‌های نهایی		میان ترم	ارزشیابی مستمر
	عملکردی	نوشتاری		
		*		

ملزومات، تجهیزات و امکانات مورد نیاز برای ارائه:

منابع اصلی:

Stolper, M. W. (2004). "Elamite." In *The Cambridge Encyclopedia of the World's Ancient Languages*. Cambridge: Cambridge University Press.

سرفصل درس: آشنایی با زبان های سومری و اکدی					
دروس پیش نیاز:	تعداد واحد نظری:		نوع واحد	تعداد واحد: ۲	عنوان درس به فارسی:
	تعداد واحد عملی:				آشنایی با زبان های سومری و اکدی
	تعداد واحد نظری:	الزامی	تخصصی	تعداد ساعت: ۲۲	عنوان درس به انگلیسی: Introduction to Sumerian and Akkadian
	تعداد واحد عملی:				
	تعداد واحد نظری: ۲	اختیاری			
تعداد واحد عملی:					
آموزش تکمیلی عملی: ☐ دارد ☒ ندارد سفر علمی ☐ کژگانه ☐ آزمایشگاه ☐ سمینار ☐					
سال ارائه درس: ۹۸-۹۹					

اهداف درس:

- آشنا کردن دانشجویان با کلیات زبان های سومری و اکدی
- کشف رمز زبان های اکدی و سومری
- باستان شناسی زبان های سومری و اکدی
- دستور زبان سومری
- دستور زبان اکدی
- خط شناسی اکدی از دوره سلسله های قدیم تا دوره بابل نو
- گونه شناسی منابع سومری و اکدی
- میراث زبان های سومری و اکدی

هفته	سرفصل
اول	کشف رمز زبان های اکدی و سومری
دوم	باستان شناسی زبان های سومری و اکدی
سوم	دستور زبان سومری ۱
چهارم	دستور زبان سومری ۲
پنجم	گنجینه واژگان سومری
ششم	سومروگرم ها
هفتم	دستور زبان اکدی ۱
هشتم	دستور زبان اکدی ۱
نهم	دستور زبان اکدی ۲
دهم	دستور زبان اکدی ۳
یازدهم	اکدی قدیم
دوازدهم	بابلی
سیزدهم	آشوری
چهاردهم	خط شناسی اکدی از دوره سلسله های قدیم تا دوره بابل نو
پانزدهم	گونه شناسی منابع سومری و اکدی
شانزدهم	میراث زبان های سومری و اکدی

ارزشیابی:

پروژه	آزمون‌های نهایی		میان ترم	ارزشیابی مستمر
	عملکردی	نوشتاری		
		*		

منابع اصلی:

Foxvog, D. A. Introduction to Sumerian Grammar. <http://cdli.ucla.edu/?q=cuneiform-digital-library-preprints>

Lenzi, A. (2019). An Introduction to Akkadian Literature: Contexts and Content. University Park PA: Eisenbrauns.

Foster, B.R. (2018). Before the Muses: An Anthology of Akkadian Literature. Potomac MD: CDL Press.

سرفصل درس: نسخه پردازی و هنر کتاب آرایبی در دوران اسلامی						
دروس پیش‌نیاز:	تعداد واحد نظری:			تعداد واحد: ۲	عنوان درس به فارسی: نسخه پردازی و هنر کتاب آرایبی در دوران اسلامی	
	تعداد واحد عملی:					
	تعداد واحد نظری:	الزامی	تخصصی	تعداد ساعت: ۳۲	عنوان درس به انگلیسی: Islamic Codicology and Book Illumination	
	تعداد واحد عملی:					
	تعداد واحد نظری: ۲	اختیاری				
	تعداد واحد عملی:					
آموزش تکمیلی عملی: ☐ دارد ☒ ندارد سفر علمی ☐ کارگاه ☐ آزمایشگاه ☐ سمینار ☐						
سال ارائه درس: ۹۸-۹۹						

اهداف درس: منطقه فرهنگ خیز و تمدن ساز آسیای غربی بطور عام و حوزه فرهنگی و تمدنی ایران و بین النهرین خاستگاه ابداع خط و میراث دار فرهنگ غنی نوشتار است. کتابت و انواع میراث مکتوب بازمانده که در پاسخ به نیازهای مادی و معنوی جوامع انسانی در طول حیات تاریخی این سرزمین بر محمل‌هایی از مواد و جنس‌های مختلف و متنوع رقم خورده اند پیشینه بس غنی نوشتار و تحول شگرف خط و زبان را که ابزار انتقال اندیشه مردمان این منطقه بوده و هست آشکار میکند. بررسی پیشینه فرهنگ نوشتار و سیر تحول پردازش رسانه های در اختیار آن و در نهایت درک روند تحول تاریخی و فرهنگی انواع آثار مکتوب و نسخ خطی در بستر جغرافیایی و مکانی گسترده سرزمین و شناسایی فرآیند مرتبط با چرخه تولید تا توزیع و مورد استفاده نوشته ها در تمامی وجوه آن از یک سو، و شناخت سیر تحول در پردازش محتوایی و شکلی نوشته ها که به درک بهتر تنوع و تکثر مواد مکتوب و ریشه‌یابی و طبقه‌بندی آنها به عنوان سند تاریخی می‌انجامد از سوی دیگر از اهداف این درس است.

سرفصل درس:

آشنایی با مفاهیم و تعاریف و روش شناسی متن پژوهی، نسخه پژوهی، نسخه پردازی و کتاب آرایبی
پیشینه خط و کتابت در ایران و بین النهرین و بررسی و طبقه بندی محتوایی متون کهن
آشنایی با سیر تحول تاریخی رویکرد جوامع به نوشتار برای برآوردن نیاز مادی و معنوی در حوزه‌های مختلف زیستی بر اساس شواهد مکتوب کهن
طبقه بندی انواع نوشتار و خط و زبان و عناصر مرتبط با آن
آشنایی با چرخه تولید، نشر و توزیع و مصرف و کاربرد نسخ در جوانب مختلف آن (از دیدگاه جغرافیایی، مکانی، انسانی، علمی و فنی، مواد و مصالح، ابزار و وسایل و ادوات و موارد دیگر مرتبط)
ارتباط متن و تصویر و سیر تحول تاریخی آن
مفاخر و مشاهیر و حوزه‌های مختلف تولید و نشر آثار
جایگاه فرهنگ مکتوب در زمینه های مختلف دینی، سیاسی، اقتصادی، علمی، اجتماعی و فرهنگی
جایگاه میراث مکتوب در مطالعات باستان شناختی و اهمیت بررسی روشمند و هدفمند میراث مکتوب و مصور

سرفصل درس:

هفته	سرفصل
اول	پیدایش خط و کتابت
دوم	انواع خطوط باستانی در ایران و منطقه
سوم	انواع خطوط اسلامی

چهارم	ویژگی‌های خطوط مختلف اسلامی ۱ کوفی
پنجم	ویژگی‌های خطوط مختلف اسلامی ۲ ثلث
ششم	ویژگی‌های خطوط مختلف اسلامی ۳ نسخ
هفتم	ویژگی‌های خطوط مختلف اسلامی ۴ نستعلیق
هشتم	کتب و نسخ خطی
نهم	سبک‌های مختلف نگارگری در کتب و نسخ خطی ۱
دهم	سبک‌های مختلف نگارگری در کتب و نسخ خطی ۲
یازدهم	مراحل مختلف تولید کتب خطی
دوازدهم	جلد سازی
سیزدهم	انواع کتیبه‌های بکار رفته در بناها
چهاردهم	خطوط مختلف در کتیبه‌ها
پانزدهم	کتیبه‌های بکار رفته در مواد فرهنگی مختلف
شانزدهم	اهمیت و جایگاه کتیبه خوانی

ارزشیابی:

ارزشیابی مستمر	میان ترم	آزمون‌های نهایی		پروژه
		نوشتاری	عملکردی	
		۵		

منابع اصلی:

مایل هروی، ن. (۱۳۸). تاریخ نسخه بردازی و تصحیح انتقادی نسخه‌های خطی. تهران: کتابخانه، موزه و مرکز اسناد مجلس شورای اسلامی

هاشمی میناباد، ح. (۱۳۸۴) واژه نامه نسخه شناسی و کتاب بردازی، مجموعه تحقیقات نسخه شناسی ۲. تهران: کتابخانه، موزه و مرکز اسناد مجلس شورای اسلامی

ربشاره، ق. (۱۳۸۵). کتاب ایرانی. (ترجمه ع. روح‌بخشان). تهران: میراث مکتوب

قلیچ خانی، ح. (۱۳۷۳). رسالاتی در خوشنویسی و هنرهای وابسته. تهران: روزنه

پورتز، ا. (۱۳۹۳). آداب و فنون نقاشی و کتاب آرایی. (ترجمه زینب رجیبی). تهران: فرهنگستان هنر

بیانی، م. احوال و آثار خوشنویسان. (دو جلد). تهران: انتشارات علمی، بی تا

قاضی احمد قمی. (۱۳۶۶). گلستان هنر. تهران: کتابخانه منوچهری

فضایلی، ح. (۱۳۵۰). اطلس خط. اصفهان: انجمن آثار ملی اصفهان

قلیچ خانی، ح. (۱۳۹۲). درآمدی بر خوشنویسی ایرانی. تهران: فرهنگ معاصر

راهیما، غ. خوشنویسی و کتاب آرایی در ایران. تهران: کتابخانه، موزه و مرکز اسناد مجلس شورای اسلامی

جوکار، ج و نریا غفار پوری. (۱۳۹۶). طلا در کتاب آرایی ایرانی. تهران: انتشارات پژوهشگاه میراث فرهنگی و گردشگری

مجرد تاکستانی، ا. (۱۳۷۱). راهنمای نقاشی و کتاب آرایی در ایران. قم: آستان مقدس حضرت معصومه

کارگر، م و مجید ساریخانی. (۱۳۹۷). کتاب آرایی در تمدن اسلامی ایران. تهران: سمت.

رهنورد، ز. (۱۳۹۲). تاریخ هنر ایران در دوره اسلامی: کتاب آرایی. تهران: سمت.

Blair, S. (2006). Islamic Calligraphy. Edinburgh: Edinburgh University Press.

Blair, S. (1998). Islamic Inscriptions. Edinburgh: Edinburgh University Press.

Bloom, J. M. (2001). Paper Before Print, the History and Impact of Paper in the Islamic World. New Haven and London: Yale University Press.

Déroche, F. (2000). Manuel de codicologie des manuscrits en écriture arabe. Paris: Bibliothèque Nationale de France.

